

POPULYTICS

What would you do?

Een Participatieve Waarde Evaluatie over de inrichting van de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis

Datum: 28/06/2022

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, een startup van de TU Delft, in opdracht van de Omgevingsraad Schiphol.

Niek Mouter

Tom Geijssen

Charlotte Tuit

Martijn de Vries

Shannon Spruit

Lotte Fillerup

Contact: niek@populytics.nl

populytics.nl

Samenvatting

Aanleiding

De Omgevingsraad Schiphol (ORS) is een overleg- en adviesorgaan waar vraagstukken, belangen en partijen rond de ontwikkeling van Schiphol en de omgeving bij elkaar komen. In zijn eindadvies “Schiphol Vernieuwd Verbinden” constateert Pieter van Geel dat het poldermodel om tot besluitvorming te komen in de Omgevingsraad Schiphol (ORS) niet meer werkt. De verhoudingen in de ORS zijn verstoord en er is geen bereidheid om compromissen te sluiten en te verdedigen. Eén van de opgaven is volgens Van Geel om de participatie en de informatievoorziening te versterken. Van Geel doet ook een aantal concrete voorstellen zoals het instellen van een Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) en een Omgevingshuis. De MRS moet volgens Van Geel de participatie rond besluitvorming over Schiphol kanaliseren. In de MRS kunnen de omwonenden in het gebied rond Schiphol en andere maatschappelijke groeperingen een inbreng in het beleid en de uitvoering daarvan leveren. Het Omgevingshuis is er met name op gericht om de informatievoorziening over Schiphol en de dienstverlening voor de omwonenden en andere stakeholders te verbeteren.

Van Geel definieert ook een aantal taken die de MRS en het Omgevingshuis zouden kunnen vervullen, maar er worden geen prioriteiten gesteld. Het is onbekend welke taken essentieel zijn en direct moeten worden opgepakt door de twee entiteiten en welke taken minder prioriteit hebben. Het gebrek aan deze prioritering maakt het moeilijk om concrete keuzes te maken over de inrichting van de MRS en het Omgevingshuis. In dit onderzoek vragen wij een grote groep burgers om een prioritering aan te brengen in de verschillende mogelijke taken van de MRS en het Omgevingshuis. Om deze kennis te genereren hebben we de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode gebruikt. De essentie van een PWE is dat burgers een advies kunnen geven over een keuzevraagstuk van de overheid. Burgers worden als het ware op de stoel van de overheid gezet. Het keuzevraagstuk van een overheid wordt nagebootst in een online omgeving. Vervolgens wordt aan burgers gevraagd wat zij zouden adviseren aan de overheid als zij in de schoenen van de beleidsmaker zouden staan.

Het onderzoek

Dit onderzoek bestaat uit drie onderdelen. In het eerste gedeelte hebben we deelnemers gevraagd op welke manier zij betrokken zouden willen worden bij besluitvorming over Schiphol en hoe zij denken over hun huidige betrokkenheid bij de besluitvorming over Schiphol. In het tweede gedeelte van dit onderzoek hebben we acht mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) voorgelegd aan de respondenten. Vervolgens prioriteerden deelnemers de inzet van taken van de MRS door punten te verdelen. We hebben de deelnemers in twee experimenten opgedeeld. Deelnemers aan Experiment 1 zagen dat het inzetten van een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat, waardoor je aan minder taken prioriteit kon geven; deelnemers aan Experiment 2 kregen deze informatie niet. In beide experimenten werd aan deelnemers gevraagd om hun advies aan de overheid te onderbouwen. Het tweede onderdeel werd afgesloten met de vraag welke groepen onderdeel zouden moeten uitmaken van de MRS. In het derde onderdeel van de PWE hebben we negen mogelijke taken van het Omgevingshuis voorgelegd aan de deelnemers. Wederom prioriteerden deelnemers de inzet van taken van het Omgevingshuis door punten te verdelen en ook hier werd aan deelnemers gevraagd om hun prioritering te beargumenteren. De antwoorden op deze verdiepende vragen bieden inzicht in de motieven, waarden en rechtvaardigheidsoverwegingen die achter de keuzes van de deelnemers liggen. We analyseren ook of verschillende groepen in de samenleving bepaalde voorkeuren, doelen en waarden delen of hier juist anders over denken.

Voor de PWE is een representatieve groep bewoners uit de omgeving van Schiphol uit het panel van marktonderzoeksbureau Dynata benaderd om deel te nemen. Specifiek hebben we Dynata gevraagd om een steekproef te trekken die representatief is op geslacht, leeftijd en opleidingsniveau onder bewoners uit Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht. 2572 respondenten deden in de periode 22 april – 15 mei 2022 mee aan de PWE. Ook werd Experiment 2 in de periode 4 tot en met 22 mei opengesteld voor alle bewoners in de buurt van Schiphol die wilden deelnemen. 224 bewoners namen deel aan deze open raadpleging. Aan de open raadpleging namen relatief veel mensen deel die overlast ervaren van Schiphol. In de open raadpleging zegt 90% onder een vliegroute te wonen en 62% zegt overlast te hebben van Schiphol. Bij de panelraadpleging woont 63% van de deelnemers onder een vliegroute en 16% ervaart overlast.

Resultaten

Wat is de participatiebehoefte van deelnemers?

We hebben eerst aan deelnemers gevraagd of zij ooit aan de overheid hun mening hebben laten weten over Schiphol, bijvoorbeeld via het deelnemen aan een onderzoek, via een bewonersorganisatie, via het tekenen van een petitie of via het indienen van een klacht of een zienswijze. Het is duidelijk dat bewoners die behoren tot ‘het stille midden’ hebben meegedaan aan het onderzoek: 76% van de deelnemers uit het internetpanel zegt nooit hun mening te hebben laten weten. In de open raadpleging is dit 47%. Het valt op dat 62% van de deelnemers uit het internetpanel die overlast zegt te ervaren van Schiphol nooit hun mening heeft laten weten en bij de open raadpleging is dit 34%. De meeste deelnemers uit het internetpanel (54%) zijn neutraal over de manier waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten over Schiphol. 24% van de deelnemers uit het panel is tevreden met de manier waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten en 15% is hier ontevreden over. Dit ligt heel anders in de open raadpleging. Hier is 60% ontevreden over de invloed die ze kunnen uitoefenen en slechts 9% is tevreden.

Hoe zouden deelnemers zelf betrokken willen worden bij besluitvorming over Schiphol? Meer dan 60% van de deelnemers van het internetpanel geeft aan regelmatig of vaak via een internetonderzoek hun mening te willen geven. Bij de open raadpleging ligt dit op 67%.¹ 20-25% van de deelnemers geeft aan regelmatig of vaak deel te willen nemen aan bijeenkomsten waar zij hun mening kunnen geven over een onderwerp of waar een expert vertelt over een onderwerp. Het valt op dat jongeren meer behoefte zeggen te hebben om te participeren via bijeenkomsten in vergelijking tot ouderen. Mannen zijn meer geneigd om naar bijeenkomsten toe te gaan dan vrouwen. Deelnemers die de voorkeur geven aan online onderzoeken noemen als belangrijkste argumenten dat ook andere bewoners worden gehoord dan de mensen die een sterke opvatting krachtig in het openbaar kunnen verwoorden, ook vinden mensen online participatie efficiënter en toegankelijker. Een aantal deelnemers geeft aan niet mobiel genoeg te zijn om naar een fysieke bijeenkomst toe te gaan. Tot slot hebben verschillende deelnemers weinig vertrouwen in de goede intenties van de organisatoren van een bijeenkomst. Zij denken dat de bijeenkomsten vooral worden georganiseerd om hen op andere gedachten te brengen. Deelnemers die de voorkeur geven aan fysieke bijeenkomsten noemen als belangrijkste argument dat je tijdens een bijeenkomst nuttige informatie kan krijgen en ook geeft een deelnemer aan dat je meer invloed kan hebben als je vaak bij bijeenkomsten aanwezig bent.

Daarnaast hebben we de participatiebehoefte van bewoners onderzocht door hen de volgende stelling voor te leggen: “Stel dat er een voorstel is om een vliegroute aan te passen. De aanpassing zal effect hebben op hoeveel overlast u hebt van vliegtuigen. Wat zou u liever willen?” 30% geeft aan hier graag zelf hun mening over te geven aan mensen van

¹ Het feit dat deelnemers relatief veel behoefte zeggen te hebben aan een internet onderzoek kan zijn beïnvloed door het feit dat deze raadpleging online is uitgevoerd. Wanneer de vragen zouden zijn gesteld tijdens een offline bijeenkomst, dan lijkt het logisch dat deze deelnemers meer geneigd zullen zijn om aan te geven dat ze graag via bijeenkomsten mee zouden willen doen.

de luchtvaartsector en de overheid; 40% geeft aan hun mening te willen geven bij een vertegenwoordiger van de bewonersorganisaties die hun mening, en de mening van andere bewoners, in de Maatschappelijke Raad Schiphol met de overheid en de luchtvaartsector beoordeelt; en 31% geeft aan geen behoefte te hebben om hun mening te geven. Jongeren en mensen die tevreden zijn met hun invloed op besluiten over Schiphol geven relatief vaak aan zelf hun mening te willen geven. Bij de open raadpleging wil 50% hun mening geven via een vertegenwoordiger, 42% wil zelf hun mening doorgeven en slechts 9% heeft geen behoefte om zijn of haar mening te geven.

Voorkeuren over taken Maatschappelijke Raad Schiphol

In Experiment 1 moesten deelnemers met een schuifje aangeven hoeveel aandacht de MRS volgens hen aan een taak moet besteden. Ze konden in totaal 60 punten verdelen en hoe verder zij het schuifje van een taak naar rechts zetten hoe meer punten ze adviseerden aan deze taak te besteden. Zoals gesteld zagen deelnemers aan Experiment 1 dat het inzetten op een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat dan bij een taak die weinig inspanning kost. Deelnemers aan Experiment 2 konden 20 punten verdelen over de acht mogelijke taken van de MRS zonder dat zij informatie kregen over het verschil in inspanning dat het zou kosten om een taak uit te voeren. Tabel 0-1 geeft weer hoe deelnemers het belang van de acht mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol beoordelen. Bij de ordening van de taken in de tabel hebben we de taken bovenaan gezet die het best scoorden in de twee Experimenten van de panelraadpleging en in de open raadpleging qua rangschikking. We hebben voor elk van de drie experimenten de taken gerangschikt van 1 tot 8. Tussen haakjes hebben we bij elke taak opgeschreven waar de taak stond in de rangschikking in de drie experimenten. Tabel 1 laat bijvoorbeeld zien dat de taak “meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen” het hoogst scoort in de twee panelexperimenten en in de open raadpleging. De taak “Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken scoort 6^e in Experiment 1 en 5^e in Experiment 2 en de open raadpleging. De score in Experiment 1 hebben we bepaald door de twee indicatoren die voortvloeien uit Experiment 1 even zwaar te wegen. Bij het bepalen van de totale ordening hebben we alle drie de Experimenten even zwaar gewogen.

Als we kijken naar de prioritering die bewoners hebben gegeven aan de taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol, dan zien we dat deelnemers aan de beide experimenten prioriteit geven aan vier taken: het meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen, een second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol, op verzoek van de overheid advies geven over de besluiten die de overheid wil nemen en het organiseren dat bewoners kunnen meedenken. De laatste taak scoort minder goed in de open raadpleging. Het geven van ongevraagde adviezen zien deelnemers uit het internetpanel als de minst belangrijke taak van de MRS. Deze taak scoort beter in de open raadpleging dan in de panelraadpleging.

We hebben ook aan deelnemers gevraagd of zij vinden dat de MRS nog aanvullende taken op zich moet nemen. Veruit de grootste groep deelnemers geeft aan dat de MRS geen aanvullende taken op zich hoeft te nemen. Veel deelnemers zijn ervan overtuigd dat de MRS het al druk genoeg krijgt met de taken die in dit onderzoek staan vermeld. Als deelnemers aanvullende taken benoemen dan geven ze de volgende suggesties: ‘luisteren naar en praten met omwonenden van Schiphol; peilen en verzamelen van meningen van omwonenden; informeren van omwonenden.

Tabel 0-1: Resultaten voorkeuren over mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Experiment 1		Experiment 2	Open raadpleging
	In hoeverre moet de MRS inzetten op deze taak? (100% is maximaal)	Welk deel van de 60 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen (1 ^e , 1 ^e , 1 ^e)	37%	9.1	3.4	3.6
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol (3 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	32%	4.6	2.9	3.1
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen (4 ^e , 4 ^e , 3 ^e)	31%	7.7	2.5	3.0
Organiseren dat bewoners mogen meedenken (2 ^e , 2 ^e , 7 ^e)	32%	7.8	3.1	1.8*
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken (6 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	29%	4.3	2.3	1.9
Meedenken over onderzoeken (7 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	28%	4.2	2.3	1.9
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren (5 ^e , 7 ^e , 7 ^e)	24%	8.3	1.9	1.8
Ongevraagde adviezen geven (8 ^e , 8 ^e , 4 ^e)	21%	3.2	1.6	2.2**

*In de open raadpleging noemden we deze taak "organisatie op zich nemen als bewoners mogen meedenken."

** In de open raadpleging noemden we deze taak "op eigen initiatief adviezen geven."

Het valt op dat de onderbouwingen die deelnemers geven bij hun voorkeuren voor een bepaalde taak of taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) samenvallen met de drie manieren waarop het betrekken van bewoners volgens de wetenschappelijke literatuur waarde kan toevoegen aan een besluitvormingsproces. Ten eerste kan bewonersparticipatie leiden tot betere besluiten (inhoudelijke reden). Bewoners kunnen kennis inbrengen waar experts niet van op de hoogte zijn. Door bewonersparticipatie is de kans kleiner dat de overheid een belangrijke dimensie over het hoofd ziet. Ten tweede bestaat er een normatieve reden voor bewonersparticipatie. Het is intrinsiek goed om in een democratie bewoners te betrekken bij overheidsbesluiten waar zij (ingrijpende) effecten van ondervinden. Volgens de normatieve reden wordt de democratie beter als bewoners het recht hebben op zorgvuldige participatie wanneer zij effecten ervaren van beleid. Ten derde is er een instrumentele reden voor bewonersparticipatie. Bewonersparticipatie is een middel om een ander doel te bereiken. Goede participatie kan leiden tot meer draagvlak, meer acceptatie, meer legitimiteit en een sterker vertrouwen in de overheid. Voor 1200 deelnemers (1000 deelnemers aan de panel raadpleging en alle deelnemers aan de open raadpleging) hebben we gekeken hoe vaak de drie typen argumenten werden genoemd. Tabel 0-2 geeft de resultaten weer en laat ook zien hoe vaak deelnemers aangeven dat ze de taak onder voorwaarden steunen en hoeveel deelnemers spontaan tegenargumenten noemen. Om een voorbeeld te geven: 1 deelnemer noemt een normatieve reden ter onderbouwing van de taak 'second opinion' en 62 deelnemers noemen een instrumentele reden.

Tabel 0-2: Het voorkomen van argumenten voor het kiezen van mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Normatieve redenen	Inhoudelijke redenen	Instrumentele redenen	Voorwaarden	Argumenten tegen
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	53x	46x	4x	3x	0x
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	1x	29x	62x	2x	4x
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	18x	22x	15x	5x	12x
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	38x	23x	9x	5x	3x
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	25x	16x	6x	2x	6x
Zelf onderzoek bedenken en laten uitvoeren	6x	19x	27x	4x	15x
Meedenken over onderzoeken	14x	26x	18x	1x	4x
Ongevraagde adviezen geven	7x	26x	14x	4x	24x

Het valt op dat drie van de vier taken die door deelnemers worden geprioriteerd door zeer veel deelnemers worden onderbouwd met normatieve redenen voor burgerparticipatie en nauwelijks met instrumentele redenen. Deelnemers vinden taken als ‘meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen’ dus intrinsiek belangrijk en zien dit soort taken niet als een middel om een ander doel (zoals ‘meer vertrouwen en draagvlak’) te bereiken. Bij het laten doen van een second opinion worden juist veel instrumentele redenen genoemd. Men ziet deze taak als een middel om vertrouwen in onderzoek te vergroten en om de onafhankelijkheid van informatie over omgevingseffecten te borgen. Inhoudelijke argumenten worden ongeveer even vaak genoemd in de onderbouwing van alle acht taken. Voor elke taak geldt dus dat een substantiële groep deelnemers denkt dat deze een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van besluitvorming. Een relatief grote groep deelnemers noemt tegenargumenten bij de taak ‘ongevraagde adviezen geven’. Deze negatieve deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat het beperkt mogelijk moet zijn om ongevraagde adviezen te geven, omdat dit zou kunnen leiden tot ongebreidelde situaties.

We hebben de deelnemers gevraagd om voor een aantal partijen aan te geven hoe belangrijk het is dat deze partij onderdeel uitmaakt van de MRS. 79% van de deelnemers uit het internetpanel geeft aan het belangrijk te vinden dat bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol vertegenwoordigd zijn. 77% vindt het belangrijk dat wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol vertegenwoordigd zijn in de MRS. Daarna volgt ‘Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol (bijvoorbeeld omdat ze er werken)’ met 66% en 63% vindt het belangrijk dat milieuorganisaties vertegenwoordigd zijn. Daarna volgen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met 62% en vakbonden die werkgevers en werknemers vertegenwoordigen met 57%. Een opvallend resultaat is dat voor alle groepen die we expliciet hebben voorgelegd geldt dat minimaal 50% van de deelnemers uit het internetpanel van mening is dat deze groep moet worden vertegenwoordigd in de MRS. Voor de open raadpleging geldt dat alleen de vakbonden door minder dan de helft van de deelnemers wordt gezien als een belangrijke MRS-partij. In de open raadpleging is de rangschikking als volgt: 90% vindt het belangrijk dat bewoners die overlast ervaren in de MRS

vertegenwoordigd zijn belangrijk; 86% vindt wetenschappers belangrijk; 61% milieuorganisaties; 61% ministerie van Infrastructuur en Waterstaat; 50% bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol en 38% de vakbonden.

Uit de open vragen blijkt ook dat deelnemers het erg belangrijk vinden dat groepen met verschillende belangen (mensen/partijen die voordeel en nadeel hebben van Schiphol) evenwichtig worden vertegenwoordigd in de MRS en dit verklaart waarom deelnemers voor verschillende partijen aangeven dat ze in de MRS moeten worden vertegenwoordigd. Ook op andere plekken in de raadpleging zien we de voorkeur voor gebalanceerde vertegenwoordiging terug. Bij de stellingen over participatieprincipes scoort bijvoorbeeld de stelling over gebalanceerde vertegenwoordiging het best. 76% van de deelnemers uit het internetpanel is het eens met de stelling “De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol”. Anderzijds is slechts 45% het eens met de stelling: “Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol.” Ook voor bewoners die overlast ervaren van Schiphol geldt dat meer mensen het eens zijn met de eerste stelling dan met de tweede stelling (76% versus 59%). Ook bij de open raadpleging zijn meer deelnemers het eens met de eerste stelling (62%) dan met de tweede stelling (54%). Aan deelnemers is ook gevraagd van welke partijen zij vinden dat ze een plaats zouden moeten krijgen in de MRS naast de zes bovengenoemde groepen. Het valt op dat deelnemers vooral spontaan aangeven dat (vertegenwoordigers van) lokale overheden een plaats zouden moeten krijgen in de MRS.

Voorkeuren over taken Omgevingshuis

Deelnemers kregen verschillende taken voorgelegd die het Omgevingshuis zou kunnen vervullen. Daarbij kregen zij informatie over de inhoud van deze taken. Deelnemers aan Experiment 1 moesten per taak aangeven of het Omgevingshuis dit moest uitvoeren. Ze konden in totaal 10 punten verdelen en ze zagen dat het inzetten op een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat dan bij een taak die weinig inspanning kost. Deelnemers aan Experiment 2 konden 20 punten verdelen over de mogelijke taken van het Omgevingshuis zonder dat zij informatie kregen over het verschil in inspanning dat het zou kosten om een taak uit te voeren. Tabel 0-3 geeft weer hoe deelnemers aan de panelraadpleging en de open raadpleging het belang van de negen mogelijke taken van het Omgevingshuis beoordelen. Deelnemers aan Experiment 1 hoefden niet alle punten te verdelen en het valt op dat de gemiddelde deelnemer 7,3 van de 10 punten verdeelt.

Tabel 0-3: Resultaten voorkeuren over mogelijke taken van het Omgevingshuis

	Experiment 1 (panel):		Experiment 2 (panel):	Open raadpleging
	Hoeveel procent van de deelnemers vindt dat het Omgevingshuis moet inzetten op deze taak?	Welk deel van de 10 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Vragen beantwoorden van bewoners (1 ^e , 1 ^e , 5 ^e)	51%	1.3	3.5	2.4
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten (2 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	41%	1.4	2.9	3.6
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving (2 ^e , 5 ^e , 1 ^e)	50%	0.8	2.1	3.7
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken (4 ^e , 2 ^e , 3 ^e)	47%	0.7	3.2	2.7
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving (5 ^e , 6 ^e , 4 ^e)	44%	0.7	1.8	2.6
Informatie over wetten, regels en beleid (7 ^e , 4 ^e , 6 ^e)	38%	0.6	2.2	2.0
Een informatiecentrum in een gebouw (6 ^e , 7 ^e , 9 ^e)	26%	0.9	1.5	0.6
Een website met een overzicht van bewonersgroepen (8 ^e , 8 ^e , 7 ^e)	29%	0.4	1.3	1.2
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (9 ^e , 9 ^e , 8 ^e)	18%	0.5	1.2	0.8

Drie taken worden door de deelnemers uit het panel geprioriteerd: 1) vragen beantwoorden van bewoners; 2) er komt een onafhankelijke commissie hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten; 3) kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken. Dan zijn er drie taken die gemiddeld scoren in het panel: 1) Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving; 2) een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving' en 3) Informatie over wetten regels en beleid'. In de open raadpleging scoren juist de website opties goed: informatie over het effect van Schiphol op de omgeving en wetenschappelijke kennis. Drie taken worden door relatief weinig deelnemers geadviseerd: een website met een overzicht van bewonersgroepen (27%), een informatiecentrum in een gebouw (23%) en een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (18%) worden door relatief weinig deelnemers geadviseerd.

Als we kijken naar de onderbouwingen van deelnemers bij de drie taken die relatief vaak worden geadviseerd in het panel, dan zien we dat inclusiviteit en het bestaan van een plek waar je als bewoner op een goede manier terecht kan met vragen en klachten als belangrijke waarden terugkomen. Wat betreft inclusiviteit is het duidelijk dat veel deelnemers vinden dat het Omgevingshuis zich (ook) moet richten op de informatiebehoeften van bewoners die niet goed ingevoerd zijn en die moeite hebben om rapporten met een hoog taalniveau tot zich te nemen. Het beantwoorden van vragen en het overzichtelijk en begrijpelijk maken van kennis is een middel om inclusiviteit te realiseren. Daarbij vinden deelnemers het belangrijk dat je als bewoner ‘terecht kan’ bij een neutrale instantie (en gehoord wordt) als je vragen of klachten hebt. Het laagdrempelig beantwoorden van vragen wordt ervaren als een teken dat je als overheid bewoners serieus neemt, waardoor ze zich gehoord voelen. Dit kan vervolgens leiden tot meer vertrouwen en draagvlak. Als we kijken naar de taken van het Omgevingshuis die gemiddeld scoren in het panel en goed in de open raadpleging, dan zien we dat deze taken vooral gaan over het beter (online) ontsluiten van kennis. Deelnemers geven aan dat het handig is als deze kennis op één plek digitaal beschikbaar is. Het kan bewoners duidelijkheid geven.

De leeftijdsgroep 18-34 jaar heeft relatief vaak gekozen voor het overzichtelijk en begrijpelijk maken van kennis, het beantwoorden van vragen van bewoners en informatie over wetten en regels. De leeftijdsgroep 65 plus heeft juist relatief vaak gekozen voor een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving. Deelnemers die overlast ervaren van Schiphol hebben relatief veel gekozen voor een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving en voor het instellen van een onafhankelijke commissie.

Tot slot geven verschillende deelnemers zowel bij taken van de MRS als het Omgevingshuis spontaan aan dat het belangrijk is dat ze efficiënt worden uitgevoerd. Deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat er niet een onbeperkt aantal ongevraagde adviezen per jaar moet worden gegeven of dat één bewoner niet een onbeperkt aantal vragen per jaar mag stellen, omdat dit ertoe kan leiden dat er te veel tijd en energie wordt gestoken in de belangen van één bewoner en er minder tijd is voor de belangen van andere bewoners.

Conclusies en implicaties

We concluderen dat vier taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol populair zijn onder bewoners:

1. Het meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen.
2. Het organiseren dat bewoners kunnen meedenken.
3. Op verzoek van de overheid advies geven over de besluiten die de overheid wil nemen.
4. Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol.

Voor de eerste drie taken geldt dat deelnemers vooral normatieve redenen noemen voor burgerparticipatie ter onderbouwing van deze taken. De taken zijn volgens hen inherent belangrijk in een goed werkende democratie. De taken scoren ook goed op de inhoudelijke reden voor burgerparticipatie: inbreng van burgers kan ervoor zorgen dat de kwaliteit van beslissingen verbetert. Het laten doen van een second opinion bij een onderzoek over de effecten van Schiphol wordt door veel deelnemers onderbouwd met instrumentele redenen. Men ziet deze taak als een middel om vertrouwen in onderzoek te vergroten en om de controleerbaarheid van de overheid te vergroten. Een reden om de second opinion taak toe te voegen aan de MRS kan zijn dat deze taak veel meer dan de andere taken tegemoet komt aan de behoeften van de groep bewoners die instrumentele argumenten voor burgerparticipatie belangrijk achten. Het valt op dat de taken die deelnemers hoog prioriteren allen reactief van aard zijn. De leden van de MRS geven een advies over besluiten die de overheid wil nemen of ze doen een second opinion op een onderzoek. Proactieve taken zoals ongevraagd advies en zelf onderzoeken bedenken scoren minder goed. Onder deelnemers van de open raadpleging is deze taak wel relatief populair, maar ook daar scoort hij niet in de top drie.

Als we kijken naar de groepen die plaats moeten nemen in de MRS, dan zien we dat deelnemers het erg belangrijk vinden dat groepen met verschillende belangen (mensen/partijen die voordeel en nadeel hebben van Schiphol) evenwichtig worden vertegenwoordigd in de MRS. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden bij het inrichten van de MRS.

Kijkende naar de prioritering die deelnemers van het internetpanel aanbrengen rond de taken van het Omgevingshuis, dan zien we dat bewoners prioriteit geven aan taken die zorgen voor inclusiviteit (toegankelijkheid voor een grote groep mensen) en het bestaan van een plek waar je als bewoner op een goede manier terecht kan – en gehoord wordt – met vragen en klachten:

1. Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken;
2. Vragen beantwoorden van bewoners;
3. Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten.

Deelnemers aan de open raadpleging geven vooral de voorkeur aan taken die gaan over het beter (online) ontsluiten van kennis. Het valt op dat sommige deelnemers aangeven niet te weten waar ze naartoe zouden moeten met vragen, waar we uit op kunnen maken dat deze deelnemers nog niet vertrouwd zijn met het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (BAS). Het zou interessant kunnen zijn om in vervolgonderzoek te bestuderen hoeveel procent van de omwonenden rond Schiphol weten wat BAS is.

Het is opvallend dat verschillende deelnemers zowel bij taken van de MRS als het Omgevingshuis spontaan aangeven dat het belangrijk is dat ze efficiënt worden uitgevoerd. We hebben in dit onderzoek niet verder onderzocht welk percentage deelnemers dit een belangrijke waarde vindt die moet worden geborgd in het ontwerp van de MRS en het Omgevingshuis. Dit zou in verder onderzoek kunnen worden uitgezocht. Ook is het interessant om verder te onderzoeken hoe deze waarde eventueel zou kunnen worden geborgd. Hoe zou ervoor gezorgd kunnen worden dat taken efficiënt kunnen worden uitgevoerd en dat voorkomen wordt dat de MRS en het Omgevingshuis veel tijd moeten steken in de vragen, klachten en input van een paar bewoners, waardoor er beperkt tijd is voor het behandelen van vragen, klachten en input van andere bewoners en in het voorzien in andere behoeften van deze bewoners zoals toegankelijke informatie.

Nadat we Experiment 2 hadden laten uitvoeren door het internetpanel analyseerden we de kwalitatieve data. Uit deze analyse leidden we af dat een beperkt aantal deelnemers de kern van twee beleidsopties niet goed had begrepen. Daarom pasten we de teksten aan van deze twee beleidsopties voor de open raadpleging. In de open raadpleging scoren deze beleidsopties anders dan in de raadpleging met het internetpanel. Het kan interessant om nog te onderzoeken met een nieuwe sample uit het internetpanel of deelnemers hetzelfde reageren op de aangepaste teksten.

Tot slot is een bijzonder resultaat van dit onderzoek dat jongeren in vergelijking met ouderen relatief vaak aangeven dat ze geneigd zijn om te participeren via bijeenkomsten. Dit terwijl uit onderzoek blijkt dat jongeren ondervertegenwoordigd zijn in offline participatietrajecten. Het is interessant om te onderzoeken of het gat tussen intentie en gedrag kan worden gedicht door het format van bijeenkomsten en de onderwerpen die besproken worden meer aan te sluiten op de wensen van jongeren.

Inhoud

Samenvatting.....	3
Aanleiding.....	3
Het onderzoek.....	3
Resultaten.....	4
Conclusies en implicaties.....	10
Inhoud.....	12
1. Introductie.....	13
2. Methode.....	15
De PWE-methode.....	15
Opzet van dit onderzoek.....	15
Overige vragen.....	22
Dataverzameling.....	22
Analyses.....	25
3. Hoofddresultaten.....	26
Participatie nu en in de toekomst.....	26
De Maatschappelijke Raad Schiphol.....	43
Het Omgevingshuis.....	81
Betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de informatievoorziening.....	104
4. Overige resultaten.....	112
Hoe hebben deelnemers het onderzoek ervaren?.....	112
5. Hoofddresultaten en discussie.....	114
Resultaten.....	114
Conclusies en implicaties.....	121
6. Referenties.....	123

1. Introductie

De Omgevingsraad Schiphol (ORS) is een overleg- en adviesorgaan waar vraagstukken, belangen en partijen rond de ontwikkeling van Schiphol en de omgeving bij elkaar komen. In zijn eindadvies “Schiphol Vernieuwd Verbinden” constateert Pieter van Geel dat het poldermodel om tot besluitvorming te komen in de ORS helaas niet meer werkt (van Geel, 2020). De verhoudingen in de ORS zijn verstoord en er is geen bereidheid om compromissen te sluiten en te verdedigen.

Eén van de opgaven is volgens Van Geel het intensiveren en verbreden van participatie en het verbeteren van de informatievoorziening. Van Geel doet ook een aantal concrete voorstellen zoals het instellen van een Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) en een Omgevingshuis. De MRS moest volgens Van Geel de participatie rond besluitvorming over Schiphol kanaliseren. In de MRS kunnen de omwonenden in het gebied rond Schiphol en andere maatschappelijke groeperingen een inbreng in het beleid en de uitvoering daarvan leveren, zodat de overheden en uitvoeringsorganisaties hiermee hun voordeel kunnen doen. Het Omgevingshuis is er met name op gericht om de informatievoorziening over Schiphol en de dienstverlening voor de omwonenden en andere stakeholders te verbeteren. Dit huis kan een website zijn, maar ook een fysieke plek. Daarnaast kan het Omgevingshuis nog andere taken krijgen.

Van Geel definieert ook een aantal taken die de MRS en het Omgevingshuis zouden kunnen vervullen, maar er worden geen prioriteiten gesteld. Het is onbekend welke taken essentieel zijn en direct moeten worden opgepakt door de twee entiteiten en welke taken minder prioriteit hebben. Het gebrek aan deze kennis maakt het moeilijk om concrete keuzes te maken over de inrichting van de MRS en het Omgevingshuis. In dit onderzoek proberen wij dit kennisgat te dichten door een grote groep burgers te vragen om een prioritering aan te brengen in de verschillende mogelijke taken van de MRS en het Omgevingshuis.

Om deze kennis te genereren hebben we de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode gebruikt. De essentie van een PWE is dat burgers een advies kunnen geven over een keuzevraagstuk van de overheid. Burgers worden als het ware op de stoel van de overheid gezet. Het keuzevraagstuk van een overheid wordt nagebootst in een online omgeving. Vervolgens wordt aan burgers gevraagd wat zij zouden adviseren als zij in de schoenen van de beleidsmaker zouden staan. PWE is in Nederland al eerder toegepast voor het opstellen van coronabeleid op de lange termijn (Geijsen et al., 2022). Ook werd deze methode ingezet voor de evaluatie van transportbeleid (Mouter et al., 2021a), in de energietransitie (Mouter et al., 2021b) en beleid ter bescherming tegen overstromingen (Mouter et al., 2021c).

Dit onderzoek bestaat uit drie onderdelen. In het eerste gedeelte hebben we deelnemers gevraagd op welke manier zij zelf betrokken zouden willen worden bij besluitvorming over Schiphol. Ook hebben we aan de respondenten gevraagd hoe zij denken over hun huidige betrokkenheid bij de besluitvorming over Schiphol.

In het tweede gedeelte van dit onderzoek hebben we acht mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) voorgelegd aan de respondenten. Vervolgens prioriteerden zij de inzet van taken van de MRS door punten te verdelen. We hebben de deelnemers in twee experimenten opgedeeld. Deelnemers aan Experiment 1 zagen dat het inzetten van een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat, waardoor je aan minder taken prioriteit kon geven; deelnemers aan Experiment 2 kregen deze informatie niet. Ook werd

deelnemers gevraagd om hun advies aan de overheid te onderbouwen. Het tweede onderdeel werd afgesloten met de vraag welke groepen onderdeel zouden moeten uitmaken van de MRS.

In het derde gedeelte van dit onderzoek hebben we mogelijke taken van het Omgevingshuis voorgelegd aan de deelnemers. In totaal worden negen taken van het Omgevingshuis voorgelegd aan de deelnemers. We vroegen de deelnemers punten toe te kennen aan de verschillende taken die het Omgevingshuis kan vervullen. Wanneer ze een taak belangrijk vonden, konden ze er veel punten aan toekennen. Nadat deelnemers hun punten hadden verdeeld vroegen we hen waarom zij hun punten op deze manier hadden vervuld. Vervolgens stelden we aan de deelnemers nog een aantal verdiepende vragen met betrekking tot het Omgevingshuis. Deze vragen gingen over de huidige informatievoorziening, de onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van informatie en over suggesties voor de verbetering van informatievoorziening.

2. Methode

De PWE-methode

PWE is een methode die gebruikt kan worden om te achterhalen hoe grote groepen burgers in een specifieke context publieke waarden wegen en hoe zij vinden dat waarden concreet moeten worden vertaald in beleid. De essentie van een PWE is dat een keuzesituatie van de beleidsmaker zo goed mogelijk wordt nagebootst waardoor burgers het dilemma kunnen doorleven. Op een laagdrempelige manier zien burgers het vraagstuk. Ze krijgen een overzicht van de gevolgen van de beleidsopties en de beperkingen die er zijn. In een PWE geven burgers een advies inclusief een onderbouwing. Dit levert een scherp beeld op van hun voorkeuren, van gemeenschappelijke waarden en hoe deze waarden volgens burgers moeten worden vertaald in beleid. Daarnaast geeft het inzicht in welke zorgen er achter weerstand zitten.

In Nederland zijn PWE's toegepast rond klimaatbeleid, coronabeleid, waterveiligheidsbeleid, het betrekken van burgers bij aanpassingen aan het stelsel medische rijgeschiktheid en het betrekken van wetenschappers bij (het aanpassen van) het systeem van onderzoeksfinanciering. Meer informatie over de PWE-methode is te vinden op: www.tudelft.nl/pwe en www.populytics.nl.

Een sterk punt van PWE is dat de methode goed aansluit bij de participatiebehoeften van het 'stille midden'. De methode is laagdrempelig, deelname kost ongeveer 20 minuten en je kan meedoen waar en wanneer je maar wilt. Dit zorgt ervoor dat niet alleen de 'usual suspects' meedoen aan een PWE. Aan de andere kant vindt de middengroep dat methoden als een opiniepeiling of een referendum een complex vraagstuk te veel platslaan tot een 'Ja/Nee-keuze'. Een PWE gaat een stuk verder omdat deelnemers hun voorkeuren kunnen uiten op basis van een totaalplaatje van beleidsopties en effecten. Deelnemers krijgen de kans om beleidsopties in samenhang te beoordelen, ze kunnen hun voorkeuren motiveren en nuanceren en eigen ideeën aandragen.

Opzet van dit onderzoek

Dit PWE traject zijn we gestart met een vooronderzoek waarin we relevante onderzoeksrapporten en adviezen doornamen (o.a. van Geel, 2020 en Berenschot, 2020) om zo een scherp beeld te krijgen van verschillende manieren waarop we de vraagstelling in de PWE zouden kunnen voorleggen aan burgers. We bespraken onze ideeën over hoe de PWE eruit zou kunnen zien vervolgens met verschillende stakeholders te weten bewonersvertegenwoordigers uit de ORS, VNO-NWO, een ambtenaar van de gemeente Haarlemmermeer, Schiphol, LVNL en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. Ook spraken wij met enkele beleidsmakers van het ministerie van IenW die betrokken zijn bij besluitvorming rond Schiphol of die hier eerder bij betrokken waren. De input uit deze gesprekken probeerden wij zo goed mogelijk te gebruiken bij de aanscherping van de PWE raadpleging. In deze eerste ronde van gesprekken met stakeholders ontstond consensus dat de keuzetaken in de PWE zich zouden moeten richten op het prioriteren van de functies voor de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis zoals voorgesteld door van Geel (2020).

De volgende functies zijn door van Geel voorgesteld voor de MRS:

1. Dialoogfunctie: MRS is een inclusief platform dat overzicht geeft van de volle breedte van geluiden uit de samenleving en wetenschap; de dialoog is onderling en met overheid en uitvoerende partijen uit de luchtvaart sector
2. Vertegenwoordigende functie: MSR vertegenwoordigt alle maatschappelijke groepen die de effecten van luchtruim- en luchthavengebruik raken
3. Kennisfunctie: Expliciete ruimte voor wetenschappelijke disciplines om kennis te delen, dialoog inhoudelijk te voeden en kwaliteitsimpuls aan de MRS advisering te geven.
4. Dienstverlenende functie: overheid en luchtvaartpartijen helpen weg te vinden in complexe belangenspel rond luchthaven Schiphol.
5. Adviesfunctie: mogelijkheid om maatschappelijke adviezen uit te brengen aan bevoegde partijen, indien daar een basis voor bestaat.
6. Herhalende participatiefunctie: wanneer onderwerpen terugkeren op de agenda en niet specifiek zijn gekoppeld aan een initiatief met een expliciet identificeerbare doelgroep waarop het initiatief effect heeft
7. Maatschappelijke signaleringsfunctie: tijdig signalen afgeven aan bevoegde organen over issues die leven of opkomen in de samenleving

De volgende functies zijn door van Geel voorgesteld voor het Omgevingshuis:

1. Dataverzameling, meting en monitoring;
2. Informatieverspreiding en kennisontwikkeling;
3. Ontmoetingsplek met dialoogfunctie;
4. Afhandeling van verzoeken op basis van regelingen;
5. Klachtenregistratie- en afhandeling;
6. Bemiddelaar/ ombudsfunctie;
7. Bezoekerscentrum.

Met beleidsambtenaren werden deze voorgestelde functies nader geconcretiseerd, omdat het rapport van Van Geel (2020) voor verschillende functies geen nadere invulling gaf. Omdat veel stakeholders aangaven dat ze ook geïnteresseerd waren naar de manier waarop bewoners zelf betrokken willen worden bij de besluitvorming over Schiphol, hebben we besloten om de raadpleging te starten met vragen over dit onderwerp.

Nadat we de keuzetaken uit de PWE hadden aangescherpt op basis van de feedback van stakeholders, nodigden we hen uit om de aangescherpte versie van de PWE raadpleging te becommentariëren. We vroegen hen bijvoorbeeld om feedback te geven op de beschrijving van de verschillende door ons gedefinieerde MRS-taken en Omgevingshuis-taken en op het concept van de animatiefilm die we hadden gemaakt om de deelnemers aan de PWE-raadpleging een instructie te geven over de keuzetaken. Een aantal stakeholders gaf ook feedback op deze aangescherpte versie.

Uit deze feedbackronde volgde dat er rond het definiëren van de keuzetaken onenigheid was tussen stakeholders over de mate waarop deelnemers aan de PWE informatie zouden moeten krijgen over het verschil in inspanning die de taken van de MRS en het Omgevingshuis met zich mee zouden brengen. Sommige stakeholders vonden dat deelnemers een beter geïnformeerde keuze zouden kunnen maken als zij deze informatie zouden krijgen, andere stakeholders waren hier minder van overtuigd. Om dit op te lossen besloten we twee verschillende versies van de PWE te maken die beiden recht deden aan de wensen van één van de twee stakeholdergroepen. Met beleidsmakers bespraken wij hoe we de intensiteit van de verschillende MRS-taken en Omgevingshuis-taken zich tot elkaar verhouden. Welke taken vergen een grote intensiteit en welke taken zijn relatief eenvoudig te implementeren? Deze

informatie werd verwerkt en er werd een taalcheck uitgevoerd door een taalbureau om de raadpleging geschikt te maken voor laaggeletterden. In de derde en laatste feedbackronde vroegen we stakeholders om nog in detail naar de 99% versie van de PWE te kijken. Nadat deze laatste feedback was verwerkt startten we met de data collectie.

Opgemerkt moet worden dat de onderzoekers eindverantwoordelijk zijn voor alle keuzes die zijn gemaakt bij het ontwerpen van de PWE. Zij hebben input gevraagd van de opdrachtgever en stakeholders en deze input zo goed mogelijk proberen te verwerken, maar zij hebben uiteindelijk altijd gekeken naar het optimaliseren van de kwaliteit van de PWE. Een PWE is van hoge kwaliteit als de validiteit positief wordt beoordeeld door de deelnemers en als de raadpleging relevante inzichten oplevert over de voorkeuren en waarden van burgers rond het keuzevraagstuk.

Hieronder geven wij een overzicht van de taken waar deelnemers tussen konden kiezen bij de MRS keuzetaak in de PWE. In de linker kolom staat de taak, in de middelste kolom hoe de taak is beschreven in de PWE-keuzetaak en in de rechterkolom staat hoeveel inspanning de taak kost. Omdat er onzekerheid is presenteren we voor de intensiteit zowel de ondergrens als de bovengrens die we aan deelnemers hebben getoond. Niet elke deelnemer heeft dezelfde informatie gekregen over de inspanning die met een taak gepaard gaat. Zo kunnen we meten in hoeverre de inspanning die het resultaat is van een taak invloed heeft op de voorkeuren van deelnemers.

Tabel 2-1: Mogelijke taken van de MRS in de PWE

Welke taken kan de Maatschappelijke Raad Schiphol krijgen?	Wat gaat de Raad dan doen?	Hoeveel inspanning kost het als deelnemers deze taak maximaal toepassen?
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	Leden van de Maatschappelijke Raad Schiphol doen voorstellen om het leven van bewoners te verbeteren. Dat gaat bijvoorbeeld over vliegroutes, maatregelen zoals isolatie en verbetering van de leefomgeving.	20-30 punten
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren	De Maatschappelijke Raad Schiphol kan zelf een onderzoek laten doen naar de effecten van het beleid dat met Schiphol te maken heeft op de omgeving. De MRS heeft geld om onderzoeken te laten doen.	30-40 punten
Meedenken over onderzoeken	Wil de minister of Schiphol een onderzoek laten doen naar de effecten van Schiphol op de omgeving? Dan kunnen zij de MRS vragen om mee te denken over de opzet van dit onderzoek. Dit betekent bijvoorbeeld dat de MRS betrokken kan zijn bij de selectie van het onderzoeksbureau en ook advies geeft aan de onderzoekers over de opzet en inhoud van het onderzoek.	10-20 punten
Second opinion laten doen bij een onderzoek	Is er al een onderzoek over de effecten van Schiphol op de omgeving? Dan kan de MRS dit onderzoek laten controleren door andere wetenschappers die niet bij het onderzoek betrokken zijn.	10-20 punten
Organiseren dat bewoners mogen meedenken (In de open raadpleging noemden we deze taak "organisatie op zich nemen als bewoners mogen meedenken" omdat we uit de kwalitatieve analyse van de panel raadpleging afleiden dat een beperkt aantal deelnemers de taak niet goed had begrepen).	Mogen bewoners meedenken over een besluit over de omgevingseffecten van Schiphol? Dan helpt de MRS hierbij. Hierbij zorgt de MRS ervoor dat de belangen van maatschappelijke groeperingen meetellen. De MRS kan via internet de mening van bewoners vragen. Of met huiskamergesprekken waarin leden van de MRS op bezoek gaan bij bewoners thuis. Lees hier een overzicht van de manieren waarop de MRS bewoners kan betrekken.	20-30 punten

Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	Betrekt de overheid bewoners bij een bepaald besluit over Schiphol? Dan geeft de MRS advies over hoe de aanpak misschien nog beter kan. De MRS let erop dat de verschillende maatschappelijke groepen die te maken hebben met een besluit allemaal mogen meedenken.	10-20 punten
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	Als de overheid van plan is om iets te beslissen, kunnen ze de leden van de MRS vragen om hier advies over te geven.	20-30 punten
Ongevraagde adviezen geven (In de open raadpleging noemden we deze taak "op eigen initiatief adviezen geven", omdat uit de kwalitatieve analyse van de panelraadpleging bleek dat sommige deelnemers negatief reageerden op het woord "ongevraagd").	Denken bewoners ergens veel over na? Of maken ze zich zorgen? Dan kunnen leden van de MRS hierover iets laten weten aan de overheid.	10-20 punten

We presenteren nu hoe de PWE-keuzetaak rond de taken van de MRS eruit zag voor deelnemers in Experiment 1. Bij elk van de acht mogelijke taken van de MRS konden deelnemers aangeven in hoeverre de raad aandacht aan de taak zou moeten besteden door het schuifje te verplaatsen. Als deelnemers vonden dat de Raad aandacht aan een taak zou moeten besteden, dan zetten ze het schuifje naar rechts. Als deelnemers vonden dat de MRS heel veel aandacht aan de taak zou moeten besteden, dan zetten ze het schuifje helemaal naar rechts. Rechtsboven zagen deelnemers een metertje. Dit laat zien hoe druk de Raad het krijgt met de taken die zij adviseerden. De deelnemers zagen rechts dat zij maximaal 60 inspanningspunten konden verdelen. Als zij aangaven dat de MRS veel aandacht moet besteden aan een taak met een hoge inspanning (zoals in het voorbeeld 'zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren') dan kostte dit relatief veel inspanningspunten.

Figuur 2-1: voorbeeld van de start van de PWE keuzetaak over de Maatschappelijke Raad Schiphol; Experiment 1

Gebruik de schuifjes om aan te geven hoeveel aandacht de MRS aan een taak moet besteden.

Zet de schuifjes naar rechts om aan te geven dat de MRS meer aandacht aan de taak moet geven.

Sorteer ▾ Vergelijk ⇄

Beperkingen

Totale inspanning
Maximaal 60 punten

54 punten

We presenteren nu hoe de PWE-keuzetaak rond de taken van de MRS eruit zag voor deelnemers in Experiment 2. Bij elk van de acht mogelijke taken van de MRS konden deelnemers aangeven in hoeverre de raad aandacht aan de taak

zou moeten besteden door punten toe te kennen aan de taak. Men kon maximaal 20 punten verdelen en kreeg geen informatie over de mate waarin elke taak een verschillende inspanning zou vergen van de MRS.

Figuur 2-2: voorbeeld van de start van de PWE keuzetaak over de Maatschappelijke Raad Schiphol; Experiment 2

Hieronder geven wij een overzicht van de taken waar deelnemers tussen konden kiezen bij de Omgevingshuis keuzetaak in de PWE. In de linker kolom staat de taak, in de middelste kolom hoe de taak is beschreven in de PWE-keuzetaak en in de rechterkolom staat hoeveel inspanning de taak kost. Omdat er onzekerheid is presenteren we voor de intensiteit zowel de ondergrens als de bovengrens die we aan deelnemers hebben getoond.

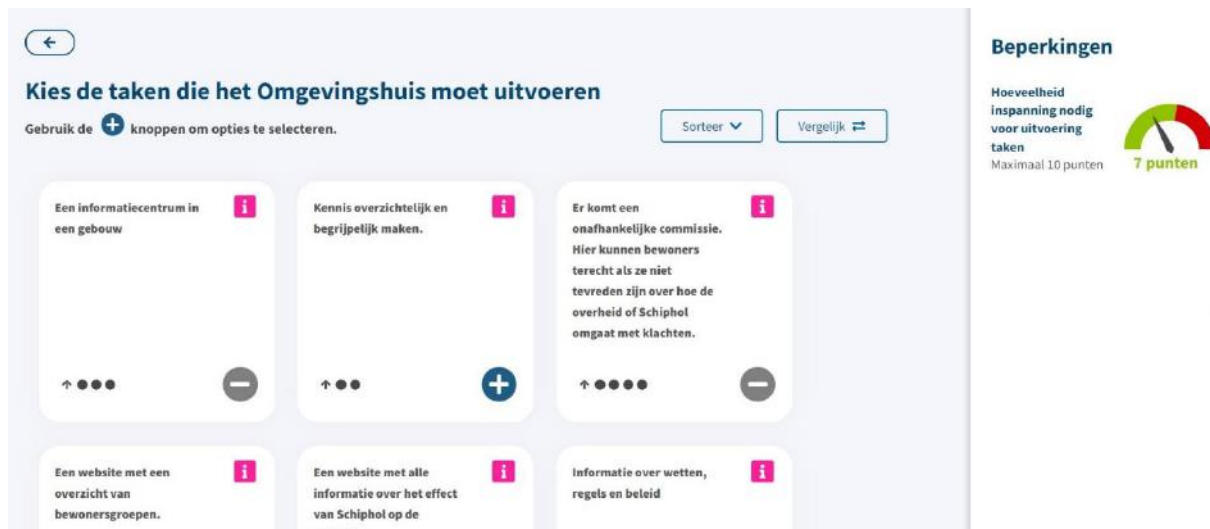
Tabel 2-2: Mogelijke taken van het Omgevingshuis in de PWE

Welke taken kan het Omgevingshuis krijgen?	Wat gaat het Omgevingshuis dan doen?	Hoeveel inspanning kost het?
Een website met alle informatie over de invloed van Schiphol op de omgeving	Op de website staat bijvoorbeeld informatie van de luchtverkeersleiding en van Schiphol zelf. Bijvoorbeeld over de volgende onderwerpen: Welke start- en landingsbanen hebben ze gebruikt? Hoe gaat het met projecten die moeten zorgen dat mensen minder overlast hebben van Schiphol? Welke plannen er zijn om vliegroutes te veranderen? Wat zijn de uitslagen van geluidsmetingen? Welke onderzoeken zijn er bezig en welke zijn klaar?	1-2 punten
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving	Op de website vinden bezoekers de nieuwste wetenschappelijke kennis over dit onderwerp	1-2 punten
Een website met een overzicht van bewonersgroepen	Het omgevingshuis maakt een overzicht van de bewonersgroepen die actief zijn in de omgeving van Schiphol en van de bewonersgroepen die actief zijn in de MRS. Als bewoners vragen hebben, kunnen ze naar een	1-2 punten

	bewonersgroep in hun buurt gaan. Op de website zien ze ook wie hun contactpersoon is.	
Een informatiecentrum in een gebouw	De informatie van het Omgevingshuis bestaat niet alleen op een website, maar ook in een informatiecentrum in een gebouw. Daar kunnen mensen langs gaan om informatie te vragen. Net als bij de bibliotheek is er iemand om u te helpen.	3-4 punten
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten	Het Omgevingshuis wordt een plaats waar burgers elkaar kunnen ontmoeten om over ontwikkelingen rond Schiphol te praten.	2-3 punten
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten	Met klachten kunnen bewoners nu terecht bij het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (BAS). Zijn bewoners niet tevreden over de manier waarop het BAS omgaat met een klacht? Of over beslissingen van de overheid? Dan kunnen ze met bezwaren terecht bij het Omgevingshuis	3-4 punten
Informatie over wetten, regels en beleid	Het Omgevingshuis toont alle informatie die er is over wetten, regels en beleid over Schiphol. Deze informatie komt bij elkaar op een website te staan. Ook wordt er voor wetten en regels een samenvatting gemaakt die goed te begrijpen is voor bewoners. Het Omgevingshuis houdt de omwonenden op de hoogte over nieuwe of veranderde wetten, regels en beleid waarmee Schiphol te maken heeft. Een voorbeeld van wetten en regels die nu gelden: aan welke eisen Schiphol moet voldoen om een vergunning te krijgen	1-2 punten
Vragen beantwoorden van bewoners	Als bewoners vragen hebben, dan kunnen zij deze stellen aan het Omgevingshuis. Als mensen van het Omgevingshuis de vraag kunnen beantwoorden, dan doen zij dat. Ook kunnen zij bewoners doorverwijzen naar andere organisaties die de vraag kunnen beantwoorden zoals het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (BAS).	2-3 punten
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken	Het Omgevingshuis maakt kennis over omgevingseffecten overzichtelijk en begrijpelijk voor burgers. Denk aan handige overzichten van informatie, of fact sheets.	1-2 punten

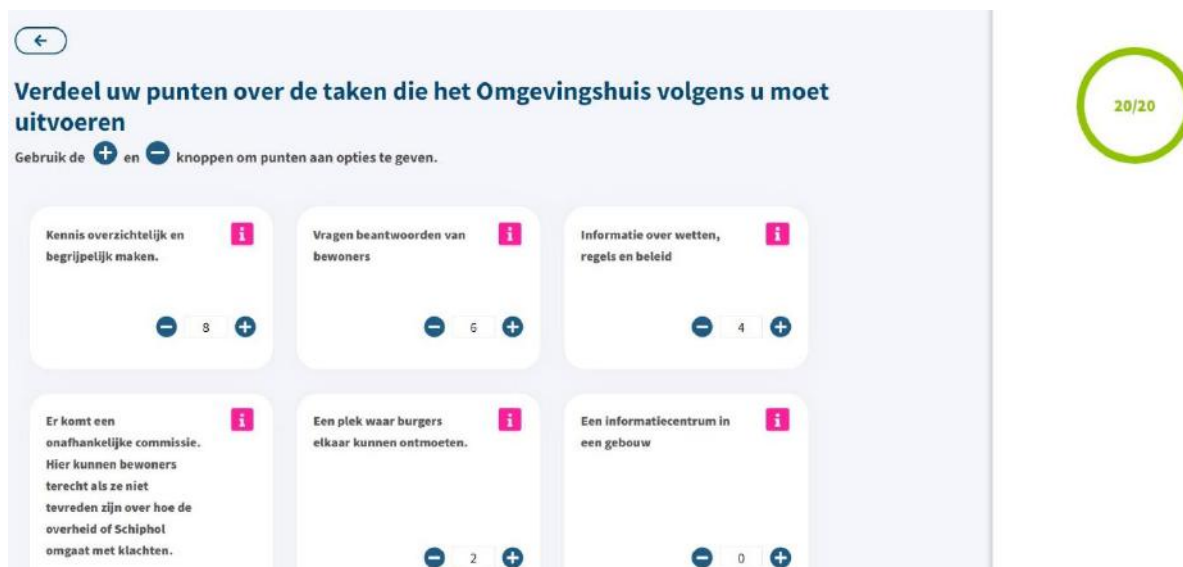
We presenteren nu hoe de PWE-keuzetaak rond de taken van het Omgevingshuis eruit zag voor deelnemers in Experiment 1. Bij elk van de negen mogelijke taken van het Omgevingshuis konden deelnemers aangeven of deze in het Omgevingshuis moest worden opgenomen en dit konden zij aangeven door op het plusje te klikken. Rechtsboven zagen deelnemers een metertje. Dit laat zien hoe druk het Omgevingshuis het krijgt met de taken die zij adviseerden. De deelnemers zagen rechts dat zij maximaal 10 inspanningspunten konden verdelen. Als zij aangaven dat het Omgevingshuis veel aandacht moet besteden aan een taak met een hoge inspanning (zoals in het voorbeeld het instellen van een onafhankelijke commissie) dan kostte dit relatief veel inspanningspunten.

Figuur 2-3: voorbeeld van de start van de PWE keuzetaak over het Omgevingshuis; Experiment 1

We presenteren nu hoe de PWE-keuzetaak rond de taken van het Omgevingshuis eruit zag voor deelnemers in Experiment 2. Bij elk van de negen mogelijke taken van het Omgevingshuis konden deelnemers aangeven in hoeverre het Omgevingshuis aandacht aan de taak zou moeten besteden door punten toe te kennen aan de taak. Men kon maximaal 20 punten verdelen en kreeg geen informatie over de mate waarin elke taak een verschillende inspanning zou vergen van de MRS.

Figuur 2-4: voorbeeld van de start van de PWE keuzetaak over het Omgevingshuis; Experiment 2

Overige vragen

Nadat respondenten een advies hadden gegeven bij de keuzetaken, kregen zij de vraag om hun keuzes te motiveren. Daarna kregen zij nog een aantal verdiepende vragen. Ze werden bijvoorbeeld gevraagd naar de mate waarin zij het eens waren met verschillende participatieprincipes en hoe betrouwbaar/onafhankelijk zij de huidige informatie over de omgevingseffecten van Schiphol achtten. Daarbij kregen de deelnemers vragen over henzelf (geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau) zodat wij ook konden onderscheiden hoe voorkeuren verschillen tussen verschillende groepen bewoners.

Dataverzameling

De deelnemers aan de twee experimenten zijn geworven via het panelbureau Dynata. We hebben Dynata gevraagd om alleen deelnemers te werven in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland omdat stakeholders en de opdrachtgever alleen de voorkeuren van bewoners die in de buurt van Schiphol wonen van belang vinden bij het inrichten van de MRS en het Omgevingshuis. De experimenten liepen allebei van 22 april tot 15 mei 2022. In totaal rondden 2572 paneldeelnemers de experimenten af. Om een divers en representatief sample te verkrijgen werd er aangestuurd op specifieke aantallen deelnemers aan de hand van de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau zoals bekend bij het CBS in 2020. In andere woorden, we hebben Dynata gevraagd om niet alleen een steekproef te trekken die representatief is op geslacht, leeftijd en opleidingsniveau maar om er ook voor te zorgen dat alle combinaties van deze drie variabelen zoveel mogelijk overeenkomen tussen de steekproef en de populatie.

Daarnaast hebben we de PWE in de periode 4 tot en met 22 mei 2022 opengesteld voor alle bewoners uit de omgeving van Schiphol boven de 18 jaar. 224 Nederlanders deden mee aan deze open raadpleging. We hebben de raadpleging zowel gedaan met deelnemers uit een internetpanel als met een groep die zichzelf heeft aangemeld, omdat op deze manier twee kernwaarden van burgerparticipatie geborgd zijn:

1. Representativiteit:
Participerende burgers moeten een zo goed mogelijke afspiegeling zijn van de voorkeuren van de bevolking. Daarom hebben we de PWE met een internetpanel uitgevoerd.
2. Inclusiviteit:
Alle Nederlanders die hun voorkeuren willen doorgeven aan de overheid moeten de kans krijgen om aan het onderzoek deel te nemen. Daarom hebben we de PWE opgesteld voor alle bewoners die hun mening willen delen. Deelnemers van de open raadpleging zijn geworven via advertenties in huis-aan-huis-bladen en Instagram.

Om te komen tot een dataset die voldoende betrouwbaar en representatief was voor de analyses, hebben we de data opgeschoond en gewogen. Dat lichten we hierna verder toe.

Opschonen van data

Bij inspectie van de data bleek dat een groep deelnemers de raadpleging zeer snel had ingevuld en telkens dezelfde antwoorden gaf op meerkeuzevragen. De gemiddelde invulduur was iets meer dan 28 minuten en de mediaan

(oftewel de middelste waarde) was net iets onder de 19 minuten. We hebben een handmatige controle uitgevoerd op de antwoorden van deelnemers die minder dan 8 minuten over de raadpleging hebben gedaan. De antwoorden van deelnemers zijn niet meegenomen in de resultaten, wanneer zij de raadpleging binnen 8 minuten had ingevuld en aan één van de twee volgende voorwaarden voldeden:

- Deelnemer vulde bij elke meerkeuzevraag hetzelfde in – bijvoorbeeld overal ‘zeer mee eens’ of juist ‘mee oneens’,
- Deelnemer vulde bij de open vragen onzin antwoorden in zoals overal ‘ghfhfdksfgkf’ of ‘ik ben een manager’

325 deelnemers van de panelraadpleging voldeden aan deze voorwaarden en als gevolg zijn de antwoorden van deze deelnemers niet meegenomen. Hetzelfde geldt voor 5 deelnemers aan de open raadpleging.² Dat betekent dat we uiteindelijk de input van 2247 deelnemers uit het panel en 219 deelnemers aan de open raadpleging hebben verwerkt. Met dit aantal deelnemers het panel en de verdeling over verschillende kenmerken (zie Tabel 2-3) kunnen we voldoende betrouwbare uitspraken doen over de voorkeuren van inwoners van het gebied rond Schiphol.

Wegen van data

Een gevolg van het niet meenemen van deze groep respondenten in de analyse is dat de groep deelnemers die overblijft mogelijk niet meer representatief is voor de populatie. Als tweede stap hebben we daarom gekeken of de deelnemers een representatieve weergave vormen van de Nederlandse bevolking. Tabel 2-3 geeft een overzicht van het aantal deelnemers en hun kenmerken. Met een Chi-kwadraat toets is getoetst of de verdeling van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau tussen elk van de twee steekproeven en de Nederlandse populatie significant verschilt. De tabel laat de uitkomsten van deze toetsen zien. Er blijken statistisch significante verschillen tussen te zijn tussen de steekproef en de Nederlandse populatie. Oftewel: de twee groepen deelnemers aan de panelraadpleging zijn niet volledig representatief voor de Nederlandse bevolking als we kijken naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau.

Om ervoor te zorgen dat we op basis van de panelraadpleging representatieve uitspraken kunnen doen voor de gehele populatie, hebben we de data gewogen op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau gecombineerd. Wegen betekent dat we in de analyse meer gewicht hebben toegekend aan de antwoorden van deelnemers die ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef en juist minder gewicht hebben toegekend aan de deelnemers die oververtegenwoordigd zijn. Kort gezegd hebben we het volgende gedaan:

1. We hebben de deelnemers in groepen ingedeeld: 2 voor geslacht, 3 voor opleidingsniveau en 7 voor leeftijd. Samen levert dat 42 groepen op ($2 \times 3 \times 7 = 42$).
2. We hebben de verdeling van de deelnemers over deze groepen vergeleken met de verdeling van het aantal mensen in de populatie.

² Het verwijderen van deelnemers uit een preferentieonderzoek is gebruikelijk aangezien dit ervoor zorgt dat de betrouwbaarheid over de uitspraken die kunnen worden gedaan over de populatie vergroot (zie bijvoorbeeld Mouter et al., 2022).

3. Vervolgens hebben we een wegingsfactor gekoppeld aan elke groep. Deze wegingsfactor zorgt dat de antwoorden van een specifieke groep zwaarder tellen als er relatief weinig deelnemers in de groep zitten. En dat de antwoorden minder zwaar meetellen als er relatief veel deelnemers in deze groep zitten.

NB: We hebben deze weging alleen toepast voor alle kwantitatieve analyses in deze rapportage en alleen op de deelnemers aan de panelraadpleging. De resultaten van de open raadpleging zijn niet gewogen. De belangrijkste reden waarom de resultaten van de open raadpleging niet zijn gewogen is dat je pas verantwoord kan wegen als je ongeveer 30 deelnemers hebt in elke subgroep en het deelnemersaantal van de open raadpleging is daar te klein voor.

Tabel 2-3 presenteert de sociaal-demografische kenmerken van Experiment 1, Experiment 2 en de open raadpleging. Het betreft hier de data na het opschonen zoals hierboven beschreven. We zien dat de kenmerken van de deelnemers van de open raadpleging sterk afwijken van de deelnemers van de raadpleging met het internet panel. Jongeren zijn in de open raadpleging beperkt vertegenwoordigd, net zoals laagopgeleiden. Mannen zijn in de open raadpleging relatief sterk vertegenwoordigd.

Tabel 2-3: Demografische kenmerken van de deelnemers na opschonen

	Percentage in panel experiment 1 %, (aantal)	Percentage in panel experiment 2 %, (aantal)	Percentage open raadpleging %, (aantal)	Percentage van Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder (CBS, 2020)	Chi-kwadraat toets (2-zijdig)***
Alle respondenten*					
Totaal	1187	1060	219		
Geslacht**					
Man	45.2% (536)	43.1% (456)	58.0% (127)	49.5%	1. < 0,01
Vrouw	54.5% (647)	56% (593)	37.0% (81)	50.5%	2. < 0,01
Leeftijd					
18-34 jaar	26% (309)	28% (296)	6.3% (13)	30.2%	1. < 0,01
35-64 jaar	52.5% (623)	54.5% (577)	69.7% (145)	46.7%	2. < 0,01
65 jaar of ouder	21.5% (255)	17.6% (186)	24% (50)	23.1%	
Hoogst genoten opleiding					
Basisonderwijs, vmbo, havo onderbouw, vwo onderbouw, mbo1	19.8% (235)	18.4% (195)	6.7% (14)	26.1%	1. < 0,01
Havo, vwo, mbo 2-4	36.5% (433)	39.8% (422)	11.1% (23)	35.6%	2. < 0,01
Hbo, universiteit	43.7% (519)	41.7% (442)	82.2% (171)	38.3%	

Wonen onder een vliegroute					
Ja	63.8% (743)	64.2% (670)	89.7% (175)	Onbekend	Nvt
Overlast van Schiphol					
Ja	15.4% (183)	15.7% (166)	61.5% (128)	Onbekend	Nvt

* Het totaal aantal deelnemers betreft het aantal deelnemers dat de raadpleging volledig heeft ingevuld. Dit aantal is hoger dan de som van de aantallen die bij de verschillende achtergrondkenmerken wordt weergegeven. Dat komt omdat niet iedereen die vragen heeft ingevuld.

** Een klein deel van de respondenten (0,6%) heeft aangegeven noch man, noch vrouw te zijn of niet te willen zeggen welk geslacht deze persoon is. De antwoorden van deze groep zijn wel meegenomen in de analyses, maar worden niet apart weergegeven.

*** 1: respondenten van experiment 1. 2: respondenten van experiment 2. De uitkomst van de Chi-kwadraat-toets geeft een indicatie van in hoeverre de verdeling van de achtergrondkenmerken van de paneldeelnemers anders is dan die van Nederland als geheel. Wanneer de uitkomst lager is dan 0.05, dan is dat verschil significant.

Analyses

Allereerst zijn er resultaten in dit onderzoek geanalyseerd met descriptieve statistiek. Zo is er gebruik gemaakt van deze methode om te analyseren welke keuzes respondenten hebben gemaakt. Hoeveel respondenten kiezen bepaalde maatregelen? Hoeveel respondenten kennen nul of juist de meeste punten toe aan een bepaalde taak? Vervolgens zijn deze keuzes van de respondenten geanalyseerd met Latente Klasse Clusteranalyses (LCCA). Deze methode identificeert groepen individuen die eenzelfde combinatie van taken adviseren, een zogenoemd cluster. Het model identificeert clusters die maximaal homogeen zijn (binnen het cluster) en onderling maximaal verschillen (tussen de clusters). Daarnaast laat de analyse zien welke segmenten van de bevolking (bijvoorbeeld in termen van leeftijd en geslacht) relatief vaak voorkomen in bepaalde clusters. Zo kan bepaald worden welke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis relatief 'populair' zijn onder bepaalde groepen deelnemers. Een voordeel van deze methode ten opzichte van andere methodes is dat op basis van statistische criteria een optimaal aantal clusters kan worden bepaald.

De kwalitatieve data analyseerden we met content analyse. Een team van codeerders hebben eerst vastgelegd welke typen argumenten zijn genoemd door de respondenten. Bij sommige vragen in dit onderzoek werd namelijk om een motivatie gevraagd, zoals bij de keuzetaken van de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis het geval is. Daarna zijn de argumenten van 1000 deelnemers uit de panelraadpleging en alle deelnemers uit de open raadpleging systematisch gecodeerd om te kijken welke argumenten veel werden genoemd door de respondenten.

3. Hoofdresultaten

In dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste resultaten van de raadpleging. Dit hoofdstuk bestaat uit drie onderdelen. Eerst wordt ingegaan op hoe deelnemers nu participeren en hoe ze dit zouden willen doen in de toekomst. Daarna volgen de resultaten van de keuzetaak over de Maatschappelijke Raad Schiphol. Tot slot volgen de resultaten van de keuzetaak over het Omgevingshuis.

Participatie nu en in de toekomst

We hebben de deelnemers verschillende vragen voorgelegd over hoe ze op dit moment participeren en over hoe ze dat het liefst zouden doen.

Hoe participeren deelnemers nu?

We vroegen deelnemers of en hoe zij in de afgelopen drie jaar hun mening hebben laten weten over Schiphol aan de overheid en op welke manier zij dit hebben gedaan. Tabel 3-1 toont de antwoorden op deze vraag voor alle deelnemers en voor verschillende subgroepen.

Tabel 3-1: Aandeel deelnemers van de panelraadpleging dat hun mening heeft laten weten over Schiphol in de afgelopen drie jaar

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroue	Tevreden over mijn invloed
Ik heb dit nooit gedaan	76%	67%	80%	82%	81%	76%	73%	62%	73%	61%
Ik heb dit gedaan via een bewonersorganisatie	5%	9%	3%	3%	4%	5%	5%	9%	6%	12%
Ik heb meegedaan aan een onderzoek via internet	13%	17%	12%	8%	8%	13%	15%	15%	14%	20%
Ik heb een klacht gestuurd naar het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol	4%	5%	3%	4%	2%	4%	5%	13%	6%	6%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan Schiphol	2%	5%	1%	0%	1%	3%	2%	2%	3%	7%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	1%	3%	1%	0%	2%	0%	1%	2%	0%	1%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan de Tweede Kamer	1%	3%	1%	0%	2%	1%	1%	2%	0%	2%
Ik heb een petitie ondertekend	7%	9%	6%	6%	9%	5%	5%	15%	4%	8%
Ik ben naar een bewonersavond gegaan	2%	3%	2%	1%	3%	1%	2%	3%	1%	3%
Ik heb een zienswijze ingediend	1%	2%	1%	0%	2%	0%	1%	1%	1%	1%

De meeste deelnemers aan de panelraadpleging hebben de afgelopen drie jaar hun mening over Schiphol niet laten kennen op één van de genoemde manieren: 76% van alle deelnemers. Van de respondenten die hun mening wel hebben gedeeld, hebben de meesten dat gedaan middels een onderzoek via internet. Dat deze manier het meest is gekozen, hangt mogelijk samen met het feit dat dit onderzoek ook via het internet is afgenomen. Naast een onderzoek via internet zijn de meest voorkomende manieren een mening door te geven via het ondertekenen van een petitie (7%) en het delen van een mening via een bewonersorganisatie (5%). Onder alle respondenten is het minst gekozen voor het indienen van een zienswijze (1%).

De deelnemers die tevreden zijn met de invloed op besluiten over Schiphol, die in de leeftijdscategorie 18-34 jaar vallen en die overlast ervaren van Schiphol, hebben het meest hun mening gedeeld. De groepen in de leeftijdscategorie 18-34 jaar en die tevreden zijn met de invloed op besluiten hebben het meest meegedaan aan een onderzoek via internet (17% en 20%). De groep die overlast ervaart van Schiphol heeft relatief vaak een klacht gestuurd naar het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (13%).

Voor de open raadpleging (Tabel 3-2) geldt dat een kleiner deel van de deelnemers (47%) nog nooit hun mening heeft gegeven. Het percentage deelnemers dat ooit een klacht heeft ingediend bij het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol is een stuk hoger dan bij de deelnemers aan de panelraadpleging en dit geldt met name voor de deelnemers die overlast ervaren van Schiphol. Ook het percentage deelnemers dat ooit naar een bewonersavond is gegaan ligt een stuk hoger in de open raadpleging dan in de panelraadpleging.

Tabel 3-2: Het aandeel deelnemers van de open raadpleging dat hun mening heeft laten weten over Schiphol in de afgelopen drie jaar

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Ik heb dit nooit gedaan	47%	69%	51%	30%	43%	61%	46%	34%	46%	79%
Ik heb dit gedaan via een bewonersorganisatie	15%	15%	9%	34%	7%	13%	16%	20%	16%	5%
Ik heb meegedaan aan een onderzoek via internet	13%	8%	11%	18%	7%	13%	13%	16%	14%	16%
Ik heb een klacht gestuurd naar het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol	34%	0%	33%	46%	29%	22%	36%	47%	34%	5%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan Schiphol	3%	0%	2%	6%	0%	0%	4%	5%	3%	5%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	4%	0%	4%	6%	6%	2%	0%	7%	0%	5%
Ik heb een brief/e-mail geschreven aan de Tweede Kamer	3%	0%	3%	4%	2%	4%	0%	5%	0%	3%
Ik heb een petitie ondertekend	26%	0%	23%	40%	26%	26%	10%	36%	20%	27%

Ik ben naar een bewonersavond gegaan	12%	0%	8%	28%	14%	9%	6%	16%	0%	14%
Ik heb een zienswijze ingediend	9%	0%	6%	20%	11%	6%	3%	13%	0%	10%

Zijn deelnemers tevreden over hun invloed op besluiten over Schiphol?

Deelnemers hebben antwoord gegeven op de vraag in hoeverre zij tevreden zijn met de invloed die zij kunnen hebben op besluiten over Schiphol. Deze antwoorden zijn te vinden in Tabel 3-3.

Tabel 3-3: *Tevredenheid over de invloed op besluiten over Schiphol (panel raadpleging)*

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute
Zeer tevreden	6%	10%	4%	2%	5%	6%	6%	4%	6%
Tevreden	18%	29%	15%	11%	21%	18%	17%	10%	17%
Geen mening/neutral	61%	51%	65%	68%	64%	62%	58%	45%	59%
Ontevreden	10%	6%	11%	13%	7%	10%	13%	25%	13%
Zeer ontevreden	5%	3%	5%	6%	4%	4%	6%	16%	6%

De tabel laat zien dat de meeste deelnemers geen mening hebben of neutraal zijn over de manier van invloed uitoefenen op besluiten over Schiphol. Het gaat om 61% van alle deelnemers. Verder is 24% van alle deelnemers (zeer) tevreden met hun invloed op besluiten tegenover (15%) die (zeer) ontevreden is.

Deelnemers die in de leeftijdscategorie 18-34 jaar vallen zijn meer tevreden dan andere leeftijdsgroepen. Daarnaast zijn mannen meer tevreden dan vrouwen. Hetzelfde geldt voor deelnemers die geen overlast van Schiphol ervaren en die niet onder een vliegroute wonen. De deelnemers die wel overlast ervaren van Schiphol, onder een vliegroute wonen zijn het meest ontevreden over de manier van invloed uitoefenen op besluiten over Schiphol.

Als we naar de open raadpleging kijken, dan zien we dat de uitkomsten anders liggen. Hier is 60% ontevreden over de invloed die ze kunnen uitoefenen op besluiten over Schiphol en slechts 9% is tevreden.

Tabel 3-4: Tevredenheid over de invloed op besluiten over Schiphol (open raadpleging)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute
Zeer tevreden	1%	1%	1%	1%	5%	1%	1%	5%	1%
Tevreden	8%	8%	9%	6%	7%	9%	8%	2%	9%
Geen mening/neutraal	31%	62%	33%	16%	29%	39%	30%	20%	31%
Ontevreden	15%	15%	12%	22%	21%	22%	13%	16%	13%
Zeer ontevreden	45%	15%	44%	56%	43%	30%	47%	63%	47%

Aan de deelnemers is ook gevraagd of zij kunnen motiveren waarom zij in een bepaalde mate wel of niet tevreden zijn met hun invloed op besluiten over Schiphol. Hieronder bevindt zich een analyse van de antwoorden die de deelnemers hebben gegeven op deze vraag.

Motivaties (zeer) ontevreden

Een reden waarom deelnemers voor (zeer) ontevreden hebben gekozen, is omdat zij niet bekend zijn met de manieren waarop zij invloed kunnen uitoefenen.

“Op een of andere manier niet bekend/niet makkelijk toegankelijk.”

“Kan dit dan?”

“Het is mij onbekend hoe de besluitvorming werkt en op welke manier ik invloed zou kunnen hebben.”

Een andere reden is dat deelnemers zich niet serieus genomen voelen. Het proberen invloed uit te oefenen over besluiten rond Schiphol zou toch geen zin hebben, beweren deelnemers.

“Omdat je niet serieus wordt genomen, met je klachten.”

“Er is niet gedaan aan verzoeken, suggesties en klachten vanuit bewonersorganisatie.”

“Alles wat je zegt of inbrengt verdwijnt in een la. Schiphol is heiliger als de Paus blijktbaar.”

“Er wordt niets met input en klachten van omwonenden gedaan. Site BAS voldoet niet aan AVG en 40% van de klachten is ‘kwijtgeraakt’. Overheid blijft maar onderzoek uitvoeren, maar geen actie. Te grote lobby van luchtvaartbranche. Omwonenden trekken altijd aan het kortste eind. En overheid handhaaft niet bij overtreding Schiphol (bijvoorbeeld ontbreken natuurvergunning en overschrijden maximaal aantal vluchten. Daarbij worden vluchten vanaf Schiphol-Oost, helicopters en privé-vliegtuigen niet meegeteld).”

“Er is geen invloed, ook al wordt dat gesuggereerd!!!”

“Ik wil graag meedenken, maar had het idee dat dat toch geen effect zou hebben. Met dit nieuwe initiatief heb ik ook betere verwachtingen.”

“Krijg sterk de indruk dat mijn bewonersorganisatie geen enkele invloed kan uitoefenen op het beleid betreffende Schiphol.”

“Duizenden mensen ervaren geluidsoverlast, ademen ultra fijnstof in, atv een kleinere groep die moet vliegen. Of vooral mensen die Schiphol als goedkope overstap locatie gebruiken. Blijkbaar is onze gezondheid van ondergeschikt belang t.o.v. de frequente vliegers. Er wordt niet merkbaar iets meegedaan.”

In tegenstelling tot de omwonenden, wordt van Schiphol wel gezegd dat het veel invloed heeft op de besluitvorming.

“Schiphol wordt bestuurd door de niet onafhankelijke overheid, zwaar beïnvloed voor lobbyisten en heeft telkens de milieu effecten gebagatelliseerd.”

“Een onzichtbare entiteit. Wie moet je hiervoor hebben? Besluitvorming is complex en er zijn veel partijen bij betrokken. De positie als burger ten opzichte van de diverse overheden, belangenorganisaties, economische partijen is onbetekenend. Je bent als inwoner ‘niemand’ in het machtspeel van Schiphol.”

Dan is er een deelnemer die aangeeft ontevreden te zijn, omdat de ORS niet meer functioneert zoals het zou horen te functioneren. Via de bewonersvertegenwoordiger van de ORS zou je als omwonenden juist je mening kwijt kunnen.

“Bewoners worden niet meer gehoord sinds de ORS niet meer functioneert. In de ORS kon je via je bewonersvertegenwoordiger laten weten welk effect de geluidsoverlast heeft op kinderen die niet kunnen slapen of te vroeg wakker worden, de zwarte stof die je van de tuinmeubelen moet afvegen, de manier waarop klachten bij BAS slecht worden afgehandeld enz. Nu ben je als omwonende een roepende in de woestijn!”

Tot slot geeft een deelnemer aan ontevreden te zijn, aangezien bij de besluitvorming lusten onderbelicht blijven.

“Het vraagstuk wordt te eenzijdig besproken. De “lusten” blijven veel te veel onderbelicht.”

Motivaties neutraal

Allereerst hebben deelnemers de antwoordmogelijkheid neutraal gekozen, omdat ze tot op heden niet betrokken zijn geweest bij besluitvorming.

“Ik ben vooralsnog neutraal omdat ik niet eerder actief betrokken ben geweest bij besluitvorming. Ik heb wel in het verleden gewerkt bij het betreffende ministerie en ben bekend met de dilemma's.”

“Ik ben nog nooit benaderd en heb nog nooit laagdrempelig manier van inspraak of verzoek tot raadpleging gezien.”

Ook hier speelt de reden mee dat sommige deelnemers zich niet bewust zijn van de manieren waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten rondom Schiphol.

“Ik weet niet hoe ik invloed kan uitoefenen.”

“Geen idee hoe ik invloed kan hebben.”

“Ik ben me op dit moment niet bewust van de manieren waarop ik invloed kan hebben op besluiten over Schiphol.”

Dan zijn er een aantal deelnemers die aangeven dat ze niet het idee hebben dat ze enige invloed kunnen uitoefenen.

“Heb niet het idee dat ik wat kan veranderen aan Schiphol.”

“Je invloed als individu is zeer klein.”

Ondanks dat sommige deelnemers geen idee hebben hoe ze invloed kunnen uitoefenen, heeft een deel hier ook geen behoefte aan.

“Ik heb als individu geen directe invloed en heb daar ook niet direct behoefte aan.”

Tot slot worden er nog drie andere redenen gegeven door deelnemers. Ten eerste, is het opvallend dat een deelnemer aangeeft zich juist niet vertegenwoordigd te voelen door een burgervertegenwoordiger.

“Ik vind het primair een taak van de overheid om besluiten te nemen over Schiphol. De overheid is het beste in staat om lasten en lusten tegen elkaar af te wegen. Via de verkiezingen kunnen omwonenden indirect hun invloed uitoefenen. Probleem is dat groep omwonenden die mee willen praten over dit onderwerp over het algemeen activistisch zijn, met een eenzijdige focus op de nadelen van luchtvaart en - voor mijn gevoel - geenszins een juiste vertegenwoordiging vormen van alle omwonenden van Schiphol. Ik voel mij als omwonende immers niet vertegenwoordigd door deze groep. Bovendien ontbreekt het vaak ook aan enige kennis van de luchtvaart, het belang van deze infrastructuur voor de BVNL, de rol van transferpassagiers etc.”

Ten tweede geeft een deel aan zich ook nog niet verdiept te hebben in de mogelijkheden om invloed uit te oefenen.

“Nog niet in verdiept.”

Tot slot geeft een deelnemer aan dat het belangrijk is om geïnformeerd te blijven als omwonende.

“Ik vind het lastig om mijn privébelangen voorrang te geven, wetende hoe een moeilijke uitdaging de luchthaven al heeft. Maar ik wil wel geïnformeerd blijven en ook zeker als omwonende de mogelijkheid te krijgen om mee te praten over de toekomst van de omgeving Schiphol.”

Motivaties (zeer) tevreden

Deelnemers die (zeer) tevreden zijn met hun invloed op besluiten geven in tegenstelling tot sommige deelnemers die ontevreden zijn aan dat er juist wel momenten zijn om hun mening te geven of momenten zijn dat deelnemers geïnformeerd worden.

“Er zijn genoeg momenten waarop burgers hun mening kunnen geven.”

“Als je een mening hebt, dan kan je die geven.”

“We krijgen informatie, en als er qua vluchten uitgebreid gaat worden is dat zowel via de gemeente als de overheid.”

Een deelnemers geeft aan dat er wordt gekeken naar de groei van Schiphol goed gaat en is daardoor tevreden met zijn of haar invloed op besluiten.

“Om te groeien als Schiphol gaat het goed.”

Tot slot geeft een deelnemers aan dat het belangrijk is dat zowel voor- als tegenstanders gehoord worden.

“Belangrijk dat zowel voor als tegenstanders gehoord worden.”

Lidmaatschap van een bewonersorganisatie

Wat betreft de huidige participatie van deelnemers, is gevraagd of zij wel eens overwogen hebben om lid te worden van een bewonersorganisatie die opkomt voor de belangen van omwonenden. Tabel 3-5 geeft de resultaten van deze vraag weer.

Tabel 3-5: Lidmaatschap van een bewonersorganisatie (panel raadpleging)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Ik ben al lid van een bewonersorganisatie	7%	7%	4%	11%	7%	5%	8%	10%	8%	10%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, en overweeg dit nog steeds	10%	11%	9%	9%	6%	11%	11%	15%	11%	13%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, en wil lid gaan worden	5%	11%	3%	1%	4%	6%	6%	4%	6%	17%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, maar heb besloten om het niet te doen	5%	7%	5%	4%	3%	7%	5%	8%	6%	7%
Nee, ik ben niet op de hoogte van het bestaan van bewonersorganisaties	18%	24%	18%	12%	19%	17%	19%	21%	18%	18%
Nee, ik heb nooit overwogen om lid te worden	55%	39%	61%	63%	60%	54%	51%	41%	52%	36%

Ongeveer de helft van alle deelnemers heeft nooit overwogen om lid te worden van een bewonersorganisatie. Daarnaast is 18% van de deelnemers geen lid van een bewonersorganisatie en zijn zij niet op de hoogte van het bestaan van deze organisaties. Verder geeft 7% van de deelnemers aan al lid te zijn, wil 6% lid gaan worden en overweegt 10% het om lid te worden.

Binnen de subgroepen zijn er een aantal verschillen. Zo heeft 39% van de leeftijdsgroep 18-34 jaar aan nooit overwogen te hebben om lid te worden tegenover 61% van de 65 plus subgroep. Verder is 44% van de leeftijdsgroep 18-34 jaar lid geworden, wil lid gaan worden of overweegt dit nog steeds. Bij de 65 plus groep is dit slechts 24%. Daarnaast geeft 6% van de leeftijdsgroep 35-64 jaar aan lid te zijn van een bewonersorganisatie ten opzichte van 12% in de 18-34 leeftijdsgroep en 13% in de 65 plus groep.

Een groter aandeel van de mannen is lid van een bewonersorganisatie, is van plan lid te gaan worden of overweegt om lid te worden dan vrouwen. Ook zijn meer deelnemers die overlast ervaren lid, willen lid worden of overwegen dit ten opzichte van deelnemers die geen overlast ervaren.

Tot slot is het opvallend dat deelnemers die lid zijn, lid willen worden van een bewonersorganisatie of dit overwegen meer tevreden zijn met de manier waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten over Schiphol dan deelnemers die niet tevreden zijn.

Bij de open raadpleging is een stuk groter percentage van de deelnemers lid van een bewonersorganisatie, namelijk 19%.

Tabel 3-6: Lidmaatschap van een bewonersorganisatie (open raadpleging)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Ik ben al lid van een bewonersorganisatie	19%	6%	12%	45%	18%	15%	20%	27%	21%	16%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, en overweeg dit nog steeds	13%	17%	14%	7%	18%	10%	13%	15%	12%	3%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, en wil lid gaan worden	5%	3%	5%	7%	4%	6%	6%	6%	6%	3%
Ja, ik heb overwogen om lid te worden, maar heb besloten om het niet te doen	10%	8%	6%	20%	27%	15%	8%	8%	10%	5%
Nee, ik ben niet op de hoogte van het bestaan van bewonersorganisaties	19%	25%	20%	16%	27%	30%	17%	21%	18%	21%
Nee, ik heb nooit overwogen om lid te worden	34%	50%	43%	5%	9%	30%	37%	23%	33%	58%

Hoe zouden deelnemers willen participeren?

Op welke manier willen deelnemers betrokken worden bij de besluitvorming over Schiphol?

Aan de deelnemers zijn een aantal manieren voorgelegd waarop zij betrokken kunnen worden bij de besluitvorming over Schiphol. Onderstaande tabel geeft de resultaten weer van deze vraag.

Tabel 3-7: Overzicht van manieren waarop deelnemers betrokken willen worden bij besluitvorming over Schiphol (panel raadpleging)

	Nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	Ik weet het niet
Meedoen aan onderzoek via internet, waarin veel bewoners hun mening kunnen geven	5%	23%	36%	31%	5%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u hoort hoe het gaat met plannen die met Schiphol te maken hebben.	32%	37%	13%	6%	12%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u uw mening kunt geven aan mensen van de luchtvaartsector	36%	30%	14%	7%	13%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u uw mening kunt geven aan mensen van de overheid	32%	32%	16%	9%	11%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar een expert van Schiphol of KLM vertelt over een onderwerp	31%	33%	16%	9%	12%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar een onafhankelijke expert vertelt over een onderwerp	29%	33%	17%	9%	11%

Voor alle manieren om burgers te betrekken geldt dat meer dan de helft van alle deelnemers soms, regelmatig of vaak mee zou willen doen. Aan een onderzoek via het internet zouden de meeste respondenten soms, regelmatig of vaak deelnemen. Dit moet wel genuanceerd worden, omdat de deelnemers uit de raadpleging al meedoen aan onderzoeken via internet.

Over het algemeen zijn meer mannen van plan om mee te doen aan alle manieren om burgers te betrekken die zijn uitgevraagd dan vrouwen, behalve bij onderzoek via internet. Dit verschil is significant. De leeftijdscategorie 18-34 jaar is de categorie die het meest bereid is om mee te doen op andere manieren dan een onderzoek via internet, dus via bijeenkomsten. Dit verschil is significant.

De deelnemers die wel overlast van Schiphol ervaren zijn meer bereid om soms, regelmatig of vaak mee te doen aan de verschillende vormen van burgerbetrokkenheid dan deelnemers die geen overlast van Schiphol ervaren. Dit verschil is significant.

De optie 'meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u uw mening kunt geven aan mensen van de luchtvaartsector' is de optie waar het grootste percentage/aandeel deelnemers nooit aan mee zal doen onder alle subcategorieën.

Ook bij de open raadpleging geeft de meerderheid van de deelnemers aan regelmatig of vaak mee te willen doen aan onderzoeken via internet. Het percentage deelnemers dat regelmatig of vaak mee wil doen aan een bijeenkomst ligt hoger dan bij de panelraadpleging; namelijk 31-44%.

Tabel 3-8: Overzicht van manieren waarop deelnemers betrokken willen worden bij besluitvorming over Schiphol (open raadpleging)

	Nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	Ik weet het niet
Meedoen aan onderzoek via internet, waarin veel bewoners hun mening kunnen geven	2%	13%	33%	51%	1%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u hoort hoe het gaat met plannen die met Schiphol te maken hebben.	17%	40%	19%	14%	9%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u uw mening kunt geven aan mensen van de luchtvaartsector	23%	31%	20%	16%	10%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar u uw mening kunt geven aan mensen van de overheid	13%	37%	19%	25%	7%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar een expert van Schiphol of KLM vertelt over een onderwerp	31%	30%	18%	13%	9%
Meedoen aan een bijeenkomst voor bewoners waar een onafhankelijke expert vertelt over een onderwerp	16%	35%	18%	25%	5%

Positieve en negatieve aspecten bijeenkomsten

Deelnemers die de voorkeur geven aan fysieke bijeenkomsten waar je je mening kan geven noemen als belangrijkste argument dat je tijdens een bijeenkomst nuttige informatie kan krijgen en ook geeft een deelnemer aan dat je meer invloed kan hebben als je vaak bij bijeenkomsten aanwezig bent.

“Het belang van de vergadering voor mij.”

“Het is belangrijk om je mening te geven dat is goed mogelijk bij een bijeenkomst bv.”

“Ik denk dat je als bewoner alleen goed gehoord kan worden als je zo vaak als mogelijk erbij bent en de vragen kan stellen waar je mee zit. De kans is juist dan groot dat wij serieus genomen worden.”

“Deelnemers die weinig animo hebben om naar bijeenkomsten te komen geven aan geen voorkeur te hebben voor het discussiëren in een groep.”

“Ik hoef niet in een groep om te discussiëren over Schiphol.”

“Ik houdt niet zo van grote groepen. Kleinere groepen is meer mijn ding. En dit soort lijsten.”

Daarbij zijn er deelnemers die weinig vertrouwen hebben dat er iets met de input van bijeenkomsten wordt gedaan. Het valt ook op dat verschillende deelnemers weinig vertrouwen hebben in de goede intenties van de organisatoren van een bijeenkomst.”

“Al die bijeenkomsten zijn alleen maar bedoeld om het beleid van Schiphol en de overheid (die Schiphol uit de wind houdt) te verkopen aan de bewoners van de omliggende gemeenten. Ik heb geen zin in de zoveelste smoes.”

“Ik denk dat in een bijeenkomst met luchtvaart of Schiphol mensen als ik geen invloed zal hebben. Alles is al voorgekookt.”

“Ik vraag mij af of deze bijeenkomsten voor de Bühne zijn.”

“De meesten gebruiken bijeenkomsten als een soort schijninspraak mogelijkheid.”

“Optie 1 is goed (een onderzoek via internet, waarin veel bewoners hun mening kunnen geven), al die andere opties, zeker die met experts en overheid, doen toch wat ze willen: uitbreiden.”

“Via een enquête kan ik redelijk mijn mening geven, via andere kanalen is het nog weleens eenzijdige informatie.”

De laatste twee deelnemers geven aan dat zij ervaren dat een internet onderzoek meer ruimte geeft om je mening te geven. Deelnemers die een voorkeur hebben voor bijeenkomsten waar een expert vertelt over een vraagstuk en je vragen kunt stellen vinden het fijn aan dit soorten bijeenkomsten dat ze veel informatie kunnen krijgen.

“Ik denk dat ik mij regelmatig vrij kan maken om bij zo’n bijeenkomst aanwezig te zijn. Wanneer er deskundigen bij zo’n bijeenkomst aanwezig zijn, zal ik mijn uiterste best doen om zo’n bijeenkomst bij te wonen.”

“Hoe meer informatie, hoe meer vragen ik kan stellen.”

“Ik krijg graag meer informatie dus een expert avond want ik vind dat ik te weinig van de voor- en nadelen van allerlei beslissingen weet.”

Positieve en negatieve aspecten online onderzoek

Deelnemers die de voorkeur geven aan online onderzoeken noemen als belangrijk argument dat ook andere bewoners worden gehoord dan de mensen die een sterke opvatting krachtig in het openbaar kunnen verwoorden.

“Ik wil geen bijeenkomst bijwonen, want dan worden toch alleen maar de hardste schreeuwers gehoord. Online is prima.”

“Bij bijeenkomsten zijn er altijd mensen die de boventoon voeren waardoor niet alle vraagstukken beantwoord worden.”

“Ik houd niet van bijeenkomsten waar de grootste schreeuwers alle aandacht trekken.”

“Via internet kunnen veel mensen die rond Schiphol wonen hun stem laten horen. Ik heb het idee dat mensen die naar die bijeenkomsten komen boos zijn en hun boosheid willen ventileren. Ik heb daar niet zo'n zin in. Bijeenkomsten moeten in een opbouwende sfeer plaatsvinden vind ik.”

Een ander argument dat deelnemers noemen is dat ze het tempo op bijeenkomsten te laag vinden liggen.

“Bijeenkomsten zijn vaak langdradig en er worden veel irrelevante vragen gesteld.”

“Ik houd niet zo van bijeenkomsten waar veel mensen vragen willen stellen/ hun mening willen geven.”

“Enquêtes zijn prima om mijn mening te geven. Lezingen en/of bijeenkomsten nemen te veel tijd in beslag en verlopen meestal ook chaotisch.”

Ook vinden mensen online participatie toegankelijker. Het scheelt reistijd en daardoor is het makkelijker om mee te doen. Je kan ook zelf beslissen op welk moment je participeert.

“Een bijeenkomst vereist dat ik er heen moet. Dat lukt me niet vaak.”

“In de overheid heb ik weinig vertrouwen, bijeenkomsten met andere personen lijken me interessant, maar kosten best veel tijd, dus ik kan daar niet altijd aan deelnemen. Internetonderzoeken zijn eenvoudiger.”

“Enquête is sneller en kan vanuit huis.”

“Mijn tijd is beperkt.”

“Een onderzoek met internet is makkelijk en je kan zelf kiezen wanneer het mij uitkomt.”

“Ik vind de drempel hoger liggen als ik ergens heen moet. Ik zou liever thuis iets invullen.”

“Ik zou wel online mijn mening willen geven want een bijeenkomst heb ik geen tijd genoeg voor dan moet je ergens naar toe.”

“Om, de deur uit te gaan, op een specifiek moment wordt al lastiger.”

“Ik heb geen tijd/zin in bijeenkomsten. Via internet kan ik het invullen wanneer ik wil.”

“Omdat ik liever de tijd neem als ik tijd heb.”

Een deelnemer noemt als voordeel van internet onderzoek dat de toegankelijkheid groter is en dat daardoor een grote groep kan deelnemen wat belangrijk is bij belangrijke beslissingen.

“Bij belangrijke gebeurtenissen is het van belang dat uit alle lagen van de bevolking dus ook uit het hele land een mening kan worden gegeven. Vaker dit soort enquête uitzetten naar grotere groepen mensen.”

Een aantal deelnemers geeft aan niet mobiel genoeg te zijn om naar een fysieke bijeenkomst toe te gaan. Ook worden geestelijke klachten genoemd als argument waarom het lastig is om naar bijeenkomsten toe te gaan.

“Niet mobiel genoeg, om hier aan deel te nemen.”

“Ik heb niet de mogelijkheid om naar een fysieke bijeenkomst te komen als gevolg van mijn persoonlijke thuissituatie.”

“Ik ben niet heel mobiel om steeds overal heen te gaan, online heeft dus de voorkeur, naar bijeenkomsten gaan kan ik niet persoonlijk.”

“PTSS kan niet tegen drukte.”

“Ik ga niet naar grote publieke bijeenkomsten omdat ik dat geestelijk niet aankan. Een onderzoek online of vragen stellen online is voor mij de beste oplossing.”

Betrokken worden bij aanpassen van een vliegroute

Vervolgens is de vraag gesteld aan deelnemers op welke manier zij hun mening willen geven als er een voorstel wordt gedaan om een vliegroute aan te passen. Er wordt verondersteld in de vraag dat de aanpassing van de

vliegroute effect heeft op de hoeveelheid overlast die deelnemers ervaren van vliegtuigen. Tabel 3-9 toont de resultaten van deze vraag.

Tabel 3-9: Resultaten mening geven over voorstel om vliegroute aan te passen (panel raadpleging)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Ik heb geen behoefte om mijn mening te geven	31%	31%	26%	40%	51%	26%	19%	16%	25%	23%
Ik wil hier graag zelf mijn mening over geven aan de mensen van de luchtvaartsector en de overheid	30%	37%	29%	20%	24%	31%	32%	35%	33%	42%
Ik wil mijn mening geven bij een vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie die mijn mening, en de mening van andere bewoners, in de Maatschappelijke Raad Schiphol met de overheid en de luchtvaartsector beoordeelt	40%	33%	44%	39%	24%	43%	49%	49%	42%	34%

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat het grootste gedeelte van de deelnemers zijn of haar mening via een vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie wil geven (39%). Er is een significant verschil tussen de leeftijdsgroepen (Chi-kwadraat, p-waarde: 0,003). Jongeren willen graag direct hun mening geven en ouderen liever via een vertegenwoordiger.

Deelnemers die tevreden zijn met hun invloed op besluiten en deelnemers die overlast ervaren hebben relatief weinig gekozen voor de optie geen behoefte te hebben om hun mening te geven en dit geldt ook voor hoogopgeleiden. Bij de deelnemers die overlast ervaren heeft wel het meest van alle subgroepen gekozen om hun mening te willen geven bij een vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie (49%).

Bij de open raadpleging wil 50% hun mening geven via een vertegenwoordiger, 42% wil zelf hun mening doorgeven en 9% heeft geen behoefte om hun mening te geven.

Tabel 3-10 Resultaten mening geven over voorstel om vliegroute aan te passen (open raadpleging)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Ik heb geen behoefte om mijn mening te geven	9%	17%	10%	2%	9%	10%	10%	5%	9%	16%
Ik wil hier graag zelf mijn mening over geven aan de mensen van de luchtvaartsector en de overheid	42%	50%	43%	34%	55%	45%	40%	40%	43%	58%
Ik wil mijn mening geven bij een vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie die mijn mening, en de mening van andere bewoners, in de Maatschappelijke Raad Schiphol met de overheid en de luchtvaartsector beoordeelt	50%	33%	46%	64%	36%	55%	50%	55%	48%	26%

Hoe kunnen Schiphol en de overheid de bewoners beter betrekken bij besluiten over Schiphol?

Hieronder bevindt zich een analyse van de antwoorden die door de deelnemers zijn gegeven op deze vraag. In de antwoorden komen een aantal categorieën naar voren die hieronder zullen worden toegelicht aan de hand van quotes.

Eisen aan informatie

Allereerst is er een groep deelnemers die ingaat op de eisen van informatie over Schiphol. Hieruit komt naar voren dat het van belang is om informatie toegankelijk te maken, maar ook transparant. Daarnaast is het ook een wens van deelnemers om op de hoogte te blijven van (toekomstige) ontwikkelingen rondom Schiphol.

“Informatie is belangrijk. Goed om toegankelijk te maken voor een grote groep mensen.”

“We zouden meer naar een online setting moeten, primair voor informatievoorziening. Dat is laagdrempeliger en daardoor veel toegankelijker voor eenieder.”

“Fysiek aanwezig zijn heeft niet mijn voorkeur. Informatie is belangrijk en de antwoorden nog meer. Als iedereen transparant en eerlijk blijft, dat is het belangrijkste.”

“De luchtvaart is in mijn woonomgeving zo negatief aanwezig dat het invloed heeft op ons woongenot en gezondheid. Ben graag op de hoogte van en betrokken bij toekomstige ontwikkelingen. Hoop dat omwonenden ook echt een stem krijgen.”

“Ik het wel belangrijk vind te weten welke maatregelen er genomen worden over Schiphol.”

De stem en de impact van omwonenden

Ten tweede is er een aantal deelnemers dat ingaat op het belang dat omwonenden een stem krijgen en dat er daadwerkelijk iets wordt gedaan met de input van de omwonenden.

“Belangrijk is om te weten welke impact er gemaakt kan worden per sessie. Ben erg druk en het heeft niet mijn hoogste prioriteit. Daarom zou ik alleen komen als er ook daadwerkelijk concrete resultaten uit de sessie zouden komen. Informatiesessies zouden mij digitaal ook wel bevallen omdat dit een stuk minder tijd zou kosten om deze te kunnen bijwonen.”

“Meedoen moet zin hebben. Bij Schiphol is dat feitelijk nooit het geval, want heeft geen oren, laat staan hersens.”

“Het is goed om je mening en ervaring over de gevolgen van Schiphol te delen, welke bijeenkomst het beste is moeilijk te zeggen. Belangrijk is te ervaren dat er daadwerkelijk iets wordt gedaan met alle input.”

“Meedoen heeft alleen zin als er ook werkelijk invloed uitgeoefend kan worden. De bijeenkomsten zoals die nu worden gehouden hebben dat effect niet. Mocht dat veranderen, en de bijeenkomsten leiden tot voorbereiding op werkelijke invloed op besluitvorming dan zou ik zeker wel meedoen.”

“Dit zijn allemaal informatiebijeenkomsten, eenrichtingsverkeer. Dat is geen participatie! Informeren zonder een duidelijk kader wat er met je vragen wordt gedaan, is niets anders dan informeren. Ik zou alleen maar willen meepraten als dat echt effect heeft, als bewoners een advies mogen afgeven, maar niet om vrijblijvend te babbelen.”

Een online setting

Ten derde wordt aangegeven door deelnemers dat een online setting beter zou zijn dan een fysieke setting om participatie te faciliteren.

“Ik heb niet veel tijd dus een manier waarop ik digitaal mijn mening kan geven en zorgen kan delen is voor mij heel prettig. Ik weet niet zo goed wat ik met een expert van Schiphol zou moeten bespreken, die persoon behartigt en vertegenwoordigt de belangen van Schiphol. Een bijeenkomst waar ik persoonlijk aanwezig moet zijn is voor mij alleen interessant als die een meerwaarde heeft t.o.v. een online bijeenkomst.”

“Een online mening is flexibel kwa meedoen. Op het moment dat er een bijeenkomst wordt georganiseerd, is het maar de vraag of hiervoor tijd is of dat het überhaupt uitkomt.”

“Online is gemakkelijker dan live.”

Voorstanders van (online) enquêtes

Naast de voorkeur voor een online setting, is er een groep die specifiek de focus legt op een (online) enquête. Hiervoor geven zij een aantal redenen. Ten eerste wordt een enquête gezien als een representatieve vorm om omwonenden te betrekken.

“Ik wil geen bijeenkomsten waar maar een paar mensen gehoord worden, ik wil grootschalige enquêtes die representatief zijn.”

“Bij een onderzoek via internet is de kans groter dat een evenwichtige meting plaatsvindt. Hoewel ook dan de mensen die nooit klagen niet gehoord worden, omdat deze niet zullen meedoen aan het onderzoek. Naar bijeenkomsten komen alleen de (veel)klagers. Hier komt dus geen evenwichtig beeld van de overlast van ALLE omwonenden naar voren.”

Ten tweede geeft een deelnemer aan liever niet publiekelijk te spreken.

“Bijeenkomsten vind ik niet prettig. Publiek spreken ook niet. Iets goed kunnen lezen, evt. research doen en dan een mening formuleren via een online platform zoals dit spreekt mij meer aan.”

Ten derde wordt aangegeven dat fysieke bijeenkomsten tijdrovend zijn. Dit valt in de motivatie van deelnemers vaak samen met het argument dat fysieke bijeenkomsten vaak eenzijdig zijn vanuit Schiphol.

“Enquête vind ik het gemakkelijkst. Naar iets toe gaan geeft toch meer regelwerk i.v.m. oppas kinderen en de daarbijhorende kosten.”

“De bijeenkomsten waarbij ik tot nu toe bij aanwezig was bleken een eenzijdig verhaal vanuit De Luchthaven Schiphol! Ik heb geen tijd voor bijeenkomsten. Soms zou ik via internet met een enquête mee willen doen.”

“Ik heb beperkt tijd en wil niet in een lobbyshow terecht komen.”

Belangrijk om het gesprek te blijven voeren

Naast de groep die specifiek de voorkeur geeft aan een enquête, is er ook een groep deelnemers die aangeeft dat het van belang is om juist het gesprek tussen verschillende partijen te blijven horen.

“Soms vind ik de kijk op Schiphol wat eenzijdig, graag zou ik in gesprek gaan met diverse groepen. Er zijn namelijk ook omwonenden qua inkomsten afhankelijk van Schiphol.”

“Het is belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven en voor Schiphol om ervaringen van bewoners te horen.”

“Wil graag op de hoogte blijven maar ook ervoor zorgen dat ze onze zorgen en frustraties te horen krijgen..... Hoor en wederhoor.”

Combinatie van bijeenkomsten en enquêtes

Verder zijn er ook deelnemers die een combinatie van bijeenkomsten en (online) enquêtes waardevol vinden.

“Alleen informatie met mogelijkheid tot vragenstellen vind ik geen optie tot vergroten van invloed. Het ook geven van mening doet dat mogelijk een ietsje pietsie meer. Bijeenkomst bijwonen vraagt meer motivatie om tijd te maken dan internetpeilingen maar beiden vind ik belangrijk.”

Met wie zou de omwonende in gesprek willen/van wie zou je informatie willen ontvangen?

Naast dat sommige deelnemers aangeven het belangrijk te vinden om het gesprek te blijven voeren, zijn er ook deelnemers die specifiek aangeven met wie zij in gesprek zouden willen of van wie zij informatie zouden willen ontvangen. Allereerst worden (onafhankelijke) experts genoemd.

“Ik heb toch helemaal geen tijd om in een zaaltje te luisteren naar het irrationele gezeur van een paar schreeuwers. Het is goed dat dit gebeurt, maar mijn specifieke zorgen worden daar denk ik minder geadresseerd. Ik zou eventueel wel willen luisteren naar een onafhankelijk expert, maar alsnog is het wel een

drempel om daarvoor fysiek ergens heen te moeten. Als die expert echter bijvoorbeeld een video op zou nemen met uitleg dan zou ik daar zeker naar kijken. Dat kan ik dan doen op een moment dat het mij uitkomt.”

“Voor mij is onafhankelijke expertise en feiten belangrijk in een discussie over Schiphol.”

“Het is belangrijk om van experts te horen.”

Naast de experts, worden ook de overheid, belanghebbenden van Schiphol en politici genoemd. Tot slot geeft een deelnemer aan dat er alleen overleggen met de directe besluitnemers plaats moeten vinden.

“Omdat ik graag mijn mening zou willen geven aan belanghebbende van Schiphol en vliegtuigmaatschappen om hen te laten weten hoe stress veroorzakend het is om de gehele dag en nacht met vliegtuig herrie te moeten leven.”

“Ik zou het liefst in gesprek gaan met mensen van de overheid of onafhankelijk experts.”

“Ik hoef niet meer informatie van experts en Schiphol. Ik wil vooral weten of een hoe politici hiermee bezig zijn. En of ze alles doen om Schiphol te dwingen milieuvriendelijker te worden. Politici zijn de hoeders van de publieke ruimte.”

“Overleggen is goed, maar alleen als dit terecht komt/samen is met besluitnemers! Geen afvaardiging van een lager niveau.”

Samenvattende quote

Hieronder volgt een quote die alle aspecten die tot nu toe zijn toegelicht over hoe burgers beter betrokken kunnen worden bij besluiten over Schiphol.

“Voor bijeenkomsten moet je eerst al ergens zien dat ze er zijn, komt er een brief? Of komt er iets via mijn overheid/digiD? Dan blijkt zo'n bijeenkomst niet in je eigen dorp, op een datum waarop je niet kunt, is het lastig er te komen zonder auto enz. Een bijeenkomst met mensen van Schiphol /KLM geeft mij niet het vertrouwen dat mijn belangen hier behartigd gaan worden. En eerlijk gezegd denk ik dat ook van de overheid. Ik wil echter wel weten welke plannen er zijn en hoe dat voor mijn leven gaat uitpakken. Dus uitleg van een expert die onafhankelijk is graag. Mogelijk via een webinar die ook achteraf nog is te bekijken. En graag een uitgebreide enquête via internet met genuanceerde vragen en mogelijkheid tot uitgebreid antwoorden. Ik denk dat er mensen zijn die graag zelfs een persoonlijk interview willen hebben.”

De Maatschappelijke Raad Schiphol

Resultaten keuzetaak

Welke taken kiezen de deelnemers?

In de eerste keuzetaak van de raadpleging konden deelnemers aangeven welke taken zij vinden dat de Maatschappelijke Raad Schiphol zou moeten uitvoeren. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de antwoorden die de deelnemers hebben gegeven. Tabel 3-11 geeft weer hoe deelnemers aan de panelraadpleging het belang van de acht mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol beoordelen. Bij de ordening van de taken in de tabel hebben we de taken bovenaan gezet die het best scoorden in de twee Experimenten van de panelraadpleging en in de open raadpleging qua rangschikking. We hebben voor elk van de drie experimenten de taken gerangschikt van 1 tot 8. Tussen haakjes hebben we bij elke taak opgeschreven waar de taak stond in de rangschikking in de drie experimenten. Tabel 1 laat bijvoorbeeld zien dat de taak “meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen” het hoogst scoort in de twee panelexperimenten en in de open raadpleging. De taak “Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken scoort 6^e in Experiment 1 en 5^e in Experiment 2 en de open raadpleging. De score in Experiment 1 hebben we bepaald door de twee indicatoren die voortvloeien uit Experiment 1 even zwaar te wegen. Bij het bepalen van de totale ordening hebben we alle drie de Experimenten even zwaar gewogen.

Tabel 3-11: Resultaten voorkeuren over mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Experiment 1		Experiment 2	Open raadpleging
	In hoeverre moet de MRS inzetten op deze taak? (100% is maximaal)	Welk deel van de 60 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen (1 ^e , 1 ^e , 1 ^e)	37%	9.1	3.4	3.6
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol (3 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	32%	4.6	2.9	3.1
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen (4 ^e , 4 ^e , 3 ^e)	31%	7.7	2.5	3.0
Organiseren dat bewoners mogen meedenken (2 ^e , 2 ^e , 7 ^e)	32%	7.8	3.1	1.8*
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken (6 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	29%	4.3	2.3	1.9
Meedenken over onderzoeken (7 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	28%	4.2	2.3	1.9
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren (5 ^e , 7 ^e , 7 ^e)	24%	8.3	1.9	1.8
Ongevraagde adviezen geven (8 ^e , 8 ^e , 4 ^e)	21%	3.2	1.6	2.2**

*In de open raadpleging noemden we deze taak "organisatie op zich nemen als bewoners mogen meedenken."

** In de open raadpleging noemden we deze taak "op eigen initiatief adviezen geven."

Zoals beschreven in de methode, kregen deelnemers aan de twee experimenten een andere versie van de keuzetaak voorgelegd. In Experiment 1 konden deelnemers door middel van een schuifje aangeven in hoeverre zij vonden dat de MRS moest inzetten op de betreffende taak. Van elke taak werd weergegeven hoeveel inspanning het uitvoeren van deze taak kost, en deelnemers konden maar een beperkte hoeveelheid 'inspanningspunten' verdelen. Onderstaande tabel geeft weer welke prioriteit de deelnemers gaven aan de verschillende taken, en hoe dit verschilt tussen verschillende groepen. Ook laat de tabel zien welk aandeel van de deelnemers geen prioriteit aan de betreffende taak gaf en welk aandeel de betreffende taak de hoogste prioriteit gaf.

Tabel 3-12: Resultaten keuzetaak over de MRS in percentages (Experiment 1)

	Iedereen	% hoogt	% nul punten	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	37%	27%	10%	35%	38%	37%	31%	40%	39%	37%	37%	35%
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	32%	23%	13%	30%	34%	30%	32%	31%	33%	33%	32%	29%
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	31%	18%	14%	30%	33%	30%	26%	32%	35%	29%	32%	30%
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	32%	23%	12%	34%	33%	27%	29%	33%	32%	31%	32%	30%
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	29%	17%	15%	30%	30%	28%	27%	32%	28%	27%	29%	30%
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren	24%	14%	18%	27%	23%	20%	21%	25%	24%	22%	23%	25%
Meedenken over onderzoeken	28%	17%	14%	30%	28%	26%	28%	29%	28%	24%	29%	29%
Ongevraagde adviezen geven	21%	14%	26%	22%	22%	20%	19%	21%	24%	22%	22%	21%

De deelnemers aan experiment 2 kregen de opdracht 20 punten te verdelen over de verschillende taken. De resultaten hiervan zijn hieronder weergegeven. De eerste tabel geeft de resultaten van de panelraadpleging, de tweede die van de open raadpleging. We hanteren daarbij dezelfde volgorde van de taken als bij bovenstaande tabel.

Tabel 3-13: Resultaten keuzetaak over de MRS in het aantal punten (experiment 2) (panel raadpleging)

	Iedereen	% hoogt	% nul punten	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	3.4	34%	14%	2.9	3.5	3.8	3.1	3.6	3.4	4.0	3.4	3.2
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	2.9	26%	18%	2.6	2.9	3.4	2.7	3.1	2.9	3.2	3.0	2.6
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	2.5	18%	20%	2.3	2.5	2.6	2.2	2.5	2.7	2.3	2.5	2.6
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	3.1	29%	16%	3.3	2.9	3.3	3.7	2.9	2.9	3.0	3.0	2.9
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	2.3	14%	22%	2.5	2.3	1.9	2.4	2.3	2.2	2.1	2.3	2.5
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren	1.9	17%	32%	2.3	1.8	1.5	2.2	1.7	1.9	1.5	1.9	2.2
Meedenken over onderzoeken	2.3	16%	23%	2.5	2.3	2.1	2.4	2.3	2.2	1.6	2.1	2.6
Ongevraagde adviezen geven	1.6	11%	41%	1.5	1.6	1.4	1.4	1.4	1.8	2.0	1.7	1.7

Tabel 3-14: Resultaten keuzetaak over de MRS in het aantal punten (experiment 2) (open raadpleging)

	Iedereen	% hoogt	% nul punten	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	3.6	45%	21%	3.3	3.6	3.9	4.6	2.8	3.6	3.7	3.6	3.7
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	3.1	38%	26%	1.6	3.2	3.4	3.0	3.0	3.2	3.9	3.1	1.4
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	3.0	28%	26%	2.3	3.1	2.8	1.6	2.4	3.2	2.7	3.0	5.2
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	1.8	14%	44%	2.6	1.7	1.9	3.1	1.9	1.6	1.6	1.7	2.7
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	1.9	16%	39%	0.9	2.1	1.8	1.8	3.0	1.8	1.8	1.9	2.8
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren	1.8	19%	49%	3.1	1.7	1.6	1.4	2.2	1.8	2.0	1.7	0.3
Meedenken over onderzoeken	1.9	12%	40%	1.7	2.0	1.6	3.4	1.2	1.9	1.7	1.9	2.9
Ongevraagde adviezen geven	2.2	19%	39%	1.6	2.1	2.7	1.0	1.9	2.3	2.3	2.2	0.9

Welke groepen kunnen we onderscheiden?

Tabel 3-15 laat de resultaten zien van de Latente Klasse Cluster Analyse (LCCA). De LCCA onderscheidt vier clusters. Het valt ten eerste op dat de heterogeniteit tussen de clusters niet groot is. Het is niet zo dat er een aantal grote groepen heel verschillend denken over de prioritering van MRS taken. Dit is een verschil met de PWEs rond coronabeleid waar we bijvoorbeeld zagen dat gevaccineerden en ongevaccineerden en mensen die dachten veel of weinig risico te lopen bij een coronabesmetting totaal andere voorkeuren hadden over coronabeleid. We zien een groot Cluster 2 van 35% van de deelnemers dat relatief sterk inzet op de taken “Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren” en “Meedenken over onderzoek”. Een klein cluster 3 (20% van de deelnemers) is bijzonder omdat niemand uit dit cluster kiest voor de taken “Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren” en “geven van ongevraagde adviezen”. Dit cluster zet juist sterk in op “Organiseren dat bewoners mogen meedenken” en “Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen.” Hoogopgeleiden en mensen die overlast ervaren zijn oververtegenwoordigd in dit cluster. Een kleine cluster 4 (5% van de deelnemers) is negatief over alle taken. Jongeren zijn ondervertegenwoordigd in dit cluster, terwijl ouderen en laagopgeleiden juist oververtegenwoordigd zijn.

Tabel 3-15: Resultaten LCCA van mogelijke taken van de MRS

	Cluster 1 (39%)	Cluster 2 (36%)	Cluster 3 (20%)	Cluster 4 (5%)
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	41%	35%	46%	2%
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren	23%	30%	18%	2%
Meedenken over onderzoeken	28%	32%	28%	2%
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	35%	32%	33%	3%
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	34%	33%	36%	2%
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	31%	31%	31%	3%
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	35%	33%	31%	1%
Ongevraagde adviezen geven	32%	25%	0%	1%
Kenmerken van leden van het cluster				
18-34 jaar	26%	23%	33%	17%
35-64 jaar	53%	54%	50%	50%
65 jaar en ouder	21%	23%	18%	33%
Laag opgeleid	15%	23%	19%	35%
Middelbaar opgeleid	37%	38%	35%	29%
Hoog opgeleid	49%	39%	46%	37%
Ik heb overlast	16%	13%	21%	8%
Ik woon bij een vliegroute	66%	63%	61%	63%
Tevreden over mijn invloed	20%	26%	23%	17%

Welke argumenten geven de deelnemers voor de verschillende taken?

Deelnemers noemen verschillende argumenten om hun voorkeuren voor een bepaalde taak of taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) te onderbouwen. Het valt op dat deze redenen samenvallen met drie manieren waarop het betrekken van bewoners volgens de wetenschappelijke literatuur waarde kan toevoegen aan een besluitvormingsproces: de inhoudelijke reden, de normatieve reden en de instrumentele reden (o.a. Delgado et al., 2011; Fiorino, 1990). Ten eerste kan bewonersparticipatie leiden tot betere besluiten (inhoudelijke reden).

Bewoners kunnen kennis inbrengen waar experts niet van op de hoogte zijn. Door bewonersparticipatie is de kans kleiner dat de overheid een belangrijke dimensie over het hoofd ziet. Bewonersparticipatie kan leiden tot betere beslissingen. Ten tweede bestaat er een normatieve reden voor bewonersparticipatie. Het is intrinsiek goed om in een democratie bewoners te betrekken bij overheidsbesluiten waar zij (ingrijpende) effecten van ondervinden. Volgens de normatieve reden wordt de democratie beter als bewoners het recht hebben op zorgvuldige participatie wanneer zij (ingrijpende) effecten ervaren van beleid. Ten derde is er een instrumentele reden voor bewonersparticipatie. Bewonersparticipatie is een middel om een ander doel te bereiken. Goede participatie kan leiden tot doelen zoals meer draagvlak, meer acceptatie, meer legitimiteit en een sterker vertrouwen in de overheid. Er worden ook argumenten genoemd die zowel ingedeeld zouden kunnen worden bij de normatieve reden als bij de instrumentele reden. Het belangrijkste voorbeeld is dat deelnemers aan de raadpleging vinden dat bepaalde taken van de MRS leiden tot ‘meer tegenmacht’. Je zou dit als een normatief argument kunnen zien, de democratie wordt sterker als de macht van burgers en overheid beter in evenwicht is. Maar je zou het ook onder de instrumentele reden kunnen scharen: bewonersparticipatie is een middel om een ander doel - meer tegenmacht - te bereiken en dit zou kunnen leiden tot meer acceptatie van beleid en vertrouwen in de overheid.

Tabel 3-16 geeft weer welke type argumenten vaak wordt genoemd bij de verschillende MRS taken. We hebben voor 1000 deelnemers aan de panelraadpleging en alle deelnemers aan de open raadpleging geteld hoe vaak ze een bepaalde reden hebben genoemd om hun keuze voor een bepaalde taak te onderbouwen. Om een voorbeeld te geven. 1 deelnemer noemt een normatieve reden ter onderbouwing van de taak ‘second opinion’ en 62 deelnemers noemen een instrumentele reden. Ook laten we zien hoe vaak deelnemers aangeven dat ze de taak onder voorwaarden steunen en hoeveel deelnemers spontaan tegenargumenten noemen.

Tabel 3-16: Het voorkomen van argumenten voor het kiezen van mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Normatieve redenen	Inhoudelijke redenen	Instrumentele redenen	Voorwaarden	Argumenten tegen
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	53x	46x	4x	3x	0x
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	1x	29x	62x	2x	4x
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	18x	22x	15x	5x	12x
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	38x	23x	9x	5x	3x
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	25x	16x	6x	2x	6x
Zelf onderzoek bedenken en laten uitvoeren	6x	19x	27x	4x	15x
Meedenken over onderzoeken	14x	26x	18x	1x	4x
Ongevraagde adviezen geven	7x	26x	14x	4x	24x

Hieronder bespreken we per mogelijke taak van de MRS hoe de drie rationales voor bewonersparticipatie worden gebruikt als onderbouwing.

1) Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen

NORMATIEVE ARGUMENTEN (GENOEMD DOOR 53 DEELNEMERS)

Allereerst geven deelnemers aan dat deze taak ervoor zorgt dat bewoners gehoord worden.

“Bewoners een stem geven”

Een aantal deelnemers merkt op dat dit extra van belang is omdat bewoners dagelijks de gevolgen ervaren van Schiphol.

“De bewoners ondervinden de effecten van het dagelijks vliegverkeer, dus moeten ze daar in grote mate over kunnen meedenken”

“Het gaat om veel mensen die er gezondheidsgevolgen door ondervinden dus die moeten gehoord worden. De geluidsoverlast is vreselijk.”

“Belangrijk omdat dit direct raakt aan het dagelijks leven en het woongenot van mensen.”

“Dit vind ik erg belangrijk omdat dit gaat over mensen hun dagelijks leven.”

“Veel omwonenden hebben echt last van Schiphol, belangrijk dat zij gehoord worden”

“Zodat de besluitvormers ook snappen wat het voor de bewoners betekent. Je hebt lekker praten als je zelf in een open gebied met een vrijstaand huis woont waar het stil is.”

De laatste deelnemer geeft aan dat het belangrijk was dat besluitvormers – die zelf niet in het gebied wonen – van bewoners horen wat de impact is van de luchtvaart en wat hun ideeën zijn. Ten derde noemen deelnemers dat de MRS met deze taak veel invloed kan uitoefenen op het dagelijks leven en het welzijn van omwonenden.

“Dit heeft de grootste impact op de bewoners.”

“Belangrijke sturing op het welzijn van omwonenden.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Allereerst vinden deelnemers deze taak nuttig omdat voorkomen kan worden dat Schiphol en de overheid relevante dimensies over het hoofd zien in de besluitvorming.

“Altijd goed om mee te denken, soms zien anderen iets over het hoofd waar jij wel aan denkt.”

“Zou kunnen ze effecten aangeven waar de Overheid en Schiphol zelf nog niet aan gedacht hebben.”

Een gerelateerd argument is dat deelnemers van mening zijn dat met deze taak ervoor kan worden gezorgd dat de manier waarop beleid uitpakt in de praktijk en wat de ervaringen van bewoners hiermee zijn beter voor het voetlicht kan worden gebracht in de besluitvorming.

“Schiphol denkt aan geld, mensen van het dagelijkse leven hebben de gevolgen ervan, deze mensen zijn ervaringsdeskundigen die heb je dus juist nodig.”

“Vooral omdat hierbij wellicht ook de medische wereld betrokken kan worden.”

“Belangrijk om de praktijk in het dagelijks leven te meten.”

“MRS staat dichterbij bewoners en kan zo beter zien wat er gebeurt.”

“Effecten van het vliegverkeer zijn nadelig voor gezondheid en milieu. Hiermee krijg je inzicht en kom je erachter wat echt de problemen zijn of dat het een gevoelsbeleving is.”

“Omdat Schiphol en de overheid meestal niet zelf rondom Schiphol wonen en dus niet zelf ervaren hoe het is met de geluidsoverlast en de vervuiling van al die vliegtuigen.”

“De bewoners weten wat er speelt en wat de effecten zijn.”

“Mensen kunnen het beste omschrijven wat het met hun doet.”

De laatste deelnemer benadrukt dat bewoners het best kunnen omschrijven wat beleid met hen doet en dit kan van waarde zijn voor beleidsmakers. Een ander gerelateerd argument is dat deze MRS-taak ervoor kan zorgen dat verschillende perspectieven worden meegenomen in de besluitvorming.

“Je bekijkt het vanuit meerdere perspectieven. Hier kan Schiphol meer mee.”

“Wederom ivm het feit dat er veel verschillende mensen met verschillende expertises inzitten lijkt met dit een goed idee.”

Ten slotte geven deelnemers aan dat deze MRS-taak ervoor zorgt dat oplossingen kunnen worden bedacht voor het verminderen van negatieve effecten.

“Om zo ook te kunnen werken aan mogelijke oplossingen om de nadelige effecten te verminderen / zoveel mogelijk te voorkomen.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Het valt op dat er maar heel weinig deelnemers zijn die instrumentele argumenten noemen om hun voorkeuren te onderbouwen. Hieronder twee voorbeelden:

“Prettig om onafhankelijk iemand te hebben die hiernaar kijkt en de belangen van de omwonenden in de gaten houdt.”

“Belangrijk voor tevredenheid van de bevolking.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Ook valt het op dat we geen deelnemers hebben kunnen vinden die expliciet tegenargumenten noemden bij deze MRS-taak. Wel zijn er een aantal deelnemers die aangeven het wel belangrijk te vinden dat de adviezen worden gegeven vanuit meerdere perspectieven. Hieronder vindt u twee voorbeelden.

“Meedenken is altijd goed maar hopelijk dan wel eens vanuit een andere hoek dan de zure milieuzeikers.”

“Dichtbij Schiphol wonen betekent gewoon dat er vliegtuigen overkomen. Het moet niet zo zijn dat mensen er gaan wonen en dan zeuren dat er vliegtuigen overkomen. Dat kan je immers zelf al onderzoeken voordat je ergens gaat wonen. Daarentegen kan het niet zo zijn dat het vliegverkeer drastisch toeneemt.”

2) Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Een beperkt aantal deelnemers noemt normatieve argumenten om hun voorkeuren voor deze MRS taak te onderbouwen

“Helemaal goed om alles zelf te zien te regelen en onderzoeken.”

“Zij staan los van Schiphol dus als zij iets belangrijk vinden vind ik dat ze dit zelf mogen onderzoeken.”

“Dit hoort bij het actief meedenken en opkomen voor belangen van omwonenden.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Inhoudelijke argumenten worden vaker genoemd om de voorkeur voor deze MRS-taak te onderbouwen dan normatieve argumenten. Vaak geven deelnemers aan dat deze MRS-taak kan leiden tot out-of-the-box ideeën. Als we het vergelijken met andere MRS-taken, dan noemen deelnemers bij deze MRS-taak het vaakst dat bewoners bij deze MRS-taak hun creativiteit kwijt kunnen.

“Out of the box denken geeft misschien verrassende ontdekkingen.”

“Bewoners kunnen creatieve invalshoeken verzinnen.”

“Goede ideeën komen soms uit verrassende hoeken.”

“Creatieve mening los laten op het vraagstuk.”

Daarbij wordt genoemd door de deelnemers dat deze MRS-taak kan leiden tot een frisse kijk en het voorkomt volgens hen dat de overheid zaken over het hoofd ziet.

“Overheid ziet zaken soms over het hoofd.”

“Dan worden er onderzoeken gedaan naar wat men belangrijk vindt of waar de Overheid en Schiphol niet aan gedacht hebben.”

“Frisse kijk op de Schiphol problematiek.”

“Belangrijk omdat onderzoek door overheid tekort schiet.”

“Laat de mensen het bedenken die hiervoor geleerd hebben anders wordt het een zootje, neemt niet weg dat deze mensen een andere kijk hebben en dus wellicht nodig zijn.”

Tot slot zijn er nog deelnemers die aangeven dat deze MRS-taak ervoor kan zorgen dat problemen worden aangetoond of dat de onderzoeken een basis kunnen zijn van een goed plan.

“Aantonen van mogelijke problemen.”

“Dit is altijd een optie om tot een goed plan te komen.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Deelnemers noemen verschillende instrumentele argumenten om hun voorkeur voor een bepaalde MRS-taak te onderbouwen. Aan de ene kant hebben deelnemers het idee dat de onderzoekstaak van de MRS ervoor zorgt dat je

geen situaties meer hebt dat de slager zijn eigen vlees laat keuren. Er is minder kans van beïnvloeding van het onderzoek door Schiphol of de overheid.

“Is onpartijdig en geeft al niet het gevoel van slager keurt eigen vlees.”

“Zo heb je minder kans op inmenging sturing van de overheid of Schiphol bestuur.”

“Niet alleen aan de hand van de overheid of de luchtvaart lopen.”

“Omdat de overheid mogelijk gefingeerd, afhankelijk onderzoek instelt”

Daarbij noemen deelnemers dat zij het goed vinden dat deze taak ervoor zorgt dat een objectieve partij het onderzoek zal uitvoeren en sommige deelnemers ervaren dit soort onderzoeken als een second opinion.

“Hierbij kan een objectieve partij meedenken en onderzoek uitvoeren.”

“Toch een soort van second opinion.”

Ook wordt door meerdere deelnemers genoemd dat deze MRS-taak resulteert in tegenmacht ten opzichte van het beleid van Schiphol.

“Lijkt me het meest relevant om weerwerk tegen de blauwe luchtvaartlobby te bieden.”

“Altijd goed om het beleid van Schiphol in de gaten te houden.”

“Dit geeft de raad zelfstandigheid en tegenmacht.”

“Als tegenhanger.”

Tot slot zijn er deelnemers die van mening zijn dat deze MRS-taak tot meer transparantie, draagvlak en vertrouwen kan leiden.

“Zo krijg je minder weerstand.”

“Zorgt juist voor veel transparantie in het beleid.”

“Omdat je dan zeker weet dat je niet genept wordt.”

CONDITIES

Deelnemers noemen een aantal condities die volgens hen in de gaten moeten worden gehouden als de MRS deze taak krijgt toebedeeld.

“Moet je wel veel expertise voor in huis hebben, maar moet mogelijk zijn.”

“Onderzoeken bedenken is leuk, maar moet wel gedegen zijn.”

“Niet alle argumenten die belanghebbenden hebben wegen even zwaar. Het lijkt mij heel goed mogelijk dat ook minder betrokken instanties daar een inbreng in kunnen krijgen en dat de argumenten die daar uit naar voren komen mee gewogen worden.”

“Zelf onderzoeken is goed, maar laten uitvoeren, doe je in overleg.”

TEGENARGUMENTEN

Waar er bij het meedenken over effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen geen tegenargumenten werden genoemd door deelnemers, komen er bij deze taak een substantieel aantal tegenargumenten naar voren. Deelnemers vragen zich af of het onderzoek wel professioneel is als het op deze manier wordt uitgevoerd, of de onderzoeken geen weggegooid geld zijn (omdat het kostbaar is en misschien leidt tot dubbel onderzoek) en of de onderzoeken wel impact hebben wanneer ze niet geloofwaardig worden geacht.

“Moet wel professioneel blijven.”

“Kunnen deskundigen beter.”

“Er zijn naar mijn mening al onderzoeken genoeg gedaan.”

“Kan dubbel zijn en tijdrovend.”

“Onzin kost alleen maar handen vol geld.”

“Lijkt me minder belangrijk want er is al heel veel onderzoek.”

“Is vrij arbeidsintensief. Gebeurt alleen als de normale onderzoeken niet deugen.”

“Absoluut niet geloofwaardig je eigen onderzoek.”

“De worden nooit erkend.”

3) Meedenken over onderzoeken

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Allereerst geven deelnemers aan dat deze taak ervoor zorgt dat bewoners gehoord worden. En een aantal deelnemers merkt op dat dit extra van belang is omdat bewoners dagelijks de gevolgen ervaren van Schiphol.

“Minder algemeen politiek en meer power to the people en hun individuele angsten.”

“Ik vind dat de bewoners meer invloed moeten hebben.”

“Bewoners moeten hun mening kunnen geven en hun mening moet gehoord worden, zij hebben er immers dagelijks mee te maken.”

De laatste twee quotes geven weer dat de deelnemer aan de raadpleging het inherent van belang vindt dat perspectieven van bewoners worden meegenomen in onderzoeken. Ook is er één die aangeeft dat het belangrijk is om bewoners bij onderzoeken te betrekken omdat hier onder bewoners behoefte aan is.

“Mensen willen betrokken erbij zijn en weten wat er wordt onderzocht.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Deelnemers noemen veel inhoudelijke argumenten om hun voorkeur voor de MRS-taak ‘meedenken over onderzoeken’ te onderbouwen. Dit was ook het geval bij de MRS-taak ‘meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen’. Een verschil is dat deelnemers bij de MRS-taak ‘meedenken over onderzoeken’ vaak als argument noemen dat de taak ervoor kan zorgen dat voorkomen kan worden dat Schiphol en de overheid relevante dimensies over het hoofd zien, terwijl bij de MRS-taak ‘meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen’ juist vaak werd genoemd dat deze taak ervoor kan zorgen dat de manier waarop beleid

uitpakt in de praktijk en ervaringen van bewoners beter voor het voetlicht kunnen worden gebracht. Hieronder een aantal voorbeelden:

“Bewoners weten welke vragen er gesteld moeten worden.”

“Ze weten zelf het beste wat onderzocht moet worden.”

“Onderzoeken worden vaak verkeerd opgezet.”

“Invloed kunnen uitoefenen op de vraagstelling en onderzoeksopzet om te komen tot een scherpere opdracht.”

“Frisse kijk op oude gewoontes.”

“Meedenken houdt andere mensen scherp.”

“Als er vanuit verschillende oogpunten en meningen gekeken wordt naar wat en hoe het onderzocht moet worden, voorkom je een te eenzijdige aanpak van de onderzoeken.”

“Er kan een idee bij zitten waar nog niet aan gedacht is.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Een groot aantal deelnemers noemt instrumentele argumenten in hun onderbouwing van hun voorkeur voor deze MRS-taak. De meeste deelnemers zeggen dat deze taak ervoor zal zorgen dat de onafhankelijkheid van het onderzoek beter kan worden gewaarborgd.

“Invloed hebben op de manier waarop onderzoeken worden opgezet zodat niet naar een bepaalde uitkomst wordt toegewerkt.”

“Altijd goed als een onafhankelijke partij met andere invalshoek zaken bekijkt.”

“Belangrijk voor objectiviteit.”

Daarbij geven deelnemers aan dat deze MRS-taak zal leiden tot meer tegenmacht

“Om de invloed van Schiphol en KLM binnen de perken te houden.”

“Niet alleen de onderzoeken van Schiphol en de overheid accepteren die allemaal al in 'n bepaalde richting moeten gaan, maar ook andere criteria stellen.”

“Controle houden dat er wel zo breed mogelijk onderzoek word gedaan en niet alleen in het voordeel twijfel punt van Schiphol.”

“Zodat de bewoners ook zijn vertegenwoordigd en niet alleen de opdrachtgever.”

Tot slot zijn er een aantal deelnemers die aangeven dat deze MRS-taak kan leiden tot meer draagvlak en vertrouwen.

“Het lijkt me belangrijk dat een besluitnemer als de overheid niet zelfstandig kan beslissen over welke onderzoeken worden gedaan en hoe en door wie die worden uitgevoerd. Dan verlies je ook draagkracht, omdat je de schijn van partijdigheid hebt.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Er worden bij deze MRS taak weinig condities en tegenargumenten genoemd. Twee deelnemers geven aan het belangrijk te vinden dat er wel termijnen worden gesteld op het meedenken over onderzoeken omdat anders het onderzoek te veel wordt vertraagd. Deze deelnemers zijn er bang voor dat het vinden van consensus te ingewikkeld is, waardoor men er uiteindelijk niet uitkomt. Een andere deelnemer vindt het belangrijk dat het meedenken niet gebeurt vanuit 1 geleding van de bevolking. Tot slot geeft t een deelnemer aan het doen van onderzoek liever over te laten aan deskundigen.

4) Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Waar andere MRS-taken veelal werden onderbouwd met normatieve argumenten, zijn normatieve argumenten nauwelijks terug te vinden in de onderbouwing van de MRS-taak 'second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol.' Eén deelnemer noemt:

“Omdat er veel bewoners mee gemoeid zijn is een second opinion altijd een goed idee.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Inhoudelijke argumenten worden veel vaker genoemd door deelnemers om hun keuze te onderbouwen dan normatieve argumenten. Ten eerste kan een second opinion er volgens deelnemers voor zorgen dat meer zekerheid kan worden verkregen over de betrouwbaarheid en de validiteit van aannames en dit vinden deelnemers van belang als het onderzoek als basis wordt gebruikt voor grote beslissingen.

“Hoe vaak is een rapport van de overheid niet op verkeerde cijfers gebaseerd, bij twijfel moet er een second opinion kunnen plaatsvinden.”

“Extra controle uitvoeren om correctheid te controleren.”

“Soms is dit nodig om dingen zeker te weten is dit goed orgaan voor omdat ze kunnen terugkoppelen.”

“Het is toch heel gevaarlijk om aan 1 onderzoek je mening te koppelen.”

“Contra-expertise kunnen inroepen om er zeker van te zijn dat keuzes worden gebaseerd op valide gegevens.”

Daarbij geven deelnemers aan dat een second opinion als verrijking kan dienen. Doordat een andere partij de studie bekijkt kunnen er nieuwe ideeën ontstaan waardoor de kwaliteit van de studie beter wordt.

“Second opinion is altijd handig zo heb je een bredere kijk op de situatie.”

“Misschien kunnen er goede ideeën ontstaan door deze second opinion.”

Tot slot geeft een deelnemer aan dat een second opinion altijd nuttig is. Of het leidt tot nieuwe inzichten of de conclusies van de primaire studie worden in de second opinion bevestigd.

“Onafhankelijk, extra onderzoek kan tot andere conclusies leiden. Of juist de eerdere conclusies bevestigen en dan weet men dat de conclusies rechtvaardig zijn.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Verreweg de meeste argumenten die zijn genoemd ter onderbouwing van deze MRS-taak zijn instrumentele argumenten. De meeste deelnemers geven aan dat een second opinion ervoor kan zorgen dat de onafhankelijkheid van een studie beter geborgd is.

“De meest belangrijke, geen wij van wc eend adviseren wc eend effect, door onafhankelijk org. laten doen.”

“Kan in bepaalde gevallen nuttig zijn, b.v. als de indruk bestaat dat naar een bepaalde gewenste uitkomst is toegewerkt.”

“Ter voorkoming van de slager die zijn eigen vlees keurt.”

“Dat moet zeker gebeuren maar dan wel echt door een andere partij die geen belangen heeft zowel bij Schiphol als de overheid.”

“Wijze les is hierbij wat er bij Tata steel is gebeurd. Door Tata uitgevoerde onderzoeken blijken achteraf niet juist te zijn en te zijn gemanipuleerd. Gezien de vervuiling en gezondheid rondom Schiphol is het beter voor ze om niet al te slechte rapporten te hebben. Dus voer voor manipulatie. Dat moet voorkomen worden.”

“Onderzoek wordt vaak vanuit één kant bekeken (die van Schiphol). Een second opinion kan soms geen kwaad (Kijk bv maar naar Tatasteel, jaren werd daar gezegd dat het allemaal wel meeviel met de uitstoot ervan. Nu blijkt dat dat niet zo is, daar had een second opinion best toegevoegde waarde gehad).”

“Omdat de MRS andere belangen heeft dan de overheid en Schiphol, is het belangrijk om het onderzoek te laten controleren door onafhankelijke wetenschappers die niet bij het onderzoek betrokken waren.”

“Omdat als het onderzoek wordt uitgevoerd door Schiphol het waarschijnlijk altijd in hun voordeel zal uitpakken.”

Daarbij geeft een groot aantal deelnemers aan dat een second opinion het vertrouwen in het onderzoek zal vergroten.

“In geval van twijfel of überhaupt, is het soms goed twee meningen t/o dan wel naast elkaar te leggen. 1 onderzoek hoeft niet altijd even objectief te zijn.”

“Bij deze complexe situaties met zoveel belanghebbenden is het doen van goed onderzoek en afweging van groot belang. de verdenking is er soms dat bureaus naar de mond van de broodheer onderzoeken. Het kunnen doen van een second opinion is daarom zeer nuttig.”

“Ik geloof iets pas als er uit 2 onderzoeken dezelfde uitslagen komen.”

“Ik denk dat bewoners meer waarde hechten aan onderzoek bij een organisatie naar hun keuze onder toezicht van een raad die de bewoners vertegenwoordigt.”

“Helpt mee om het vertrouwen te vergroten.”

“Je kunt de overheid niet op de blauwe ogen vertrouwen.”

“Voor meer draagvlak is een second opinion altijd handig.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Ook bij deze MRS-taak worden er weinig condities en tegenargumenten genoemd. Een aantal deelnemers geeft aan dat een second opinion alleen waarde toevoegt als er twijfel is over het onderzoek.

“Alleen als het er op lijkt dat zaken onder het vloerkleed worden geveegd.”

“Bij twijfel of onenigheid een derde partij erbij halen.”

“Dit vooral in geval van twijfel, het is niet altijd noodzakelijk.”

Deelnemers die negatief zijn over deze taak, hebben veel vertrouwen in de overheid.

“Dit heb ik laag gescoord omdat ik erop vertrouw dat de overheid goed en degelijk onderzoek verricht.”

“Ga er van uit dat het 1e onderzoek al nauwkeurig gedaan is.”

5) Organiseren dat bewoners mogen meedenken

NORMatieve ARGUMENTEN

Deelnemers noemen veel normatieve argumenten bij de onderbouwing van deze MRS-taak. Ze vinden het belangrijk dat bewoners worden betrokken bij besluitvorming. Ze vinden het belangrijk dat ervaringen van bewoners meetellen en vinden het goed als de Maatschappelijke Raad Schiphol dit faciliteert.

“De ervaring van bewoners moet meetellen.”

“Belangrijk om bewoners een stem te geven.”

“Eén van de doelstellingen van deze raad overleg met iedereen dus ook met bewoners.”

“Betrekt bewoners erbij, leg uit dat er samen onderzocht gaat worden, niet van 1 kant.”

“Stem van de bewoners hoorbaar maken.”

“Inpraak van de bewoners is het meest belangrijk. Ten slotte zijn wij degene waar jullie Raad voor staat.”

“Als dit niet georganiseerd wordt, kan er ook niet meegedacht worden. Ik denk niet dat Schiphol zelf of de overheid hier veel aandacht aan wil besteden.”

Allereerst geven deelnemers aan dat deze taak ervoor zorgt dat bewoners gehoord worden.

“Zo voelen bewoners zich meer betrokken.”

“Bewoners voelen zich ook hierbij dan betrokken en belangrijk.”

“Dit is een belangrijk punt, omdat bewoners vaak te weinig gehoord worden.”

“Ik vind dat de bewoners meer invloed moeten hebben.”

“Mensen willen gehoord worden en vooral serieus genomen worden, dus niet alleen luisteren, maar ook laten weten wat ermee gedaan wordt.”

“Spreek voor zich, men moet het gevoel hebben dat men serieus wordt genomen.”

“Het kunnen afgeven van een mening met duidelijke terugkoppeling lijkt mij gewenst. anders krijg je een gevoel van het niet gehoord en overvallen voelen.”

“Zorgen, dat je zelf laat meedenken. Niet wachten op de overheid of Schiphol (Vaak te laat om gedegen antwoord te geven).”

De laatste deelnemer geeft ook aan dat het belangrijk is dat de MRS ervoor zorgt dat bewoners bijtijds in het proces kunnen meedenken. Een aantal deelnemers merkt op dat het organiseren dat bewoners kunnen meedenken extra van belang is omdat bewoners dagelijks de gevolgen ervaren van Schiphol.

“De mening van omwonenden is belangrijk. Zij hebben de meeste overlast.”

“Veel omwonenden hebben echt last van Schiphol, belangrijk dat zij gehoord worden.”

“Het gaat tenslotte om de woonomgeving en overlast wat Schiphol met zich meebrengt. Het zou fijn zijn als bewoners mogen meedenken voor een houdbare oplossing voor alle partijen.”

“De (omliggende) bewoners ondervinden de directe gevolgen van het vluchtbeleid van Schiphol, dus zij mogen meedenken.”

“Het is belangrijk dat de mensen die de effecten van keuzes gaan merken, er iets over te zeggen hebben.”

De laatste quote van een deelnemer is precies gelijk aan de normatieve rationale voor burgerparticipatie die in de literatuur genoemd wordt. Tot slot zijn er deelnemers die het belangrijk vinden dat een diversiteit aan bewoners wordt gehoord.

“Meer participatie van bewoners is gewenst. Nu is het vooral op milieu gericht maar er zijn ook heel veel bewoners blij met Schiphol omdat ze er direct of indirect werken! Jammer genoeg komt dat in de media niet echt naar voren.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Deelnemers noemen ook inhoudelijke argumenten om hun voorkeur voor deze MRS-taak te onderbouwen. Ze geven, net als bij veel andere taken, aan dat het meedenken van bewoners zorgt voor betere plannen.

“Burgers hebben andere prioriteiten en inzichten.”

“Belangrijk omdat er vanuit een ander perspectief gekeken wordt.”

“Inwoners betrekken in zulke zaken kan ervoor zorgen dat bepaalde aspecten verbeterd zullen worden waar nooit echt aandacht voor is geweest.”

“De mensen die de meeste problemen ondervinden hebben vaak ook oplossingen.”

Maar daarbij noemen deelnemers dat de MRS ervoor kan zorgen dat het participatieproces duidelijker en productiever wordt.

“Als je het niet organiseert doen de bewoners of niet mee of wordt het een kakofonie.”

“Weet iedereen waar die aan toe is.”

“Het is belangrijk dat bewoners mogen meedenken bij besluiten van de overheid en Schiphol. Dit kan op verschillende manieren en de MRS kan hier een advies over geven en hierbij begeleiden.”

“Ervaring is er dus kost het weinig tijd.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Er worden relatief weinig instrumentele argumenten genoemd door deelnemers om hun voorkeur voor deze MRS-taak te onderbouwen. De meeste deelnemers die wel een instrumenteel argument noemen, geven aan dat het organiseren dat bewoners mogen meedenken kan leiden tot meer draagvlak voor besluiten rond Schiphol. Eén deelnemer stelt zelfs dat meer inspraak noodzakelijk is om Schiphol op de huidige manier in stand te houden.

“Inspraak van omwonenden is noodzakelijk om Schiphol op deze manier in stand te kunnen houden.”

“Verhoogt draagvlak.”

“Dit is belangrijk en zorgt voor saamhorigheid en begrip naar Schiphol.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Bij deze MRS-taak worden weinig condities en tegenargumenten genoemd. Een aantal deelnemers geeft aan dat ze dit geen taak van de raad vinden of dat het wel een taak is van de raad, maar dat er niet te veel tijd aan moet worden besteed.

“Dit vind ik geen taak voor de raad.”

“Meer een zaak van de overheid.”

“Niet geheel onbelangrijk, maar ik denk dat je hier niet al je tijd aan kwijt moet zijn.”

Daarbij geven deelnemers aan dat ze het een goede taak vinden van de MRS, maar dat het niet moet uitlopen op moddergooien.

“Is altijd een goede zaak, als het geen modder gooien wordt. Denk niet alleen aan je eigen belang.”

“Meedenken van bewoners is fijn, maar honderd mensen, honderd ideeën, dus ik vind zelf advies uitbrengen en onderzoek laten doen net wat meer meetellen.”

Tot slot geeft een deelnemer aan dat het belangrijk is dat de informatie waar bewoners mee moeten werken betrouwbaar is.

“Prima, zolang bewoners goede en feitelijke informatie zowel ontvangen als geven aan de hand van de betrouwbare basisinput van Schiphol.”

6) Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Net als bij de MRS-taak ‘organiseren dat bewoners mogen meedenken’, worden bij de MRS-taak ‘advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken’ een substantieel aantal normatieve argumenten genoemd. Een argument dat niet bij andere taken terugkomt is dat deze MRS-taak ervoor kan zorgen dat bewoners gemotiveerd blijven om mee te denken.

“Belangrijk. Bewoners gemotiveerd houden om mee te denken.”

“Bewoners kunnen elkaar motiveren.”

Zoals ook bij veel andere taken het geval is geven deelnemers aan dat het belangrijk is dat bewoners gehoord worden, met name omdat bewoners dagelijks de gevolgen ervaren van Schiphol.

“Omdat het belangrijk is om ons er ook bij te betrekken want hij hebben ook een mening en beter met meer denken dan maar met een paar.”

“Zodat de bewoners zich betrokken voelen.”

“Dit is heel belangrijk want het gaat ook over hun belangen.”

“Maximaliseert betrokkenheid.”

Deelnemers geven aan dat advies geven over hoe burgers kunnen meedenken belangrijk is zodat burgers beter kunnen meedenken.

“Advies is wel belangrijk zodat bewoners weten wat ze op moeten letten en waar ze iets van kunnen zeggen.”

“Zo zorg je ervoor dat elke groep kan meedenken en zich kan uitspreken.”

“Bewoners moeten weten waarover ze mee kunnen denken.”

“De bewoners aan de hand nemen en informeren hoe ze mee kunnen denken. Ze voelen zich gehoord.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Deelnemers denken om verschillende redenen dat het participatieproces qua kwaliteit beter kan worden wanneer de Maatschappelijke Raad Schiphol adviseert over hoe bewoners kunnen meedenken. Deelnemers denken dat de invloed van bewoners groter kan worden, dat de participatie beter zal worden afgestemd op behoeften van bewoners en dat de samenwerking beter zal worden.

“Vaak denken mensen dat hun "meedenken" een wassen neus zal blijken te zijn. misschien heeft de nieuwe raad hier originele ideeën over.”

“Geeft meeste kans op succesvolle uitkomsten/samenwerking.”

“Staan dicht bij de bewoners, dus weten beter waar behoefte aan is.”

“Bewoners weten hoe bewoners benaderd willen worden, want zij zijn het zelf ook.”

“Daar is de overheid zelf vaak niet goed in.”

“Hoe beter de mensen weten hoe mee te kunnen denken hoe beter en professioneler de oplossingen.”

Regelmatig wordt genoemd dat de Maatschappelijke Raad ervoor kan zorgen dat de veelheid aan ideeën van bewoners in goede banen geleid kan worden.

“Dat alle ideeën in goede banen geleid worden.”

“Geeft wat sturing aan de onderwerpen.”

“Dat is wel handig. Iedereen wil wat te zeggen hebben en dat moet in een vorm gegoten worden.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Er worden nauwelijks instrumentele argumenten genoemd ter onderbouwing van deze MRS-taak. Een paar deelnemers geven aan dat deze MRS-taak ervoor zorgt dat de bewustwording onder bewoners groter zal worden en dat zij beter worden meegenomen in de besluitvorming. Dit kan volgens hen leiden tot meer draagvlak voor de besluitvorming.

“Belangrijk met betrekking tot bewustwording.”

“Er is veel onvrede over Schiphol in de samenleving. Wat leeft er onder de bewoners en hoe groot is het probleem. Hoe denken bewoners zelf dit op te kunnen lossen. Voor draagvlak is belangrijk dat bewoners hierin meegenomen worden.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Een aantal deelnemers is sceptisch over deze MRS-taak. Ze vragen zich met name af of de taak impact zal hebben.

“Wordt een beetje adviseren om het adviseren.”

“Advies geven kan altijd maar of er iets mee gedaan wordt is een tweede.”

“Alleen meehelpen als dit werkelijk echt helpt.”

“Lijkt mij niet zinvol.”

“Heeft niet veel effect, maar is te proberen.”

7) Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Allereerst noemen deelnemers het normatieve argument dat bewoners beter gehoord moeten worden.

“Advies is gehoor geven aan mensen die normaal niet gehoord worden.”

“Belangrijk, ander geluid laten horen!”

“Lijkt me zinvol omdat in de raad neem ik aan mensen zitten die overlast ervaren.”

“Belangrijk om dit met het volk te delen en de overheid te laten luisteren.”

“Luisteren svp naar de burger met de overlast.”

“Wij zijn de opdrachtgever van de overheid.”

De laatste deelnemer noemt dit normatieve argument op een specifieke manier. De burgers zijn de opdrachtgever van de overheid. Een aantal deelnemers geeft aan positief te zijn over deze MRS-taak omdat de impact ervan concreet is en duidelijk is.

“Advies geven is ten minste concreet.”

“Dat is echt meedenken.”

“Belangen behartigen van bewoners.”

“Misschien dat de overheid van hen adviezen aanneemt”

“Een "directe" ingang bij de overheid werkt hopelijk beter!!”

De laatste twee deelnemers spreken de verwachting uit dat de overheid mogelijk wel adviezen van de Maatschappelijke Raad aanneemt omdat deze een concrete ingang hebben bij de overheid. Daarbij is er een deelnemer die benadrukt dat het beter is als burgers vooraf meepraten dan achteraf als het besluit al genomen is.

“Dit is een belangrijk onderdeel, je kunt beter vooraf meepraten dan achteraf.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Deelnemers noemen ook inhoudelijke argumenten om hun voorkeur voor deze MRS-taak te onderbouwen. Ze geven, net als bij veel andere taken, aan dat het meedenken van bewoners zorgt voor betere plannen bijvoorbeeld omdat anders het risico bestaat dat effecten en elementen over het hoofd worden gezien.

“Om de meningen van de mensen en ervaringen te delen om betere besluiten te maken.”

“Kan erg nuttig zijn de overheid hebt misschien niet altijd door wat de effecten kunnen zijn.”

“Dit punt is belangrijk want hierdoor kunnen eindverantwoordelijken zien wat de omwonenden ondervinden van genomen besluiten.”

“Misschien kan dit de gedachten van de overheid veranderen of juist tot nadenken zetten.”

Een aantal deelnemers benadrukt dat de mensen die in de Maatschappelijke Raad Schiphol zitten expertise hebben die van waarde kan zijn.

“Advies is één van de hoofdtaken denk ik. aangezien deze raad uit allerlei mensen met verschillende expertises bestaat kunnen zij straks als geen ander een goed advies uitgeven.”

“Indien je expertise hebt, is je mening relevant. Logisch dat ik verwacht dat zij dan ook advies geven aan de overheid.”

“Belangrijk dat een raad waar veel kennis aanwezig is, de overheid feedback kan geven.”

“Het lijkt me dat de raad door verschillende vertegenwoordigers al goed geïnformeerd is om advies uit te brengen.”

Verschillende deelnemers hebben het gevoel dat er een verschil zit tussen de wereld van de overheid en de wereld van de bewoners.

“De overheid zit op afstand en merkt vaak de resultaten niet van hun beslissingen.”

“Wij denken anders dan de overheid.”

“Ambtenaren gaan theoretisch te werk degene, die er last van hebben, worden nu veelal overgeslagen en totaal niet betrokken.”

Daarbij zijn er ook deelnemers die aangeven dat het waarschijnlijk het meest efficiënt is als de overheid pas grote beslissingen neemt nadat de MRS een advies heeft gegeven.

“Voordat iets in gang gezet wordt eerst kijken of het een juist besluit zou zijn.”

“Heel belangrijk om de mening en adviezen te horen voordat besluit genomen wordt. Voorkomt reparatiewetgeving.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Er worden verschillende instrumentele argumenten genoemd. Het meenemen van het advies kan volgens deelnemers leiden tot meer draagvlak

“Zodat de overheid dit advies meeneemt en daardoor kan rekenen op meer draagvlak onder de bewoners.”

“Ook hier voelen mensen zich gehoord en dat is belangrijk om draagvlak te creëren.”

Een deelnemer stelt dat deze taak de transparantie verhoogt.

“Dan is er inspraak over de besluiten en hoop je dat de overheid luistert naar eventuele bezwaren. Dan is er ook duidelijkheid over welke besluiten de overheid wil nemen.”

Een andere deelnemer stelt dat het belangrijk is dat omwonenden rechtstreeks advies kunnen geven aan de overheid zonder tussenkomst van een derde partij.

“In ieder geval is er dan nu communicatie en samenwerking en advies rechtstreeks aan de overheid zonder tussenkomst van een commercieel denkende derde is altijd belangrijk.”

De meeste deelnemers die een instrumenteel argument noemen zijn van mening dat deze MRS-taak zorgt voor meer controle en tegenmacht. Sommige deelnemers hebben het idee dat op dit moment economische belangen de overhand hebben.

“Een goed tegenwicht bieden en het besluit tegen het licht houden.”

“Een oogje in het zeil houden kan geen kwaad.”

“Dit geeft de mogelijkheid om gedegen te onderzoeken of besluiten niet lichtvaardig zijn genomen.”

“Ik hoop zo erg dat dit zou kunnen gaan gebeuren. Al is het alleen maar om van dat gezeur af te zijn als goed voor de economie, goed voor Nederland, onze trots (helemaal grootste onzin), blauw bloed etc.”

“Kunnen reageren op plannen van de overheid die altijd alleen maar de economische belangen voor ogen hebben.”

“Dit lijkt me heel belangrijk want Schiphol zelf zal ook de overheid proberen te beïnvloeden maar vooral vanuit hun eigen perspectief als onderneming die geld wil verdienen.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Het valt op dat relatief veel deelnemers ook condities en tegenargumenten noemen bij deze MRS-taak. Een aantal deelnemers stelt dat het duidelijk moet zijn wat de overheid met de adviezen doet en dat de adviezen niet voor niets zijn.

“Lijkt interessant maar als je niet weet wat er met die adviezen gebeurt heb je er weinig aan.”

“Dan hoop ik wel dat als het nodig is er iets gedaan wordt met het advies.”

“Op voorwaarde dat er door de overheid naar gekeken wordt en met uitleg verklaard wordt waarom er wel of niet naar geluisterd wordt.”

Andere deelnemers zijn negatief over deze MRS-taak omdat ze van mening zijn dat het geen zin heeft.

“De overheid luister tocht niet.”

“Ik denk dat daar geen gehoor wordt aangegeven.”

“Heeft geen nut schijnvertoning.”

“Heb altijd het idee dat de overheid toch wel doet wat ze willen en mensen hebben daar zeer weinig of geen inspraak in wat er ook verteld wordt.”

Aan de andere kant zijn er deelnemers die het prima vinden als er wordt meegedacht, maar dat het primaat van besluitvorming bij de overheid moet liggen.

“Meedenken mag maar beslissing is voor overheid.”

“De overheid blijft de dominante speler in dit conflict, uiteindelijk worden keuzes gemaakt waar niet iedereen dus mee blij kan zijn. Het is wel in iedereens belang dit zo goed mogelijk onder de burger te brengen.”

Tot slot zijn er deelnemers die geen discussie tussen de MRS en overheid willen, deelnemers die vinden dat het advies wel relevant moet zijn en deelnemers die advies geven over een voorgenomen besluit van de overheid minder interessant vinden dan taken waarbij bewoners zelf een inbreng mogen geven bij de voorbereiding van het besluit.

“Is al enigszins voorgeschreven koek. Vind ik minder interessant.”

“De overheid is beslissingsbevoegd dus daarop adviseren heeft impact. Minder goed vind ik dat het initiatief bij de overheid ligt. Dat vind ik te beperkt. Maar het is beter dan niets.”

“De bewoners moeten ervoor zorgen dat er een stem komt die ertoe doet m.a.w. een geluid waar de overheid iets mee kan.”

“Ik wil geen discussie met de overheid.”

8) Ongevraagde adviezen geven

NORMATIEVE ARGUMENTEN

Ongevraagde adviezen geven is volgens deelnemers aan deze raadpleging de minst populaire MRS-taak. De normatieve argumenten die worden genoemd gaan er vooral over dat er op dit moment volgens deelnemers te weinig rekening wordt gehouden met omwonenden in luchtvaartbeleid en dat dit via ongevraagd advies kan worden hersteld. Daarbij vinden mensen het belangrijk dat ontwikkelingen kunnen worden gemeld die nog niet op het netvlies staan bij de overheid.

“Belangrijk omdat luchtvaartbeleid onvoldoende rekening houdt met omwonenden.”

“De effecten van vliegverkeer en de overlast vereisen dat mensen ongevraagd hun mening moeten kunnen geven over besluiten die omwonenden aangaan ook al is dat tegen het zere been van de verantwoordelijken.”

“Het heeft een beetje lef nodig van burgers om voor zichzelf op te komen, vandaar kan een beetje ongevraagd advies veel bereiken.”

“Als er dingen spelen bij bewoners waar ze zich zorgen over maken, dan is dit belangrijk om te weten voor de overheid.”

“Juist deze ongevraagde adviezen geven is een vorm van vrijheid die je moet hebben.”

INHOUDELIJKE ARGUMENTEN

Deelnemers noemen ook inhoudelijke argumenten en de kern is dat ongevraagd advies ervoor kan zorgen dat argumenten en relevante aspecten worden ingebracht waar de overheid en Schiphol nog niet van op de hoogte waren. De kwaliteit van het besluit kan hierdoor worden verbeterd.

“Omdat de toekomst van Schiphol van invloed is op mijn woongenot. Als buurtbewoner heb ik inzichten en opinies die relevant zijn.”

“Bewoners kunnen ook ideeën hebben waar de overheid niet aan denkt.”

“Open initiatieven kunnen een andere opinie openen.”

“Belangrijk om te wijzen op zaken die mogelijk over het hoofd worden gezien.”

“Bewoners kunnen mogelijk vanuit een ander gezichtspunt/perspectief ideeën en oplossingen aandragen.”

“Dit is altijd goed om tot betere oplossingen te komen.”

“Is van groot belang omdat er altijd zaken zijn die meegenomen moeten worden en waar niet aan gedacht is. Vergroot de waarde van het plan van aanpak.”

“Het beste advies is ongevraagd.”

“Om te voorkomen dat bepaalde aspecten buiten beschouwing blijven.”

“De overheid lijdt nog wel eens aan tunnelvisie! Dus een fris idee van buiten kan dat mogelijk doorbreken.”

INSTRUMENTELE ARGUMENTEN

Er worden ook instrumentele argumenten genoemd door deelnemers om hun voorkeur voor deze MRS-taak te onderbouwen. Een aantal deelnemers geeft aan dat deze MRS-taak leidt tot meer onafhankelijkheid, zelfstandigheid en meer autonomie.

“Belangrijk om onafhankelijk te blijven en om niet te laat met raadgevingen te komen.”

“Commercie van Schiphol voor zijn.”

“Dat lijkt mij nou altijd handig. het geeft een werking van zelfstandigheid.”

“Toename in autonomie.”

Een tweede groep deelnemers geeft aan voorstander te zijn van deze MRS-taak omdat het kan leiden tot meer tegenmacht.

“Dit geeft de raad zelfstandigheid en tegenmacht.”

“Als er niet naar bewoners geluisterd wordt, toch proberen dit aan “de man” te brengen.”

“Met ongevraagde adviezen hoop ik de mensen van Overheid en Schiphol een beetje op stang te jagen.”

“Goed om ook de verhalen te zeggen die ze niet willen horen.”

“Dit is misschien nog belangrijker. Niet alleen een mening geven op verzoek, maar je strijdbaar opstellen en actief voor belangen opkomen.”

CONDITIES EN TEGENARGUMENTEN

Bij deze MRS-taak worden de meeste condities en tegenargumenten genoemd. Een eerste groep deelnemers geeft aan dat het beperkt mogelijk moet zijn om ongevraagde adviezen te geven. Eén van de deelnemers stelt dat het geen ongebreidelde situaties mag opleveren.

“Roept ongebreidelde situaties op.”

“Te veel bemoeien is ook niet goed.”

“Kan soms nuttig zijn, maar moet ge geneuzel worden.”

“Alleen als een bepaald advies iets betreft dat door iedereen over het hoofd heeft gezien.”

“Is goed, maar niet op alle momenten.”

“Moet kunnen maar niet te veel.”

Een andere groep deelnemers vraagt zich af of ongevraagde adviezen niet voor niets zullen zijn als de overheid er niets mee doet.

“Ongevraagd adviezen geven is alleen van belang als er gewicht aan wordt gehangen.”

“Daar zit niemand op te wachten.”

“Ongevraagd advies valt meestal niet goed.”

“Denk niet dat dit veel nut heeft.”

Ook zijn er deelnemers die het belangrijk vinden dat de adviezen redelijk zijn en echt iets toevoegen.

“Soms zit daar net iets tussen waar een ander niet aan denkt of heeft gedacht. Mits ze redelijk zijn en iets toevoegen zijn adviezen altijd welkom lijkt mij.”

“Kan soms kant nog wal raken voegt niet zoveel toe.”

Aanvullende taken Maatschappelijke Raad Schiphol

Deelnemers is ook gevraagd of zij vinden dat de MRS nog aanvullende taken op zich moet nemen. Veruit de grootste groep deelnemers geeft aan dat de MRS geen aanvullende taken op zich hoeft te nemen. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat de deelnemers niet op aanvullende taken kunnen komen of omdat deelnemers ervan overtuigd zijn dat de MRS het al druk genoeg krijgt met de taken die in dit onderzoek staan opgesteld.

“Ik denk dat ze het hier al druk genoeg mee krijgen.”

Van de aanvullende taken die de deelnemers wel hebben genoemd, zijn er drie taken die het meest voorkomen. De eerste aanvullende taak gaat in op het luisteren naar en praten met omwonenden van Schiphol. Waar de ene deelnemer ingaat op het een-op-een luisteren en/of praten met een omwonende, kaart de andere deelnemer het luisteren en/of praten met omwonenden in bredere zin aan.

“Misschien face to face of telefonisch interviews afnemen met bewoners voor nog meer diepgang.”

“Echt bij mensen langsaan in plaats van bijeenkomsten organiseren.”

“Praten met mensen die in de buurt wonen.”

“Meer op de man af stappen en eens goed te kijken hoe hun beslissingen impact hebben op het leven en bestaan van anderen.”

Een tweede aanvullende taak is het betrekken door meningen van omwonenden van Schiphol te verzamelen.

“Zoveel mogelijk meningen van omwonenden verzamelen om een duidelijk beeld te krijgen hoe er over iets gedacht wordt zodat ze dit weer kunnen doorspelen naar Schiphol zelf.”

“Ja meer peilen.”

“Voortdurend meningen van burgers blijven toetsen.”

“Meer van dit soort onderzoeken.”

Een derde aanvullende taak die vaker wordt genoemd is het informeren van omwonenden. Dit kan zowel informatie zijn over hoe omwonenden hun stem kunnen laten horen, maar ook het op de hoogte houden van omwonenden over genomen beslissingen en lopende zaken.

“Bewoners meer informeren over hoe zij hun stem kunnen laten horen.”

“Een nieuwsbrief met lopende zaken, afgeronde punten en informatie versturen naar de bewoners in de omgeving van Schiphol.”

“Per post of e-mail bewoners op de hoogte houden van gemaakt beslissingen.”

“Beter informeren.”

“Zij zouden ook bewoners op de hoogte moeten houden van hun vordering in de raad. Transparantie is belangrijk.”

“Live raadsvergaderingen houden die je bijvoorbeeld ook gemakkelijk via Facebook kunt zien.”

“Hele goede terugkoppeling in eenvoudige taal naar bewoners.”

Tot slot zijn er ook een aantal aanvullende taken die minder vaak genoemd zijn door de deelnemers. Hieronder volgt een opsomming van aanvullende taken.

“Controleren of aan de regels gehouden wordt.”

“Kijken naar alternatieven voor de luchtvaart zeker op korte afstanden.”

“Milieu gevolgen uitzoeken. Metingen doen naar overlast en milieu gevolgen.”

“Naar buiten treden in de media met bijvoorbeeld de inhoud van onderzoeken.”

“Twee kanten belichten van het verhaal. Dus economische kant versus maatschappelijke kant. Alleen op deze manier kunnen er afgewogen beslissingen worden gemaakt.”

Partijen in de Maatschappelijke Raad Schiphol

We hebben de deelnemers gevraagd om voor een aantal partijen aan te geven hoe belangrijk het is dat deze partij onderdeel uitmaakt van de MRS. Tabel 3-19 presenteert de resultaten van deze vraag voor de panel raadpleging. Vervolgens presenteert Tabel 3-18 de resultaten van deze vraag voor de open raadpleging. Daarna volgt Tabel 3-19 met daarin de resultaten van de antwoordmogelijkheden belangrijk en zeer belangrijk voor een aantal subgroepen.

Tabel 3-17: Resultaten partijen in de MRS (panel raadpleging)

	Ze er belangrijk	Belangrijk	Neutraal/ Geen mening	Onbelang- rijk	Ze er onbelang- rijk
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol	35%	44%	17%	3%	1%
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol (bijvoorbeeld omdat ze er werken)	17%	48%	29%	4%	2%
Milieuorganisaties	26%	38%	27%	6%	4%
Werkgeversvereniging en werknemersvereniging (vakbonden)	14%	43%	34%	7%	3%
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	19%	44%	30%	5%	3%
Wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol op gezondheid, geluid en milieu	38%	40%	18%	2%	2%

Tabel 3-18: Resultaten partijen in de MRS (open raadpleging)

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Neutraal/ Geen mening	Onbelangrijk	Zeer onbelangrijk
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol	66%	24%	8%	1%	1%
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol (bijvoorbeeld omdat ze er werken)	21%	29%	27%	13%	10%
Milieuorganisaties	49%	27%	14%	3%	6%
Werkgeversvereniging en werknemersvereniging (vakbonden)	10%	28%	38%	12%	13%
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	22%	39%	20%	8%	12%
Wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol op gezondheid, geluid en milieu	60%	26%	9%	2%	3%

Tabel 3-19: Resultaten partijen in de MRS panelraadpleging (antwoordmogelijkheden belangrijk en zeer belangrijk)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol	79%	75%	81%	80%	69%	80%	86%	89%	80%	76%
Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol (bijvoorbeeld omdat ze er werken)	66%	62%	68%	65%	59%	67%	69%	58%	66%	67%
Milieuorganisaties	63%	64%	65%	59%	59%	59%	71%	72%	61%	59%
Werkgeversvereniging en werknemersvereniging (vakbonden)	57%	53%	58%	59%	59%	55%	57%	49%	56%	63%
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	62%	56%	64%	67%	58%	62%	65%	66%	65%	64%
Wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol op gezondheid, geluid en milieu	77%	74%	77%	82%	71%	75%	84%	83%	77%	73%

Onder alle respondenten is het meest gekozen voor 'bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol' met 79%. De partij die volgt is 'wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol op gezondheid, geluid en milieu' met 77%. De partij die het minst is gekozen door alle respondenten is de 'werkgeversvereniging en werknemersvereniging' met 57%.

Wat betreft de verschillende leeftijdsgroepen is het volgende opvallend. De 65 plus groep heeft vaker gekozen voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (67%) en de wetenschappers (82%) dan de andere leeftijdsgroepen. Het verschil met de 18-34 jarigen is hierbij het grootst.

De deelnemers die overlast ervaren hebben bij meer partijen vaker aangegeven dat zij het (zeer) belangrijk vinden dat deze partijen deel uitmaken van de MRS. Zo hebben deelnemers die overlast ervaren vaker aangegeven dan deelnemers die geen overlast ervaren dat zij het (zeer) belangrijk vinden dat 'bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol' (89%).

Aan de deelnemers werd gevraagd waarom zij vonden dat bepaalde groepen onderdeel zouden moeten worden van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS). Voor 1.000 respondenten van de panelraadpleging hebben we de antwoorden geanalyseerd.

Belang van evenwichtige vertegenwoordiging

Het valt op dat veel deelnemers expliciet aangeven dat verschillende belangen moeten worden vertegenwoordigd in de MRS.

"Belangrijk een goed gebalanceerde vertegenwoordiging te hebben van zowel voor- als tegenstanders."

"Het moet een gevarieerd aanbod aan mensen zijn die allemaal zijn eigen expertise hebben en dit kunnen bijdragen aan de discussies die de raad voert."

"Er moet naar ieders belang gekeken worden. Men moet goed opletten dat er niet te veel naar een doelgroep wordt geluisterd. Meerdere meningen zijn van belang."

"Het gaat om een maatschappelijke raad waar alle belangen op tafel moeten komen: voor, tegen, bewoner, werknemer, werkgelegenheid, wetenschappelijke inbreng."

Een aantal deelnemers benadrukt dat het belangrijk is om zowel betrokkenen in de MRS op te nemen die de lusten van luchtvaart ervaren als betrokkenen die de lasten ervaren. Sommige deelnemers specificeren dit en geven aan dat zowel milieuorganisaties als partijen die economische belangen vertegenwoordigen een plek aan tafel moeten krijgen.

"Iedereen die er last of profijt van heeft moeten worden betrokken."

"Belangenbehartigers voor bewoners, zowel die overlast ervaren, medewerkers, maar ook de regelmatige (bedrijfs)reiziger moeten in evenwicht zijn en zeker aan de tafel schuiven."

"Gezondheid en milieu is belangrijk, maar economie ook de kunst is om dit enigszins in harmonie middels geven en nemen te kunnen oplossen."

“Laten aub voorkomen dat Wenen oeverloos gepraat terecht komen. Vind bv milieuorganisaties prima, maar zijn regelmatig bedrijfsbelang. Je kunt bij dit soort projecten niet alleen naar het milieu kijken. Werkgelegenheid is ook essentieel is dit verhaal.”

Aan de andere kant zijn er juist deelnemers die vinden dat partijen met een groot belang geen rol moeten krijgen in de MRS.

“Milieuorganisaties en ministeries zijn tegenovergestelde belanghebbenden met veel kennis. zij zullen discussies overheersen. laat ze er dus maar buiten.”

“Ook zijn er deelnemers die vinden dat leden van de MRS op zoek moeten naar compromissen.”

“Alle groepen zijn belangrijk omdat het om de belangen van deze groepen gaat en er samen bekeken moet gaan worden hoe ze rekening met elkaars belangen kunnen houden.”

“Verschillende partijen moeten komen tot een compromis die voor iedereen aanvaardbaar is.”

“Communicatie tussen alle partijen is de sleutel.”

Tot slot zijn er deelnemers die vinden dat verschillende belangen betrokken moeten worden omdat dit leidt tot een grotere inbreng van kennis en/of meer draagvlak.

“Alle kennis is nodig.”

“Iedereen moet hierbij betrokken zijn, voor breed draagkracht.”

Milieuorganisaties

Een aantal deelnemers geeft aan dat de milieuorganisaties een grote of de grootste stem moeten krijgen.

“Ik denk dat het belang van het milieu en de nadelen die omwonenden ervaren de zwaarste stem moeten hebben.”

“Vooral milieu is van groot belang.”

“Bewoners en milieuorganisaties dienen in ieder geval aanwezig te zijn voor het draagvlak, waarbij wetenschappers en experts hun kennis kunnen inbrengen.”

Daarbij zijn er ook deelnemers die negatief zijn over een rol van milieuorganisaties in de MRS.

“Milieuorganisaties vind ik vaak een tunnelvisie hebben en meer kijken vanuit een ideaal dan vanuit de realiteit.”

“Milieuorganisaties hebben er niets mee te maken, die dienen alleen hun eigen agenda en geven niets om omwonenden en de economie van Nederland.”

“Milieuorganisaties kijken teveel vanuit hun eigen idealen.”

“Milieuorganisaties zijn standaard tegen. Dat is een negatieve benadering waar ik niet van houd. Juist de Wetenschappers zijn dan weer wel belangrijk, maar onder die wetenschappers kunnen ook weer activisten zitten. Dus deze moeten onafhankelijk zijn.”

“Er zijn al genoeg anti Schiphol milieugroepjes. De mensen die zo klagen hebben er meestal zelf voor gekozen om in de buurt van Schiphol te wonen en ja, dan hoor je wel eens wat vliegen. Er zijn genoeg mensen die al hun hele leven vlakbij Schiphol wonen en nergens last van hebben. Tijd voor tegengas.”

Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol

Verschillende deelnemers aan de raadpleging geven aan dat zij het belangrijk vinden dat omwonenden die overlast ervaren een plek krijgen in de Maatschappelijke Raad Schiphol.

“Het belangrijkste zijn de bewoners rond en om Schiphol die hun stem kunnen laten horen.”

“Op de eerste plaats de belangen van de bewoners, de rest van ondergeschikt belang des te meer om belangenverstremelingen te voorkomen en/of vertrouwen niet te verliezen.”

“Vooral de omwonenden moeten vertegenwoordigd worden want die hebben er het meeste last van.”

“Het gaat over de bewoners. Belangrijk dat zij inspraak hebben. Hebben wel hulp nodig.”

“Adviezen van omwonenden en aantoonbaar onafhankelijke wetenschappers zijn belangrijker dan adviezen van bedrijven en commerciële belangengroepen.”

Partijen die voordelen ervaren van Schiphol

Een aantal deelnemers geeft aan dat het ook belangrijk is om partijen die voordelen ervaren van Schiphol een plek te geven in de MRS.

“Schiphol is een belangrijke economische motor, net zoals een grote directe en indirecte werkgever.”

“Op Schiphol werken 30.000 mensen (zo iets was het toch?) dus dat is de andere kant van het verhaal en Schiphol heeft een groot economisch belang. Maar als je steeds laag scherende vliegtuigen over jouw huis hebt vliegen waardoor je elkaar niet meer kan verstaan en dus de kwaliteit van jouw leven aantast of dat jouw huis in eens veel minder waard wordt, welke afweging ga je dan maken?”

“Burgers die 365 dagen per jaar ongesteld zijn en altijd maar klagen zouden niet zo belangrijk moeten zijn. Organisaties die bestaan bij de gratie van zulk soort burgers ook niet. Organisaties als werkgevers en werknemers hebben belangrijker belangen dan mensen die de hele dag aan het luisteren zijn of ze misschien in de verte iets horen.”

Aan de andere kant zijn er deelnemers die juist vinden dat bewoners/partijen die voordelen hebben van Schiphol niet in de MRS vertegenwoordigd zouden moeten zijn.

“Het zou een beetje gek zijn als er mensen in de raad zitten die juist voordeel halen uit Schiphol, deze mensen zullen de besluiten van Schiphol nooit tegenspreken, dus ik zou deze groep ook niet in de raad willen hebben.”

“Alleen partijen met een maatschappelijk belang. Geen particuliere belangen zoals KLM werknemers of luchtvaartbedrijven.”

“Omdat ik vind dat gezondheid en milieu boven werkgelegenheid gaan vind ik dat belanghebbenden van Schiphol niet in deze raad mogen zitten. Het gaat om grootschalige gevolgen voor iedereen rondom Schiphol en zelfs daarbuiten, als men er voor zijn/haar werk in mee praat dan gaat het over heel andere belangen.”

Wetenschap

Deelnemers die positief zijn over een rol voor wetenschappers in de Maatschappelijke Raad Schiphol benadrukken dat wetenschappers relevante kennis kunnen inbrengen, objectiviteit kunnen verzorgen en duiding kunnen geven. Wel moeten de wetenschappers ook daadwerkelijk objectief zijn, aldus de deelnemer die onderstaand antwoord gaf.

“Ik denk dat wetenschappers, als ze niet zijn omgekocht, een goed beeld kunnen geven.”

“Experts garanderen objectiviteit.”

“Vooral experts zijn belangrijk...niet iedere omwonende heeft overal verstand van”

“Een wetenschapper is nodig om alles te duiden.”

“Het is altijd verstandig om wetenschappers raad te plegen die daar wel verstand over hebben.”

“Als je serieus genomen wilt worden zul je ervoor moeten zorgen dat een groot aantal experts aanwezig is binnen de raad en dan in gelijke aantallen. dus niet 3 omwonenden tegenover 15 experts.”

Ook zijn er deelnemers die vinden dat wetenschappers geen deel moeten uitmaken van de MRS, maar wel soms een toelichting moeten kunnen geven.

“Het ministerie moet zeker geen deel uitmaken; vertegenwoordigers kunnen indien gewenst uitgenodigd worden om toelichting te geven. dit laatste geldt ook voor wetenschappers.”

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Vakbonden

Het valt op dat de deelnemers die een specifieke motivatie geven over het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat of Vakbonden als onderdeel van de MRS hier negatief over spreken. Deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat zij het ministerie van IenW zien als een ontvanger van de adviezen van de MRS en dat zij weinig vertrouwen hebben in de overheid.

“Van het ministerie kan ik me voorstellen dat ze niet zelf lid zijn, maar gesprekspartner van de MRS.”

“Het ministerie is ontvanger van de adviezen van de raad en kan er dus nooit zelf in zitten. De ruimte voor de blauwe luchtvaartlobby moet zo klein mogelijk zijn.”

“Het ministerie hoeft er niet bij want het is juist de taak van de raad om hen te adviseren.”

“In de overheid heb ik weinig vertrouwen op dit moment.”

“Omdat ik geen vertrouwen heb in deze overheid. Wel in milieuorganisaties.”

“Vakbonden, daar twijfel ik over. Die zitten al namens de werknemers in andere overlegorganen. Al kan het wel zo zijn dat de Raad een advies geeft dat direct gevolgen heeft voor werknemers. Denk dat de vakbond pas later aan de orde is.”

“Werkgevers/werknemersvereniging zijn niet onafhankelijk.”

Zijn er nog andere groepen die deel een rol moeten krijgen in de MRS?

Nadat deelnemers is gevraagd om te beoordelen hoe belangrijk het is dat bepaalde groepen plaatsnemen in de MRS, is er aan hen gevraagd om na te denken over groepen die nog ontbreken. De ontbrekende groep die verreweg het meest werd genoemd zijn (vertegenwoordigers van) lokale overheden. Er werden ook creatieve ideeën genoemd zoals betrokkenen van vliegvelden die met dezelfde problematiek te maken hebben. Hieronder een aantal quotes van deelnemers:

“De gemeente”

“Lokale politiek”

“Gemeenteraden en beheerders van natuurgebieden onder de aanvliegroutes.”

“Bestuurders van de betreffende gemeentes.”

“Raadsleden van de omliggende gemeenten.”

“Misschien niet in de raad maar een goede input zou buitenlandse luchthavens zijn. Heathrow bijvoorbeeld is ook in de buurt van woonhuizen. Hoe lossen ze het daar op?”

“innovatieve organisaties en belangen want er moet een eind komen aan fossiele brandstoffen en overdreven geluid”

“de niet georganiseerde burger, maar die zijn moeilijk te benoemen.”

“misschien juristen, die gespecialiseerd zijn in dit onderwerp”

“Ministerie van WVS”

“Jongeren die over de toekomstige generaties meedenken”

“Toekomstige bewoners”

“huisartsen en artsen van ziekenhuizen”

“Vliegtuigspotters”

“Lelystad AirPort”

“Gebruikers van Schiphol”

“Alle bewoners uit Noord-Holland en Zuid-Holland die op aanvliegroutes wonen de gelegenheid geven online enquêtes uit te voeren”

“Veiligheidsdiensten”

“Mensen met beperkingen”

“Naast deelnemers die suggesties gaven voor extra organisaties, waren er ook deelnemers die expliciet aangaven dat er niet nog meer organisaties moesten worden toegevoegd.”

“Niet nog meer partijen”

“Nee, meer dan genoeg. Als er teveel organisaties zich ermee bemoeien worden er nooit besluiten genomen”

“Ik zou het niet aanraden. Er zijn nu al veel belangengroepen.”

“Ik vind het niet nodig, als je last hebt van Schiphol moet je hier niet gaan wonen”

“Prioritering, totale belasting behapbaar houden. Liever een aantal dingen goed doen dan een heleboel een beetje.”

Participatieprincipes

Aan alle respondenten is expliciet gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met een aantal participatieprincipes. De uitkomsten van het bevragen van deze principes zijn weergegeven in Tabel 3-22-20 voor de panel raadpleging en in Tabel 3-21 voor de open raadpleging. Over het algemeen valt op dat de deelnemers aan de open raadpleging een sterkere mening hebben dan de deelnemers van het panel. Ze kiezen vaker voor ‘zeer eens’ of ‘zeer oneens’.

Tabel 3-20: Resultaten participatieprincipes (panel raadpleging)

	Zeer eens	Eens	Neutraal/ Geen mening	Oneens	Zeer oneens
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol	31%	45%	19%	4%	1%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die overlast hebben van Schiphol	24%	44%	23%	6%	2%
Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol	16%	29%	32%	16%	7%
Bewoners die heel veel overlast hebben van Schiphol (omdat zij dichtbij de baan wonen) moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die weinig of geen overlast hebben	18%	32%	30%	13%	7%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die in de buurt van Schiphol wonen	22%	49%	23%	4%	2%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de hele Nederlandse bevolking	14%	32%	34%	15%	5%
Gaat een besluit over een verandering van een vliegroute? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	12%	33%	32%	18%	5%
Gaat een besluit over hoeveel vliegtuigen 's nachts (over een bepaalde baan) van en naar Schiphol mogen vliegen? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	15%	36%	30%	14%	5%
Laat de overheid bewoners meedenken over besluiten? Dan moet de overheid bij haar besluit laten zien wat ze met deze adviezen heeft gedaan	37%	38%	20%	4%	2%
Als bewoners en experts een ander advies geven aan de overheid, dan moet de overheid meer naar de bewoners luisteren, dan naar de experts	14%	28%	41%	13%	4%

Tabel 3-21: Resultaten participatieprincipes (open raadpleging)

	Zeer eens	Eens	Neutraal/ Geen mening	Oneens	Zeer oneens
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol	31%	31%	14%	14%	11%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die overlast hebben van Schiphol	53%	23%	9%	9%	6%
Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol	34%	20%	13%	18%	15%
Bewoners die heel veel overlast hebben van Schiphol (omdat zij dichtbij de baan wonen) moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die weinig of geen overlast hebben	29%	23%	23%	16%	9%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die in de buurt van Schiphol wonen	43%	38%	13%	5%	1%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de hele Nederlandse bevolking	17%	17%	25%	23%	18%
Gaat een besluit over een verandering van een vliegroute? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	30%	34%	13%	15%	7%
Gaat een besluit over hoeveel vliegtuigen 's nachts (over een bepaalde baan) van en naar Schiphol mogen vliegen? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	33%	29%	11%	18%	9%
Laat de overheid bewoners meedenken over besluiten? Dan moet de overheid bij haar besluit laten zien wat ze met deze adviezen heeft gedaan	76%	21%	2%	1%	0%
Als bewoners en experts een ander advies geven aan de overheid, dan moet de overheid meer naar de bewoners luisteren, dan naar de experts	21%	21%	31%	18%	8%

In Tabel 3-22 wordt aangegeven welk percentage van de deelnemers de antwoordmogelijkheden mee eens of zeer mee eens heeft gekozen per principe en in hoeverre dit verschilt voor verschillende groepen. Hier valt op dat de meeste deelnemers het eens zijn met de stelling die gaat over evenredige vertegenwoordiging: “De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol”. 76% is het eens met deze stelling. Opvallend is dat van de mensen die aangeven overlast te hebben van Schiphol hetzelfde percentage er zo over denkt.

45% van de deelnemers is het eens met de stelling: “Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol.” Bij deze stelling komt wel duidelijk naar voren dat deelnemers die aangeven overlast te hebben van Schiphol hier anders over denkt: 59% van hen is het (zeer) eens met deze stelling. Een vergelijkbaar verschil zien we bij de stelling “Bewoners die heel veel overlast hebben van Schiphol (omdat zij dichtbij de baan wonen) moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die weinig of geen overlast hebben”. Het principe ‘als bewoners en experts een ander advies geven aan de overheid, dan moet de overheid meer naar de bewoners luisteren, dan naar de experts’ is door alle deelnemers het minst gekozen met 42%. Maar 6% van de deelnemers aan de panelraadpleging en 1% van de deelnemers aan de open raadpleging is het oneens met de stelling: “Laat de overheid bewoners meedenken over besluiten? Dan moet de overheid bij haar besluit laten zien wat ze met deze adviezen heeft gedaan.”

Tabel 3-22: Resultaten participatieprincipes (antwoordmogelijkheden mee eens en zeer mee eens)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroure	Tevreden over mijn invloed
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol	76%	74%	77%	79%	72%	78%	77%	76%	79%	79%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die overlast hebben van Schiphol	69%	62%	70%	75%	68%	67%	71%	79%	69%	67%
Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol	45%	47%	44%	45%	48%	44%	44%	59%	44%	50%
Bewoners die heel veel overlast hebben van Schiphol (omdat zij dichtbij de baan wonen) moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die weinig of geen overlast hebben	50%	50%	48%	52%	52%	50%	48%	65%	49%	53%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die in de buurt van Schiphol wonen	71%	62%	75%	74%	63%	71%	77%	81%	73%	65%
De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de hele Nederlandse bevolking	46%	49%	47%	42%	49%	43%	47%	44%	47%	54%
Gaat een besluit over een verandering van een vliegroure? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	45%	39%	47%	48%	47%	43%	45%	61%	46%	49%
Gaat een besluit over hoeveel vliegtuigen 's nachts (over een bepaalde baan) van en naar Schiphol mogen vliegen? Dan mogen daar alleen bewoners over meedenken voor wie de overlast groter of kleiner wordt	51%	45%	51%	58%	54%	51%	49%	68%	53%	53%
Laat de overheid bewoners meedenken over besluiten? Dan moet de overheid bij haar besluit laten zien wat ze met deze adviezen heeft gedaan	75%	64%	79%	81%	74%	75%	72%	87%	70%	77%
Als bewoners en experts een ander advies geven aan de overheid, dan moet de overheid meer naar de bewoners luisteren, dan naar de experts	42%	42%	41%	44%	44%	40%	39%	59%	39%	43%

De deelnemers die overlast ervaren van Schiphol hebben in vergelijking met alle andere subgroepen elk principe het meeste aangevinkt. Het enige principe waarvoor dit niet geldt is dat de bewoners die mogen meedenken een goede afspiegeling moeten vormen van de Nederlandse bevolking.

Met name tussen de jongste leeftijdsgroep (18-34 jaar) en de oudste leeftijdsgroep (65 plus) zijn verschillen te vinden tussen de gekozen principes. 62% Van de jongste leeftijdsgroep kiest voor 'de groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die overlast hebben van Schiphol' ten opzichte van 75% van de oudste leeftijdsgroep. Ook het principe 'de groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die in de buurt van Schiphol wonen' wordt minder vaak gekozen door de jongste leeftijdsgroep (62%) dan door de oudste leeftijdsgroep (74%). Dit geldt ook voor het principe 'laat de overheid bewoners meedenken over besluiten? Dan moet de overheid bij haar besluit laten zien wat ze met deze adviezen heeft gedaan'. Dit principe is door 64% van de jongste leeftijdsgroep gekozen ten opzichte van 81% van de oudste leeftijdsgroep.

Voor de deelnemers die onder een vliegroute wonen geldt dat zij ieder principe vaker hebben gekozen dan deelnemers die niet onder een vliegroute wonen. De grootste verschillen tussen deze twee subgroepen zijn terug te zien in twee principes. Het principe 'de groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die overlast hebben van Schiphol' is door 69% van de deelnemers die onder een vliegroute wonen gekozen en door 62% van de deelnemers die niet onder een vliegroute wonen.

Het Omgevingshuis

Resultaten keuzetaak

Welke taken kiezen de deelnemers?

Zoals in de Methode beschreven, kregen deelnemers verschillende taken voorgelegd die het Omgevingshuis zou kunnen vervullen. Daarbij kregen zij informatie over de inhoud van deze taken. Deelnemers konden punten verdelen om zo aan te geven welke taken van het Omgevingshuis ze zouden adviseren. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de antwoorden die de deelnemers hebben gegeven. Wederom zijn de taken gerangschikt op basis van hoe ze scoorden op in de drie Experimenten.

Tabel 3-23: Resultaten keuzetaak Omgevingshuis

	Experiment 1 (panel):		Experiment 2 (panel):	Open raadpleging
	Hoeveel procent van de deelnemers vindt dat het Omgevingshuis moet inzetten op deze taak?	Welk deel van de 10 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Vragen beantwoorden van bewoners (1 ^e , 1 ^e , 5 ^e)	51%	1.3	3.5	2.4
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten (2 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	41%	1.4	2.9	3.6
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving (2 ^e , 5 ^e , 1 ^e)	50%	0.8	2.1	3.7
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken (4 ^e , 2 ^e , 3 ^e)	47%	0.7	3.2	2.7
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving (5 ^e , 6 ^e , 4 ^e)	44%	0.7	1.8	2.6
Informatie over wetten, regels en beleid (7 ^e , 4 ^e , 6 ^e)	38%	0.6	2.2	2.0
Een informatiecentrum in een gebouw (6 ^e , 7 ^e , 9 ^e)	26%	0.9	1.5	0.6
Een website met een overzicht van bewonersgroepen (8 ^e , 8 ^e , 7 ^e)	29%	0.4	1.3	1.2
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (9 ^e , 9 ^e , 8 ^e)	18%	0.5	1.2	0.8

Drie taken worden door de deelnemers uit het panel geprioriteerd: 1) kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken; 2) vragen beantwoorden van bewoners; 3) er komt een onafhankelijke commissie hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten. Dan zijn er drie taken die gemiddeld scoren in het panel: 1) Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving; 2) een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving' en 3) Informatie over wetten regels en beleid'. In de open raadpleging scoren juist de website opties goed - informatie over het effect van Schiphol op de omgeving en wetenschappelijke kennis. Drie taken worden door relatief weinig deelnemers

geadviseerd: een website met een overzicht van bewonersgroepen (29%), een informatiecentrum in een gebouw (26%) en een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (18%) worden door relatief weinig deelnemers geadviseerd.

Daarbij is het interessant om te zien dat respondenten meer prioriteit geven aan een Omgevingshuis in de vorm van een website dan in de vorm van een informatiecentrum in een gebouw. Van alle taken is de taak om van het Omgevingshuis een plek te maken waar burgers elkaar kunnen ontmoeten het minst gekozen met 18% en 1,2 punten. Verder valt op dat onder alle respondenten er vraag is naar het beantwoorden van vragen van bewoners en het overzichtelijk en begrijpelijk maken van kennis.

In deze raadpleging zijn er twee verschillende versies van de keuzetaak verspreid onder de deelnemers, zoals beschreven in de Methode. In de eerste versie kregen de deelnemers de opdracht een selectie te maken van de taken voor het Omgevingshuis, waarbij ze maximaal 10 punten te verdelen hadden die staan voor de inspanning die nodig is voor het uitvoeren van een taak. Per taak verschilt de inspanning van één tot en met vier punten. Hoeveel punten een bepaalde taak kost, is van tevoren vastgesteld. In onderstaande tabel wordt gepresenteerd welk percentage van de respondenten voor elk van de taken heeft gekozen.

Tabel 3-24: Resultaten keuzetaak over het Omgevingshuis in percentage (experiment 1)

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroure	Tevreden over mijn invloed
Vragen beantwoorden van bewoners	51%	53%	54%	44%	41%	54%	56%	47%	52%	44%
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten	41%	38%	44%	36%	36%	43%	43%	48%	39%	33%
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving	50%	51%	54%	41%	50%	49%	49%	54%	54%	49%
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken	47%	50%	50%	37%	35%	49%	54%	43%	47%	40%
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving	44%	46%	46%	37%	38%	44%	48%	53%	45%	38%
Informatie over wetten regels en beleid	38%	45%	39%	27%	31%	40%	42%	39%	39%	32%
Een website met een overzicht van bewonersgroepen	29%	25%	32%	29%	27%	30%	30%	28%	30%	31%
Een informatiecentrum in een gebouw	26%	23%	29%	24%	24%	28%	26%	23%	24%	30%
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten	18%	18%	18%	19%	16%	21%	18%	18%	19%	22%

In de bovenstaande tabel staan de taken in dezelfde volgorde als in de andere tabellen; ze zijn dus niet van hoog naar laag geprioriteerd. In de tabel is te zien dat de respondenten de taak ‘Vragen beantwoorden van bewoners’ het meest kiezen, gevolgd door ‘Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving’ en ‘Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken’. ‘Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten’ wordt het minst gekozen.

In de tweede versie van de keuzetaak over het Omgevingshuis kregen deelnemers de mogelijkheid om maximaal twintig punten te verdelen onder de mogelijke taken. In tegenstelling tot de eerste versie, is er geen beperking opgelegd op basis van de mate van inspanning die een taak kost. Tabel 3-25 geeft het gemiddeld aantal punten weer dat de deelnemers hebben toegekend aan een bepaalde taak in de tweede versie.

Tabel 3-25: Resultaten keuzetaak over de MRS in het aantal punten (experiment 2) (panel raadpleging)

	Iedereen	% hoogst	% nul punten	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Vragen beantwoorden van bewoners	3.5	50%	9%	3.3	3.7	3.5	3.6	3.4	3.5	3.6	3.6	3.5
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten	2.9	34%	17%	2.7	2.7	3.4	2.9	3.0	2.7	3.0	2.9	2.4
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving	2.1	22%	25%	1.9	2.3	2.0	2.2	2.1	2.0	2.4	2.0	2.1
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken	3.2	37%	13%	3.2	3.1	3.3	3.2	3.0	3.4	3.3	3.2	3.4
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving	1.8	16%	28%	1.5	1.9	1.8	1.5	1.8	1.9	2.1	1.8	1.4
Informatie over wetten regels en beleid	2.2	19%	21%	2.5	2.1	2.0	2.2	2.4	2.0	1.9	2.2	2.4
Een website met een overzicht van bewonersgroepen	1.3	9%	37%	1.3	1.4	1.2	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	1.2
Een informatiecentrum in een gebouw	1.5	12%	35%	1.6	1.4	1.6	1.8	1.5	1.3	1.1	1.4	1.8
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten	1.2	7%	43%	1.6	1.1	0.9	1.4	1.3	1.0	0.9	1.2	1.5

Gemiddeld genomen hebben alle respondenten samen de meeste punten toegekend aan de taak om vragen van bewoners te beantwoorden (3,5). Daarna volgen het overzichtelijk en begrijpelijk maken van informatie en het opstellen van een onafhankelijke commissie met 3,2 en 2,9 punten. De minste punten zijn toebedeeld aan ‘een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten’ en ‘een website met een overzicht van bewonersgroepen’ met gemiddeld 1,2 en 1,3 punten.

Er zijn een aantal verschillen in het gemiddeld aantal punten dat is verdeeld onder de leeftijdsgroepen. Zo geven 65-plussers relatief veel punten aan de onafhankelijke commissie. Voor de groep 18-34 jarigen geldt dat zij de gemiddeld de minste punten hebben gegeven aan de drie taken met een website. Deelnemers die overlast ervaren geven iets meer punten aan de top 3 van taken en geven minder punten aan de twee taken die te maken hebben met een fysieke locatie: ‘Een informatiecentrum in een gebouw’ en ‘Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten’.

Onderstaande tabel geeft tot slot een overzicht van de resultaten van de open raadpleging. Hier valt op dat de deelnemers sterkere voorkeuren hebben voor wat wel en geen taken van het Omgevingshuis zouden moeten zijn. De volgorde van wat wel en niet gewenst is, komt overeen met de resultaten van de panelraadpleging.

Tabel 3-26: Resultaten keuzetaak over de Omgevingshuis in het aantal punten (experiment 2) (open raadpleging)

	Iedereen	% hoogst	% nul punten	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Vragen beantwoorden van bewoners	2.4	21%	28%	2.0	2.4	2.4	1.7	1.9	2.5	2.4	2.4	2.1
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten	3.6	41%	23%	1.8	3.5	4.1	2.8	3.1	3.7	4.1	3.5	1.7
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving	3.7	44%	13%	2.0	3.7	4.1	4.1	3.1	3.7	3.7	3.9	4.6
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken	2.7	29%	21%	3.8	2.8	2.3	3.9	2.5	2.7	2.5	2.6	3.6
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving	2.6	25%	21%	2.3	2.6	2.8	2.9	2.2	2.6	2.7	2.2	2.7
Informatie over wetten regels en beleid	2.0	13%	27%	2.3	2.1	1.7	1.1	1.6	2.1	1.9	2.1	2.6
Een website met een overzicht van bewonersgroepen	1.2	5%	46%	1.1	1.2	1.1	1.6	1.3	1.1	1.2	1.2	1.1
Een informatiecentrum in een gebouw	0.6	3%	69%	0.8	0.5	0.7	1.1	0.7	0.5	0.5	0.5	0.8
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten	0.8	4%	66%	2.5	0.7	0.7	0.9	1.7	0.7	0.8	0.6	0.7

Welke groepen kunnen we onderscheiden?

Tabel 3-27 laat de resultaten zien van de Latente Klasse Cluster Analyse (LCCA). De LCCA onderscheidt vier clusters. Net als bij de Maatschappelijke Raad Schiphol is de heterogeniteit niet zo groot. Het is niet zo dat er een aantal grote groepen heel verschillend denken over de prioritering van Omgevingshuis taken. Wel zien we dat het grote Cluster 1 redelijk positief is over de onafhankelijke commissie en niets heeft met het creëren van een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten, terwijl Cluster 2 (36%) juist niets heeft met een onafhankelijke commissie en 52% van de mensen uit dit cluster adviseren om een plaats waar burgers elkaar kunnen ontmoeten op te nemen in het Omgevingshuis. Dan is er een derde cluster (15%) dat geen plek adviseert waar burgers elkaar kunnen ontmoeten, maar 55% adviseert echter wel een informatiecentrum in een gebouw. Dit cluster hecht wel veel waarde aan een onafhankelijke commissie. Tot slot is er een cluster van 13% dat nauwelijks taken adviseert voor het Omgevingshuis. Als we kijken naar de kenmerken van de clusters dan zien we nauwelijks grote verschillen. Mensen die overlast ervaren zijn relatief sterk vertegenwoordigd in cluster 1.

Tabel 3-27: Resultaten van de Latente Klasse Cluster Analyse (LCCA)

	Cluster 1 (37%)	Cluster 2 (36%)	Cluster 3 (15%)	Cluster 4 (13%)
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken	69%	52%	40%	1%
Vragen beantwoorden van bewoners	78%	55%	34%	2%
Informatie over wetten, regels en beleid	50%	44%	30%	5%
Er komt een onafhankelijke commissie hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten	74%	0%	98%	0%
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten	0%	52%	0%	9%
Een informatiecentrum in een gebouw	22%	48%	55%	4%
Een website met een overzicht van bewonersgroepen	34%	40%	22%	4%
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving	61%	44%	38%	4%
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving	79%	52%	37%	0%
Kenmerken van leden van het cluster				
18-34 jaar	26%	27%	24%	24%
35-64 jaar	55%	52%	55%	43%
65 jaar en ouder	19%	21%	20%	33%
Laag opgeleid	12%	19%	25%	33%
Middelbaar opgeleid	36%	39%	37%	33%
Hoog opgeleid	52%	42%	38%	34%
Ik heb overlast	20%	12%	15%	13%
Ik woon bij een vliegroute	65%	63%	58%	67%
Tevreden over mijn invloed	15%	27%	26%	29%

Welke argumenten geven de deelnemers voor de verschillende taken?

Deelnemers noemen verschillende argumenten om hun voorkeuren voor een bepaalde taak of taken van het Omgevingshuis te onderbouwen. In veel gevallen vallen deze redenen samen met de drie manieren waarop het betrekken van bewoners volgens de wetenschappelijke literatuur waarde kan toevoegen aan een besluitvormingsproces die ook terugkwamen bij de Maatschappelijke Raad Schiphol (de inhoudelijke reden, de

normatieve reden en de instrumentele reden). Maar buiten deze drie categorieën worden er ook andere redenen genoemd. We bespreken hier per taak van het Omgevingshuis de belangrijkste redenen die door deelnemers werden genoemd.

1) Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken

Dit is een taak van het Omgevingshuis die door veel deelnemers wordt geadviseerd. Hieronder bespreken wij de argumenten die worden genoemd.

INCLUSIVITEIT EN TOEGANKELIJKHEID

De meest genoemde reden die deelnemers noemen ter onderbouwing van hun advies om deze taak op te nemen in het Omgevingshuis is dat kennis over de omgevingseffecten van Schiphol volgens hen toegankelijk moet zijn voor iedereen. Veel deelnemers leggen de nadruk op 'iedereen'. Het is duidelijk dat veel deelnemers vinden dat het Omgevingshuis zich (ook) moet richten op de informatiebehoeften van bewoners die niet goed ingevoerd zijn en die moeite hebben om rapporten met een hoog taalniveau tot zich te nemen. Veel deelnemers geven aan dat zij het inclusief en toegankelijk maken van kennis over omgevingseffecten uit principe belangrijk vinden.

“Dat spreekt voor zich. Ook de mensen die de taal wat minder goed beheersen of gewoon simpelweg niet zo slim zijn moeten het kunnen begrijpen.”

“Kennis bundelen en toegankelijker maken voor 'gewone mensen'.”

“Duidelijkheid voor de gewone man/vrouw.”

“Ook belangrijk zodat jong en oud, geleerd en ongeletterd op de hoogte kan zijn.”

“Jip en Janneke taal en toegankelijkheid voor iedereen op één plek vind ik heel belangrijk.”

“Lijkt mij een kerntaak en zoals gezegd in Jip en Janneke taal zodat iedereen het kan begrijpen.”

“Wij mensen moeten snappen wat er gebeurt zonder de gekke uitleggen en woorden om er iets van te maken. Dit moet duidelijk zijn.”

“Niet iedereen is handig met wat luxere bewoordingen dus duidelijk taalgebruik.”

“Geen ambtelijk geklets met veel moeilijke begrippen maar gewoon duidelijk zonder omhaal van woorden.”

“Niet voor enkel de expert maar ook de 'burger'.”

“Lijkt me logisch. Vaak is kennis voor een leek niet te begrijpen. Het is de bedoeling dat iedereen de besluiten en wetten kan begrijpen.”

Sommige deelnemers zien deze taak meer als een middel om andere doelen te bereiken te weten: hoe beter mensen kennis over omgevingseffecten kunnen begrijpen, hoe gericht vragen zullen zijn; onleesbare rapporten zijn demotiverend voor burgers en gelijkheid van informatiepositie

“Een persoon die niet hoogopgeleid is of makkelijk kan begrijpend lezen, moet de informatie ook kunnen begrijpen zodat er gerichte vragen kunnen worden gesteld en er geen onduidelijkheden ontstaan.”

“Vaak worden rapporten gepubliceerd welke onleesbaar zijn voor de 'leek'! Dit werkt demotiverend!!”

“Zodat iedereen van dezelfde informatie kan uitgaan.”

Eén respondent geeft aan dat het Omgevingshuis ook relevant kan zijn voor medewerkers van Schiphol.

“De regels zijn complex en de reden waarom er op bepaalde routes gevlogen wordt. Belangrijk dat medewerkers dat begrijpen.”

DE INFORMATIEVOORZIENING LAAT OP DIT MOMENT TE WENSEN OVER

Sommige deelnemers geven aan dat de informatievoorziening moet verbeteren omdat de huidige situatie naar hun gevoel te wensen overlaat.

“Nu is het een heel gezoek met verschillende onderzoeken.”

“Kennis is vaak verspreid en niet altijd voor iedereen gemakkelijk te begrijpen.”

“Ook dit is van belang, omdat dit meestal niet duidelijk (genoeg) is; gebruik eenvoudige taal en maak het laagdrempelig; dan komen er misschien ook meer mensen!”

“Soms worden zaken in moeilijke termen verwoord waardoor het moeilijk te begrijpen is en dus misschien niet goed aankomt bij de mensen die het juist wel aan gaat.”

“Het is slordig nu.”

“Kennis is vaak omslachtig en moeilijk opgeschreven, vb beleidsstukken. Hiermee bereik je geen bewoners.”

“Soms kun je in alle abacadabra van juridische taal niet goed begrijpen wat er staat.”

BEGRIJPelijke INFORMATIE VERBETERT DE KWALITEIT VAN GESPREKKEN

Zoals hierboven besproken vinden veel deelnemers een inclusieve en toegankelijke informatievoorziening uit principe belangrijk, maar er zijn ook deelnemers die het begrijpelijk en overzichtelijk presenteren van informatie als middel zien om de kwaliteit van gesprekken tussen burgers, Schiphol en overheid te verbeteren.

“Een persoon die niet hoogopgeleid is of makkelijk kan begripend lezen, moet de informatie ook kunnen begrijpen zodat er gerichte vragen kunnen worden gesteld en er geen onduidelijkheden ontstaan.”

“Mensen kunnen pas over iets meedenken als ze begrijpen waar het om gaat.”

“Belangrijk voor iedereen die er iets over wilt zeggen. Gedeelde informatiepositie is belangrijk.”

“Voor een mening heb je kennis nodig.”

“Het is belangrijk dat mensen goed geïnformeerd zijn en hun keuzes baseren op feiten, niet op fabels. Dus goede info verkregen via een betrouwbare bron is essentieel hierbij. Niet iedereen weet goed waar hij de juiste informatie kan vinden op het internet en niet iedereen kan goed bepalen welke informatie betrouwbaar is die ze verkrijgen via het internet.”

“Dan voel je je niet alleen serieus genomen maar ben je ook gemotiveerder om mee te denken en de juiste informatie aan te nemen ipv bv 'dat stond op facebook'.”

“Daar krijgen mensen meer inzicht in de plannen en kan men ook tot betere ideeën komen.”

“Kennis is nodig om mensen tot een goed oordeel te laten komen.”

“Soms staat er ingewikkeld en dan kom je er niet makkelijk uit en als het overzichtelijk en begrijpelijk maken, dat scheelt vast een hoop vragen.”

BEGRIJPELIJKE INFORMATIE CREËERT DRAAGVLAK

Deelnemers geven ook aan dat het presenteren van begrijpelijke informatie het draagvlak voor besluitvorming kan vergroten.

“Belangrijk om een groter draagvlak te creëren is kennis overzichtelijk en begrijpelijk te maken.”

“Als de kennis niet begrijpelijk en overzichtelijk is, zullen groepen burgers zich buitengesloten voelen en niet gehoord worden.”

“Spreekt voor zich lijkt mij. Hierdoor kan je meer draagvlak creëren.”

“Als iets goed wordt uitgelegd kan je er ook meer begrip voor opbrengen.”

“Onbekend maakt onbemind dus hoe beter de mensen worden geïnformeerd, hoe minder ze klagen.”

BEGRIJPELIJKE INFORMATIE LEIDT TOT TRANSPARANTIE

Een kleine groep deelnemers geeft aan dat het begrijpelijk presenteren van informatie over omgevingseffecten leidt tot transparantie.

“Transparantie en duidelijkheid voor alle lagen van de bevolking.”

“Transparantie is reuze belangrijk.”

“Transparantie naar bewoners.”

“Eerlijk zijn en geen politiek verantwoord antwoorden - kort en bondig.”

PROBEER HET NIET TE SIMPLISTISCH TE MAKEN

Eén deelnemer is van mening dat je niet moet proberen om de informatie te eenvoudig te presenteren.

“Natuurlijk belangrijk dat iedereen begrijpt waarover gesproken word. Het moet geen jip en janneke worden. Sommige zaken zijn nou eenmaal niet eenvoudig. Je moet mensen uitdagen het te willen begrijpen. Die informatie moet er dus wel zijn.”

2) Vragen beantwoorden van bewoners

Het beantwoorden van vragen van bewoners is een functie van het Omgevingshuis die ook vaak wordt geadviseerd door deelnemers van de raadpleging.

DAT JE VRAGEN WORDEN BEANTWOORD ZIET MEN ALS EEN PRINCIPE

Allereerst ziet een groep deelnemers het beantwoorden van vragen als een basistaak van het Omgevingshuis. Het is volgens hen een plicht van de organisatie en het zorgt ervoor dat je laat zien dat je bewoners niet negeert.

“Eerste vereiste lijkt me zo.”

“Is wel zo netjes.”

“Plicht van organisatie.”

“Als je een loket voor bewoners wil zijn moet je ook vragen beantwoorden.”

“Geen mensen negeren.”

“Alle vragen moeten serieus genomen worden en dus ook beantwoord worden.”

“Vragen mogen nooit onbeantwoord blijven.”

ALS HET LAAGDREMPELIG IS, GEEFT HET BEWONERS HET GEVOEL DAT ZE ERGENS TERECHT KUNNEN

Daarbij geeft een aantal deelnemers aan dat het beantwoorden van vragen ervoor zorgt dat bewoners het gevoel hebben dat ze ergens terecht kunnen. Een voorwaarde is volgens sommige deelnemers wel dat de vraag laagdrempelig gesteld en beantwoord wordt. Het valt op dat sommige deelnemers aangeven niet te weten waar ze naartoe zouden moeten met vragen, waar we uit op kunnen maken dat deze deelnemers nog niet vertrouwd zijn met het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol. Een van de deelnemers geeft aan het gevoel te hebben dat het Omgevingshuis een toegankelijke organisatie kan zijn in vergelijking met een grotere meer op afstand staande organisatie.

“Mensen weten waar ze naar toe moeten.”

“Spreek voor zich, bewoners moeten weten waar men terecht kan.”

“Ik woon zelf onder de rook van Schiphol en heb geen idee waar ik met vragen/ opmerkingen/ klachten naar toe kan.”

“Het aanspreekpunt zijn, duidelijk maken waar bewoners terecht kunnen.”

“Altijd en dus ook goed bereikbaar zijn.”

“Als er vragen zijn moeten die gemakkelijk beantwoord kunnen worden.”

“Het is belangrijk dat er 1 punt is waar men met vragen terecht kan.”

“Handig als dat op 1 plek gebeurt.”

“Vaak weet je niet waar je met je vragen naar toe moet. Dit platform kan daarbij helpen.”

“Mensen moeten ergens te recht kunnen, zodat ze gezien en gehoord worden”

“Mensen moeten hun ei kwijt en dan is dit een opstapje”

“Toegankelijker dan een grotere, meer op afstand van de burgers staande organisatie.”

EEN VRAAG BEANTWOORDEN IS EEN TEKEN DAT JE IEMAND SERIEUS NEEMT

Een gerelateerde categorie argumenten bestaat uit onderbouwingen die inhouden dat het beantwoorden van vragen wordt ervaren als een teken dat je als overheid bewoners serieus neemt, waardoor ze zich gehoord voelen. Dit kan vervolgens leiden tot meer vertrouwen en draagvlak.

“Elke vraag van bewoners serieus nemen.”

“Als een vraag beantwoord wordt neem je de bewoners ook serieus.”

“Ik denk dat veel mensen met vragen zitten over Schiphol, belangrijk dat mensen deze kunnen stellen en het gevoel krijgen dat ze gehoord worden.”

“Dat laat zien dat bewoners serieus genomen worden.”

“Een teken dat de bewoners serieus genomen worden.”

“Luisterend oor.”

“Luisterbereidheid.”

“Hierdoor voelen bewoners zich gehoord in hun verhaal.”

“De mensen serieus nemen.”

“Het is duidelijk dat de bewoners zich gehoord moeten voelen en vanuit die stem moet de organisatie handelen.”

“Voelt welkom.”

“Vragen mogen nooit onbeantwoord blijven om voldoende draagvlak te houden.”

“Het belangrijkste. De vragen wegnemen of uitleggen waarom je iets doet. Hiermee neem je het gevoel weg dat je het ondoordacht doet. Dat zijn namelijk in mijn ogen de meest gehoorde klachten over de overheid, 'ze doen maar wat.'”

De laatste quote is interessant omdat dergelijke quotes ook regelmatig voorkwamen in raadplegingen rond coronabeleid. Deelnemers gaven aan het gevoel te hebben dat de overheid allerlei elementen over het hoofd zag in de corona besluitvorming en zij vonden het belangrijk dat de overheid het beleid goed en duidelijk onderbouwde. Ook waarom er niet was gekozen voor andere alternatieven.

EEN VRAAG BEANTWOORDEN SCHEPT DUIDELIJKHEID. MENSEN WETEN WAAR ZE AAN TOE ZIJN

Het beantwoorden van vragen kan ervoor zorgen dat onduidelijkheden worden weggenomen. Voordeel hiervan is dat bewoners weten waar ze aan toe zijn.

“Dan wordt de onzekerheid van de burger omgezet naar zekerheid”

“Dat schept duidelijkheid.”

“Zodat je de onzekerheid wegneemt bij mensen.”

“Het is goed dat de vragen die bewoners hebben beantwoord worden. Dan weten ze waar ze aan toe zijn.”

“Duidelijkheid verschaffen.”

“De burger weet nooit genoeg en raakt op internet al snel de weg kwijt.”

“We willen weten waar we aan toe zijn.”

“Belangrijk omdat mensen dan weten waar ze aan toe zijn.”

“Antwoord op de vragen creëert duidelijkheid en begrip.”

DE KWALITEIT VAN GESPREKKEN EN BELEID WORDT BETER

Een kleine groep deelnemers geeft aan dat het beantwoorden van vragen ervoor zorgt dat bewoners meer kennis hebben waardoor zij op basis van betere informatie in gesprek kunnen gaan. Een paar deelnemers geven juist aan dat de kwaliteit van besluitvorming beter kan worden omdat de overheid via de vragen een beter beeld krijgt wat er leeft in de samenleving.

“Veel mensen hebben een sterke mening gebaseerd op gebrek aan informatie.”

“Bewoners moeten antwoord kunnen krijgen op hun vragen om zaken beter te kunnen begrijpen en inschatten.”

“Bij het beantwoorden van vragen kom je ook achter bepaalde zaken die beter gedaan kunnen worden.”

“Dan kunnen meer mensen inzicht krijgen over hoe sommige dingen in elkaar zitten.”

“Kijken wat leeft er echt.”

VOORWAARDE: ONAFHANKELIJKHEID EN OBJECTIVITEIT

Een kleine groep deelnemers is negatief over deze taak omdat ze er geen vertrouwen in hebben dat de vragen neutraal zullen worden beantwoord. Andere deelnemers stellen objectiviteit en onafhankelijkheid als voorwaarde aan deze taak.

“Bang dat dit niet neutraal gebeurt.”

“Ik vind dit belangrijk, maar heb geen vertrouwen dat dit echt gebeurt.”

“Dan is er duidelijkheid maar de antwoorden moeten objectief worden gegeven.”

“Dat geeft vertrouwen, mits er sprake is van onafhankelijkheid.”

VOORWAARDEN: OPENBAAR, LIVE CONTACT EN ONZINVRAGEN FILTEREN

Drie andere voorwaarden worden een enkele keer door bewoners ingebracht. Een aantal deelnemers stelt dat het beantwoorden van vragen openbaar moet zijn. Sommige bewoners vinden het belangrijk dat de vraag door een persoon wordt beantwoord. Daarbij zijn er ook bewoners die het belangrijk vinden dat onzinvragen niet worden behandeld.

“Openbaar graag.”

“Belangrijk om betrokkenheid te vergaren en open en transparant bewoners te informeren.”

“Maak een FAQ. En graag live contact.”

“Ondanks dat informatie makkelijk online toegankelijk is, willen mensen graag of mondeling of schriftelijk een vraag kunnen stellen. Denk aan oudere mensen. Of mensen die gestressed zijn en een stem willen horen. Er blijven altijd vragen waarop online geen antwoord te vinden is.”

“Het zou goed zijn als burgers hun vragen via een website kunnen indienen. Er moeten hiervoor wel spelregels komen om onzin vragen uit te kunnen sluiten.”

3) Informatie over wetten, regels en beleid

Allereerst valt het op dat de argumenten van deelnemers zich vooral richten op het bieden van informatie over wetten en regels en minder op het beleid over Schiphol.

HANDIG/NUTTIG

Een groep deelnemers geeft aan het handig te vinden als er informatie wordt gegeven over wetten, regels en beleid

“Lijkt me wel handig zo'n overzicht van de informatie.”

“Wel handig om te weten wat wel of niet mag.”

“Handig voor omwonenden, hoeven ze het niet zelf uit te zoeken.”

“Is van toepassing omdat een burger geen advocaat is.”

“Deze informatie staat nu verspreid over het gehele web. Verzamel het op een punt zodat het snel en duidelijk te vinden is.”

“Is een wirwar dus fijn als het duidelijk gemaakt kan worden.”

“Ik denk dat het handig is om 1 centrale plek te hebben voor alle wetten, regels en beleid. zodat mensen dit kunnen raadplegen.”

DE KWALITEIT VAN GESPREKKEN EN BELEID WORDT BETER

Verskillende deelnemers stellen dat de kwaliteit van gesprekken en de meningsvorming van bewoners beter wordt wanneer zij goed geïnformeerd zijn over wetten, regels en beleid.

“Info is goed voordat je wat vraagt of roept.”

“Zonder kennis van wetten, regels en beleid, kan je ook niet verder komen.”

“Belangrijk om goed te weten waar je het over hebt.”

“Deze moeten bekend zijn zodat men beter mee kan praten en weet wat wel en wat niet te beïnvloeden is.”

“Het is goed om als burger ook te weten wat voor regels er zijn voor schiphol en dan hoeven mensen niet direct hoog de toren te schreeuwen als er iets mis gaat in hun ogen, maar achteraf blijkt er niets aan de hand.”

“Het is belangrijk dat mensen goed geïnformeerd zijn en hun keuzes baseren op feiten, niet op fabels. Dus goede info verkregen via een betrouwbare bron is essentieel hierbij.”

“Hierdoor zien mensen dat ze niet altijd maar hun eigen zin kunnen krijgen. Maar er ook wetten zijn op naleving.”

“Belangrijk om te zien wat wel en niet mogelijk is.”

“Zeer belangrijk omdat dit de kaders zijn.”

“Kaders waarin je opereert.”

BIEDT DUIDELIJKHEID

Het verschaffen van informatie over wetten, regels en beleid kan duidelijkheid verschaffen aan bewoners.

“Dan weet je of een klacht of zienswijze volstaat of dat er een beleid of wetswijziging voor nodig is.”

“Waarom iets wel of niet kan verduidelijken.”

“Ik denk dat er veel onduidelijkheid is over wet en regelgeving.”

“Wat gaan diverse wetten, etc. voor gevolgen hebben. Dit lijkt me vooral belangrijk om te weten.”

“Duidelijk wat wel en niet kan.”

“Mensen moeten duidelijkheid hebben in Jip en Janneke taal.”

“Aan sommige dingen heb je je te houden, wel fijn als dat ook makkelijk vindbaar is.”

“Voor de bewoners moet het ook duidelijk zijn dat ze niet alles voor het zeggen hebben.”

“Beperkt, maar het moet wel duidelijk zijn voor iedereen waar de ruimte ligt in formele wet en regelgeving.”

“Wat mag wel en wat mag niet. Hierdoor kun je vele vragen reeds beantwoorden.”

“Belangrijk dat mensen weten dat, ook al zijn zij het oneens, bepaalde veranderingen wel doorgevoerd kunnen worden op wettelijke basis en regels.”

“Uitleg over alle regeltjes, wetten en beleid kan veel ergernissen wegnemen.”

CONTROLEERBAARHEID NEEMT TOE

Een kleine groep deelnemers is van mening dat de controleerbaarheid van de overheid toeneemt als er door het Omgevingshuis goede informatie over wetten, regels en beleid wordt gegeven.

“Controleerbaar voor de burgers.”

“Om te toetsen of alles goed verloopt.”

“Als je meer kennis over die zaken hebt weet je ook eerder of alles volgens de wet/afspraken verloopt.”

“Er wordt al jaren gesjoemeld met wetten en regels. Dit moet nu eens duidelijker worden.”

“Misschien kun je de overheid op fouten betrappen bij het overheidsbeleid aangaande overlast en milieuvuiling.”

TOEGANKELIJKHEID IS BELANGRIJK

Een aantal deelnemers benadrukt het belang van toegankelijke informatie over wetten, regels en beleid.

“Toegankelijk en laagdrempelig.”

“In begrijpelijke taal, graag.”

“Belangrijk dat dat voor iedereen duidelijk en vindbaar is.”

“Mensen moeten duidelijkheid hebben in Jip en Janneke taal.”

“In begrijpelijke taal met correcte verwijzingen.”

“In duidelijke taal, overheidsinformatie is niet altijd even toegankelijk voor de gemiddelde burger.”

“Een punt waar alle informatie te vinden is lijkt me prettig en overzichtelijk en dan wel graag in begrijpelijk Nederlands.”

“Ja er is nog veel onduidelijk of met hele dure woorden. niet elke Nederlander is zo duur.”

“Dit is zeker nodig. Vertaal de wetten, regels en beleid naar een taal die de gewone burger begrijpt.”

Tot slot zijn er nog twee deelnemers die andere opmerkingen maken. Eén deelnemer benadrukt dat de informatie wel objectief moet zijn, een tweede deelnemer vindt deze taak van het Omgevingshuis wel belangrijk, maar vindt tegelijkertijd dat de overheid niet te ver moet doorgaan.

“Natuurlijk objectieve informatie.”

“Belangrijk maar niet te veel op door gaan. Het kan ook te lastig worden. Je moet er vanuit kunnen gaan dat dit door de overheid goed is onderzocht en daar hoeven bewoners niet veel mee.”

4) Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten

HET IS GOED OM EEN ONAFHANKELIJKE COMMISSIE TE HEBBEN

Sommige deelnemers stellen dat het inherent goed is om een onafhankelijke partij te hebben die een oordeel kan geven bij belangrijke besluiten zoals rond Schiphol. Men acht dit eerlijk en een noodzakelijke voorwaarde voor vertrouwen.

“Omdat ze een onafhankelijke partij naar allebei de standpunten kan kijken en aan de hand daarvan een opinie kan opstellen.”

“Onafhankelijkheid is belangrijk als er verschillende belangen zijn.”

“Om het gevoel te vermijden dat het toch al besloten wordt. Onafhankelijk is onmisbaar.”

“Onafhankelijke partij is nodig in deze zaken.”

“Heel belangrijk om een neutraal orgaan te hebben.”

“Dat is eerlijk een onafhankelijke commissie.”

“Een onafhankelijke commissie is juist belangrijk anders is er geen vertrouwen.”

“Een soort van luchtvaart ombudsman is een goed mechanisme hiervoor.”

“Geschillen oplossen op de juiste manier.”

“Je kunt mensen alleen maar serieus nemen wanneer er onafhankelijkheid in het spel is.”

“Het zou heel goed zijn als er een onafhankelijke commissie zou komen die eventuele klachten nader kan onderzoeken. Dit gebeurt al bij meerdere bedrijfstakken zoals bijvoorbeeld het KiFiD voor het bankwezen.”

ONAFHANKELIJKE COMMISSIE KAN TEGENWICHT BIJEN

Een groep deelnemers vindt het instellen van een onafhankelijke commissie belangrijk omdat er naar hun mening op dit moment onvoldoende evenwicht is in de belangen van Schiphol, de overheid en bewoners. Door een onafhankelijke commissie in te stellen kan dit evenwicht volgens hen weer worden hersteld.

“Je kunt de overheid niet op haar blauwe ogen vertrouwen.”

“Zo voelen mensen zich gehoord en serieus genomen want Schiphol is een reus.”

“Belangrijk want overheid en Schiphol doet niets met klachten. Ombudsfunctie specifiek voor Schiphol nodig.”

“Een klaagpunt kan alles verzamelen en in 1 keer deze informatie overgeven aan Schiphol/overheid. Hierdoor wordt er waarschijnlijk meer aan gedaan dan af en toe een klacht.”

“Goed dat er ook een commissie komt die het voor de bewoners kan opnemen.”

“Het is belangrijk dat je terecht kunt met je klacht als burger tegen zo'n enorm bedrijf.”

“Dit waarborgt naar mijn mening de positie van de bewoners. Zij hebben minder macht dan de overheid of Schiphol en dat kan op deze wijze gecompenseerd worden.”

“Alleen zo zijn we zeker dat de bewoners die negatief zijn ook serieus worden genomen.”

BELANGRIJK DAT JE ALS BEWONER 'TERECHT KAN' BIJ EEN NEUTRALE INSTANTIE (EN GEHOORD WORDT)

Het meest genoemde argument door deelnemers die deze functie van het Omgevingshuis adviseerden is dat zij het belangrijk vinden dat bewoners terecht kunnen met een klacht bij een neutrale instantie en door deze instantie gehoord worden. Het belang van ergens terecht kunnen kwam ook al terug bij de functie: 'vragen beantwoorden van bewoners'.

“Voor bewoners belangrijk om terecht te kunnen bij een commissie die objectief naar de klacht kan kijken.”

“Dat mensen terecht kunnen, is toch goed.”

“Goed dat je ergens terecht kan met klachten.”

“Direct aanspreekpunt, zodat men niet van het kastje naar de muur word gestuurd.”

“Mensen moeten weten dat er een instantie is waar ze met hun klachten terecht kunnen.”

“De bewoners moet zich gehoord voelen en daar kan dit toe bijdragen.”

“Gehoord worden is een belangrijke pijler voor begrip.”

“Belangrijk dat mensen met klachten kunnen terugvallen op deze onafhankelijke commissie.”

“Handig voor als bewoners niet serieus worden genomen.”

“Bewoners moeten ergens heen kunnen waar ze serieus genomen worden.”

“Onafhankelijkheid zorgt voor een aanspreekpunt, zonder gelijk naar de 'tegenstander' te moeten. Dit nodigt uit om sneller je mening te geven. In mijn ogen dus erg belangrijk zodat je een goed beeld krijgt van wat iedereen wil. Ook altijd fijn als je het gevoel hebt er iets gedaan word met je zorgen.”

“Heel belangrijk, omdat tot nu toe bewoners met klachten niet serieus werden genomen of zelfs niet werden gehoord.”

“Het is goed als er een punt waar bewoners met klachten naar toe kunnen. Dit blijkt anders best lastig geregeld in Nederland.”

“Hierdoor voel je je als burger serieus genomen.”

SCHEPT VERTROUWEN

Een groep deelnemers stelt dat het instellen van een onafhankelijke commissie leidt tot meer vertrouwen onder bewoners.

“Heel belangrijk, scheidt anders geen vertrouwen.”

“Dit zal burgers vertrouwen geven.”

“Hierdoor kan je meer draagvlak creëren.”

“Belangrijk om protesten te minimaliseren.”

“Jaaa een onafhankelijke commissie zal vertrouwen bieden.”

GEEFT EXTRA CONTROLE OF PROCEDURES WEL WORDEN GEVOLGD

Een kleine groep deelnemers geeft aan dat de onafhankelijke commissie ervoor zorgt dat de overheid en Schiphol beter worden gecontroleerd.

“Extra controle voor behandeling klachten.”

“Om de overheid te blijven controleren op hun werkzaamheden c.q. besluiten.”

“Dit is nodig omdat de Overheid en Schiphol al jaren doen wat ze zelf willen en alle wetten aan hun laars lappen.”

ANDERE ARGUMENTEN: STRAALT UIT DAT GESPREK MOGELIJK IS, VERHOOGT PRODUCTIVITEIT EN LEIDT TOT GOEDE IDEEËN

Eén deelnemer stelt dat het instellen van een onafhankelijke commissie uitstraalt naar bewoners toe dat er een gesprek mogelijk is. Een andere deelnemer denkt dat er uit de processen van de onafhankelijke commissie goede ideeën voor Schiphol kunnen voortvloeien en ook geeft een deelnemer aan dat de communicatie tussen Schiphol en bewoners door de commissie productiever zal worden.

“Zo is duidelijk dat gesprek mogelijk is.”

“Hierdoor weet Schiphol beter wat ze eventueel kunnen verbeteren.”

“Ik denk dat het heel productief zou zijn om de communicatie tussen bewoners en Schiphol te faciliteren, dus het idee om een intermediair dicht bij de wijk op te zetten is een goed idee.”

VOORWAARDE: DE COMMISSIE MOET ECHT ONAFHANKELIJK ZIJN

Bewoners vinden het belangrijk dat gewaarborgd wordt dat de commissie echt onafhankelijk is. Maar tegelijkertijd geven ze aan dat dit niet eenvoudig te bereiken is. Volgens één deelnemer zullen bewoners altijd een gevoel krijgen dat de beslissing in het voordeel is van Schiphol.

“Hoe onafhankelijk is het. Bewoner krijgen altijd een gevoel dat het in voordeel is van Schiphol.”

“Alleen als ze echt onafhankelijk.”

“Heeft alleen zin als ze écht onafhankelijk zijn.”

“Dit vind ik belangrijk. Maar dan moet het ook echt een onafhankelijke commissie zijn.”

“Deze is het moeilijkst, waar haal jij onafhankelijke figuren vandaan.”

OVERIGE VOORWAARDEN: LAAGDREMPELIG, MOET NIET ONGEBREIDELD WORDEN, DE COMMISSIE MOET BEPALEND ZIJN

Buiten de voorwaarde dat de commissie onafhankelijk moet zijn, geven deelnemers aan het belangrijk vinden dat de commissie goed bereikbaar is en dat de commissie ook echt invloed heeft. Ook is er een deelnemer die de zorg uit dat mensen die veel klagen niet de overhand krijgen.

“Lijkt mij belangrijk en laagdrempelig.”

“Belangrijk, ook hier geldt bereikbaarheid moet goed zijn.”

“Is ok maar wel registratie van wie en wanneer en waarover wordt geklaagd - mensen met steeds dezelfde en herhaalde klachten moeten geen overhand krijgen - helaas hebben we altijd een zwijgende meerderheid...”

“Als de onafhankelijke commissie ook bepalend is heeft de commissie zin. Als ze alleen advies mogen uitbrengen heeft het geen nut.”

“Een soort ombudsman, maar niet met een adviserende stem, maar een dwingende.”

TEGENARGUMENTEN: KOST GELD EN WE HEBBEN AL EEN OMBUDSMAN

Deelnemers die kritisch zijn op de onafhankelijke commissie vinden dat het veel geld kost en dat er al een nationale ombudsman is voor dergelijke zorgen.

“Die is er al in de vorm van de nationale ombudsman.”

“Eigenlijk hebben we al te veel commissies kost geld.”

5) Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten

Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten wordt relatief weinig gekozen als functie van het Omgevingshuis. Ook valt het op dat deelnemers die deze functie selecteren nauwelijks geneigd zijn om hun keuze te onderbouwen.

GEZELLIG

Een aantal deelnemers stelt dat een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten gezellig zou zijn.

“Leuk en gezellig.”

“Dat is gezellig na al die corona isolatie.”

“Belangrijk om informeel op een bepaalde plek samen te kunnen komen.”

MENSEN KUNNEN IN DIALOOG GAAN MET ELKAAR

Daarbij kan een fysieke ontmoetingsplek volgens een aantal deelnemers fungeren als een locatie waar bewoners met elkaar de dialoog aan kunnen gaan. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot betere oplossingen.

“Om samen te sparren en elkaar hun standpunten en ideeën te laten zien.”

“Met elkaar sparren.”

“Altijd gezellig en goede gesprekken kunnen voeren wat anders kan of nieuwe ideeën uitwisselen.”

“Levert nieuwe inzichten.”

“Ja, want dan kunnen ze goed met elkaar praten voor oplossingen.”

“Samen klagen helpt misschien.”

TEGENARGUMENT: NIET ECHT NODIG

Een kritische deelnemer geeft aan een fysieke ontmoetingsplek niet echt noodzakelijk te vinden.

“Niet echt noodzakelijk.”

6) Een informatiecentrum in een gebouw

Relatief weinig deelnemers adviseren in de raadpleging om een informatiecentrum in een gebouw op te richten als één van de functies van het Omgevingshuis.

BEWONERS KUNNEN INFORMATIE INWINNEN

Deelnemers zien als voordeel van een informatiecentrum in een gebouw dat bewoners er terecht kunnen om informatie in te winnen.

“Als bewoners terecht kunnen om informatie te winnen.”

“Omdat mensen dan inlichtingen kunnen krijgen en vragen stellen.”

“Als mensen geïnformeerd zijn weten ze waar ze aan toe zijn.”

GOED DAT ER BIJEENKOMSTEN KUNNEN WORDEN GEORGANISEERD

Twee deelnemers stellen voor om deze locatie ook gelijk te gebruiken voor bijeenkomsten.

“Ik vind het belangrijk dat mensen daar terecht kunnen voor bijeenkomsten en vragen etc.”

“Plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten of kunnen vergaderen.”

FYSIEKE LOCATIE IS LAAGDREMPELIG/HANDIG/TOEGANKELIJK

Een aantal deelnemers geeft aan dat een voordeel van een fysieke locatie is dat het laagdrempeliger is voor bewoners om vragen te stellen.

“Een eigen plek is belangrijk naar buiten toe.”

“Handig om een centraal punt te hebben.”

“Maakt het voor de bewoners makkelijker om, net als in een bibliotheek, even binnen te lopen.”

“Een vastigheid waar de mensen naar toekunnen voor vragen enzevoort.”

TEGENARGUMENT: NIET ECHT NODIG

Twee kritische deelnemers geven aan deze functie niet echt nodig te vinden.

“Hoeft voor mij niet.”

“Geen gebouw waar een (select) groepje kan samenkomen.”

7) Een website met een overzicht van bewonersgroepen

Een beperkt aantal deelnemers is van mening dat een website met een overzicht van bewonersgroepen moet worden toegevoegd aan het Omgevingshuis.

HANDIG (JE WEET WAAR JE TERECHT KUNT)/ OVERZICHTELIJKE INFORMATIE

De meeste deelnemers die deze functie selecteren vinden dit overzicht handig. Je weet waar je als bewoner terecht kunt.

“Weet je waar je terecht kunt.”

“Dan weten de bewoners bij wie ze moeten zijn bij klachten.”

“Zodat de mensen weten waar ze info kunnen vinden of zich kunnen aansluiten bij de bewoners groep.”

“Zodat je kan zien wie betrokken moeten worden.”

“Belangrijk als een bewoner zich aan wil sluiten bij een groep.”

TOEGANKELIJK, WANT IEDEREEN KAN HET VANUIT HUIS BENADEREN

Een groep deelnemers stelt dat het voordeel van een website is dat je bewonersgroepen heel makkelijk kunt benaderen

“Website is voor iedereen makkelijk te bezoeken en vinden.”

“Zo is het toegankelijk voor iedereen die niet kan reizen.”

“Niet iedereen kan langs komen, online is belangrijk maar ook duurzaam (hoef niet reizen daarheen).”

OVERIGE ARGUMENTEN

Een deelnemer geeft aan dat je hiermee aanspreekpunten voor bewoners creëert en een andere deelnemer denkt dat deze functie van het Omgevingshuis leidt tot een betere organisatie van protest.

8) Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over de invloed van vliegen op de leefomgeving

HANDIG, MAKKELIJK EN TOEGANKELIJK

Een groep deelnemers stelt dat je met een website over de wetenschappelijke kennis en invloed van vliegen op de leefomgeving ervoor zorgt dat nuttige kennis op een toegankelijke manier beschikbaar komt.

“Makkelijk om wat op te zoeken.”

“Informatie waarin mensen zelf kunnen opzoeken.”

“Kun je nog eens nalezen.”

“Handig en het makkelijkste een website met deze informatie.”

“Om van alles Schiphol betreffende na te kunnen slaan.”

KAN JE AAN INFORMATIE KOMEN EN KAN LEIDEN TOT BEWUSTWORDING (OORDEEL KRIJGT STERKERE BASIS)

Een groep deelnemers stelt dat bewoners door deze kennis inzichten krijgen en beter kunnen oordelen.

“Dat is wel eens interessant .. feit blijft dat bij gebrek aan Kennis van Zaken ik dus ook automatisch een klacht heb ... het is niet altijd (dit Wettelijk Bepaald) .. rechtmatig om de klacht te uiten. Met zo'n Website kan ik misschien méér kennis van zaken opdoen en zo automatisch mijn klacht teniet doen .. op voorhand van indienen.”

“Hoe meer info hoe beter men een mening kan vormen.”

“Wetenschappelijke kennis met onderbouwde onderzoeken kan veel inzicht geven aan mensen.”

“Perceptie is vaak anders dan realiteit.”

“Goed voor de onderbouwing.”

“Dan kun je ergens over oordelen.”

“Als je het effect van iets weet begrijp je ook meer van de gevolgen.”

“Fijn om te weten wat de deskundigen hierover zeggen.”

OVERIGE ARGUMENTEN

Een aantal argumenten wordt door een kleine groep deelnemers genoemd. Een aantal deelnemers denkt dat een dergelijke website tot meer duidelijkheid leidt. Eén deelnemer denkt dat de wetenschappelijke kennis een goede bron van informatie kan vormen voor de Maatschappelijke Raad Schiphol. Andere bewoners zijn van mening dat de website tot meer transparantie en draagvlak kan leiden.

VOORWAARDE: BEGRIJPelijke TAAL

Een deelnemer stelt dat het belangrijk is dat de inzichten uit de literatuur in begrijpelijke taal worden besproken.

“Denk dat deze website veel kan bijdragen aan het gehele onderzoek. Wel belangrijk dat dit in begrijpelijke taal voor een ieder op de website te lezen is.”

9) Een website met alle informatie over de invloed van Schiphol op de omgeving

Een website met alle informatie over de invloed van Schiphol op de omgeving is een populaire functie van het Omgevingshuis.

HANDIG, MAKKELIJK, TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

De meeste deelnemers die deze functie hebben aanbevolen noemen dat de functie handig is en zorgt dat informatie toegankelijk wordt voor iedereen. Een voordeel van een website ten opzichte van een fysieke locatie is ook dat een website altijd bereikbaar is.

“Dan kan iedereen zelf bepalen of en wanneer hij of zij hier informatie over wilt inwinnen.”

“Iedereen kan in zijn eigen tijd op zijn eigen plek online gaan om te lezen wat er speelt.”

“Belangrijk. Altijd bereikbaar.”

“Digitalisering is een makkelijke route om info te vinden.”

“Belangrijk om alle info op 1 plek te hebben.”

“Nuttig en efficiënt.”

“Op je gemak via een website in je eigen tempo kennis op kunnen doen.”

“Zo is het toegankelijk voor iedereen die niet kan reizen.”

“Online is belangrijk en makkelijk duurzaam.”

“Rustig thuis kunnen inzien.”

KAN JE AAN INFORMATIE KOMEN EN KAN LEIDEN TOT BEWUSTWORDING

Goede informatievoorziening via de website kan volgens deelnemers ook leiden tot meer bewustwording.

“Met goede duidelijke informatie zullen vast veel vragen bij een aantal bewoners worden weggenomen.”

“Relevant - zonder informatie is het een zinloos gedoe.”

“Als mensen geïnformeerd zijn weten ze waar ze aan toe zijn.”

“Om meer begrip te kweken voor bepaalde effecten.”

“Voor diegenen die, mogelijk voordat ze een klacht/vraag indienen, hierover alvast info kunnen inzien.”

VOORWAARDE: INFORMATIE MOET WEL ONAFHANKELIJK EN EERLIJK ZIJN

Deelnemers noemen wel als voorwaarde voor hun voorkeur voor de website, dat de informatie op een evenwichtige, eerlijke en onafhankelijke manier moet worden gepresenteerd.

“Belichten van beide kanten om persoonlijk tot een evenwichtig oordeel te kunnen komen.”

“Als die eerlijk is zou dit een goede zaak zijn.”

“Alleen als er eerlijke informatie word weergegeven.”

Betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de informatievoorziening

Huidige informatievoorziening

Er is aan de respondenten gevraagd welke informatie zij wel eens opzoeken over Schiphol. Op deze manier kan een beeld worden verkregen van de huidige informatievoorziening en het gebruik van deze voorziening. Tabel 3-28 presenteert de resultaten van deze vraag in het onderzoek.

Tabel 3-28: Resultaten gebruik huidige informatievoorziening

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
Informatie over vluchttijden	69%	67%	71%	66%	64%	68%	73%	61%	69%	67%
Informatie over geluidsoverlast van vliegtuigen	19%	23%	18%	15%	14%	19%	21%	41%	22%	26%
Informatie over schadelijke stoffen die bij Schiphol vandaan komen	16%	21%	13%	16%	17%	16%	16%	27%	18%	21%
Informatie over de toekomst van Schiphol	29%	26%	29%	32%	20%	30%	35%	36%	33%	32%
Informatie over vacatures bij Schiphol	17%	25%	19%	3%	12%	17%	20%	15%	17%	24%
Informatie over bouw, onderhoud of andere werkzaamheden van Schiphol	12%	10%	13%	12%	9%	13%	14%	20%	13%	14%
Informatie over besluiten over Schiphol	14%	10%	14%	22%	12%	13%	17%	23%	16%	15%

Het valt uit op de bovenstaande tabel dat veruit de meeste deelnemers zoeken met name naar informatie over vluchttijden. Van iedereen is dit 69%. Daarna volgen informatie over de toekomst van Schiphol en informatie over geluidsoverlast van vliegtuigen.

Wat betreft geslacht zoekt een groter gedeelte van de mannen naar vormen van informatie zoals ze hierboven staan opgesomd dan vrouwen. Dit geldt voor alle vormen van informatie behalve als het gaat om informatie over vluchttijden en over vacatures bij Schiphol. Ditzelfde geldt voor deelnemers die overlast ervaren.

Deelnemers die overlast ervaren van Schiphol vormen de groep die het meest zoekt naar informatie over de geluidsoverlast van vliegtuigen. Verder zoekt een groter gedeelte van deelnemers die overlast ervaren naar alle soorten informatie dan deelnemers die geen overlast ervaren, behalve als het gaat om informatie over vluchttijden.

Tot slot zoeken meer hoogopgeleide deelnemers naar de soorten informatie dan gemiddeld en laagopgeleide deelnemers. Dit geldt echter niet voor informatie over vluchttijden waar gemiddeld opgeleide deelnemers het meest naar zoeken in vergelijking met de andere opleidingscategorieën.

Onafhankelijkheid van informatie

Naast de vraag naar welke informatie over Schiphol de deelnemers zoeken, is ook gevraagd in hoeverre de deelnemers informatie onafhankelijk vinden. Het gaat om informatie die nu te vinden is over de effecten van Schiphol op de omgeving.

Tabel 3-29 presenteert de uitkomsten van de antwoorden op de stelling die gaat over hoe onafhankelijk deelnemers de informatie vinden die nu te vinden is over de effecten van Schiphol of de omgeving.

Tabel 3-29: Resultaten onafhankelijkheid van informatie

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
(Heel) onafhankelijk	16%	28%	13%	7%	17%	15%	15%	9%	16%	36%
(Helemaal) niet onafhankelijk	18%	14%	19%	21%	11%	18%	24%	32%	21%	16%

Wat ten eerste opvalt aan de bovenstaande tabel is dat een groot percentage van de deelnemers ‘neutraal’ heeft ingevuld. De antwoordcategorieën onafhankelijk & heel onafhankelijk en niet onafhankelijk & helemaal niet onafhankelijk tellen namelijk niet op tot 100%. Ten tweede is het gedeelte van alle deelnemers dat de informatie (heel) onafhankelijk vindt ongeveer gelijk aan het gedeelte dat de informatie (helemaal) niet onafhankelijk vindt.

Wat betreft de verschillende leeftijdsgroepen, is de groep 18-34 jaar ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen vaker van mening dat informatie (heel) onafhankelijk is (28%). Bij de leeftijdsgroepen 35-64 jaar en 65 plus is juist te zien dat een groter aandeel de informatie (helemaal) niet onafhankelijk vindt in vergelijking met het aandeel dat de informatie (heel) onafhankelijk vindt. Verder geldt bij mannen dat het aandeel dat informatie (heel) onafhankelijk vindt (21%) even groot is als het aandeel dat de informatie (helemaal) niet onafhankelijk vindt (20%). Hetzelfde geldt voor vrouwen (beide 17%).

Daarnaast vinden deelnemers die overlast van Schiphol ervaren informatie in grotere getalen (helemaal) niet onafhankelijk dan de deelnemers die geen overlast ervaren. Bij de deelnemers die geen overlast ervaren geldt juist dat zij de informatie eerder (heel) onafhankelijk vinden.

Tot slot zijn laagopgeleiden positiever over de onafhankelijkheid van informatie dan hoogopgeleiden.

Betrouwbaarheid van informatie

Naast de onafhankelijkheid van informatie is aan de deelnemers ook gevraagd in hoeverre zij informatie die nu te vinden is over de effecten van Schiphol op de omgeving betrouwbaar vinden. De betrouwbaarheid komt terug in drie verschillende stellingen. Allereerst is er de stelling hoe betrouwbaar deelnemers informatie vinden. De deelnemers hebben hun antwoord op deze stellingen gemotiveerd. Ten tweede is aan de deelnemers gevraagd onder welke voorwaarden zij informatie betrouwbaar vinden. Ten derde is aan de deelnemers gevraagd hoeveel vertrouwen zij hebben in de informatie over Schiphol van verschillende organisaties. De resultaten van deze vragen worden hieronder behandeld.

De kijk van deelnemers op de betrouwbaarheid van informatie

Tabel 3-30 presenteert de resultaten van de stelling met betrekking tot de betrouwbaarheid van informatie vanuit de kijk van deelnemers. De stelling die aan de deelnemers is voorgelegd, luidt als volgt: hoe betrouwbaar vindt u de informatie die nu te vinden is over de effecten van Schiphol op de omgeving?

Tabel 3-30: Resultaten betrouwbaarheid van informatie

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaaren ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroute	Tevreden over mijn invloed
(Heel) betrouwbaar	38%	56%	31%	26%	39%	38%	36%	25%	37%	68%
(Heel) onbetrouwbaar	8%	4%	8%	11%	5%	8%	9%	21%	10%	4%

Voor alle deelnemers geldt dat informatie meer als (heel) betrouwbaar wordt gezien (38%) dan als (heel) onbetrouwbaar (8%). Dit geldt ook voor alle subgroepen. Het valt op dat deelnemers die overlast ervaren van Schiphol aanzienlijk vaker aangeven dat de informatie (heel) onbetrouwbaar is.

Voorwaarden voor betrouwbare informatie

In de onderstaande tabel worden de resultaten gepresenteerd van de stelling: waar let u op, om te beoordelen of onderzoeksinformatie betrouwbaar is?

Tabel 3-31: Resultaten voorwaarden betrouwbaarheid van informatie

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroue	Tevreden over mijn invloed
Zijn de onderzoeksbureaus onafhankelijk?	38%	36%	39%	38%	31%	36%	45%	45%	40%	29%
Heeft het onderzoeksbureau als doel winst te maken of niet?	21%	31%	18%	16%	20%	19%	24%	25%	21%	30%
Wie heeft de opdracht gegeven voor het onderzoek?	42%	39%	43%	46%	32%	40%	54%	56%	46%	34%
Mag iedereen het onderzoeksrapporten lezen?	33%	32%	31%	38%	29%	33%	36%	36%	34%	28%
Mag iedereen de gegevens zien die de onderzoekers hebben verzameld?	26%	23%	27%	28%	22%	26%	30%	33%	27%	23%
Is er een second opinion uitgevoerd en openbaar beschikbaar?	26%	24%	27%	25%	19%	27%	30%	37%	28%	21%
Mochten bewoners meedenken of advies geven over het onderzoek?	26%	18%	26%	34%	25%	25%	26%	38%	27%	18%

Over het algemeen hebben alle deelnemers het criterium over wie de opdracht heeft gegeven het meeste aangevinkt met een percentage van 43%. Dit criterium is het meest verkozen onder de deelnemers die overlast ervaren van Schiphol met een percentage van 62%.

De 65 plus groep heeft de meeste criteria aangevinkt ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen als het gaat om wanneer informatie betrouwbaar is. Het criterium of het onderzoeksbureau het doel heeft om winst te maken, is juist het meest verkozen onder de leeftijdsgroep 18-34 jaar met een percentage van 28%.

Verder geldt voor deelnemers die overlast ervaren van Schiphol dat elk criterium is aangevinkt door een groter aandeel van de deelnemers dan het geval is bij de deelnemers die geen overlast ervaren. Voor deelnemers die onder een vliegroue wonen geldt ook dat elk criterium is aangevinkt door een groter aandeel van de deelnemers dan het geval is bij de deelnemers die niet onder een vliegroue wonen. Tot slot hebben hoogopgeleide deelnemers bijna alle criteria vaker aangevinkt dan gemiddeld en laagopgeleiden. Dit geldt echter niet voor de voorwaarden van een second opinion en van het meedenken van bewoners.

De betrouwbaarheid van informatie van verschillende organisaties

De resultaten van de stelling ‘hoeveel vertrouwen heeft u in de informatie over Schiphol die u krijgt van deze organisaties?’ worden gepresenteerd in onderstaande tabellen.

Tabel 3-32: Panel raadpleging

	Volledig	Veel	Enig	Weinig	Geen	Geen mening
Mijn gemeente	6%	24%	42%	13%	3%	12%
Provincie Noord-Holland	5%	19%	44%	16%	3%	13%
Tweede Kamer	4%	12%	33%	29%	14%	9%
Schiphol	4%	17%	36%	22%	12%	9%
Luchtverkeersleiding Nederland	7%	25%	34%	12%	5%	17%
Omgevingsraad Schiphol	4%	22%	40%	12%	4%	18%
Bewoners Aanspreekpunt Schiphol	5%	24%	36%	12%	4%	20%
KLM	6%	13%	31%	24%	13%	12%
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	4%	18%	36%	19%	11%	12%
Natuur- en milieuorganisaties	8%	29%	31%	14%	8%	10%
De bewonersorganisatie waar ik lid van ben/die ik ken	4%	15%	22%	6%	2%	51%

Tabel 3-33: Open raadpleging

	Volledig	Veel	Enig	Weinig	Geen	Geen mening
Mijn gemeente	2%	24%	46%	17%	6%	5%
Provincie Noord-Holland	0%	13%	41%	27%	10%	8%
Tweede Kamer	0%	12%	28%	35%	23%	1%
Schiphol	2%	9%	23%	17%	47%	2%
Luchtverkeersleiding Nederland	5%	18%	22%	15%	32%	9%
Omgevingsraad Schiphol	3%	17%	37%	19%	8%	16%
Bewoners Aanspreekpunt Schiphol	3%	20%	31%	12%	23%	11%
KLM	3%	7%	17%	26%	41%	5%
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	2%	13%	31%	18%	32%	4%
Natuur- en milieuorganisaties	14%	40%	23%	13%	8%	2%
De bewonersorganisatie waar ik lid van ben/die ik ken	13%	17%	13%	3%	2%	51%

Tabel 3-34: Resultaten betrouwbaarheid van informatie van organisaties: het aandeel dat aangeeft enig, veel of volledig vertrouwen te hebben.

	Iedereen	18-34 jaar	35-64 jaar	65 jaar en ouder	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Ik heb overlast	Ik woon bij vliegroule	Tevreden over mijn invloed
Mijn gemeente	72%	83%	70%	61%	68%	71%	76%	60%	71%	84%
Provincie Noord-Holland	68%	77%	67%	58%	67%	65%	71%	49%	66%	81%
Tweede Kamer	48%	62%	47%	33%	40%	48%	56%	42%	49%	66%
Schiphol	57%	69%	55%	47%	58%	57%	57%	35%	55%	78%
Luchtverkeersleiding Nederland	66%	73%	65%	59%	66%	66%	66%	51%	66%	78%
Omgevingsraad Schiphol	66%	74%	64%	59%	64%	64%	69%	57%	66%	79%
Bewoners Aanspreekpunt Schiphol	64%	66%	65%	61%	61%	63%	68%	68%	65%	72%
KLM	51%	66%	47%	38%	54%	52%	47%	29%	48%	75%
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	58%	70%	56%	47%	60%	57%	61%	42%	61%	57%
Natuur- en milieuorganisaties	68%	75%	67%	60%	67%	69%	67%	75%	70%	67%
De bewonersorganisatie waar ik lid van ben/die ik ken	41%	54%	37%	32%	47%	35%	41%	42%	42%	40%

Het overgrote gedeelte van alle deelnemers heeft volledig, veel of enig vertrouwen in alle organisaties die zijn bevroegd. Hierbij is het vertrouwen in de eigen gemeente het grootst (72%) en in de bewonersorganisatie het kleinst (45%). Als het gaat om weinig of geen vertrouwen scoort de Tweede Kamer het hoogst onder alle deelnemers (39%) en de bewonersorganisatie het laagst (9%).

De leeftijdsgroep 18-34 jaar heeft het grootste vertrouwen in de bevroegde organisaties. Als het gaat om volledig, veel en enig vertrouwen scoort de eigen gemeente in deze leeftijdsgroep het hoogst (83%) en de bewonersorganisatie het laagst (60%). Als het gaat om weinig en geen vertrouwen scoort deze leeftijdsgroep het laagst in vergelijking met de andere leeftijdsgroepen, behalve als het gaat om het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (21%). De 65 plus groep heeft het minste vertrouwen in de organisaties, met het laagste vertrouwen in KLM (48%) en Schiphol (45%).

De deelnemers die geen overlast van Schiphol ervaren hebben vaker volledig, veel of enig vertrouwen aangevinkt ten opzichte van deelnemers die wel overlast ervaren. Bij de natuur- en milieuorganisaties en de bewonersorganisatie is het juist andersom. De deelnemers die overlast ervaren van Schiphol hebben het meest weinig of geen vertrouwen

ingevuld in vergelijking met deelnemers die geen overlast ervaren. Uitschieters wat betreft weinig of geen vertrouwen onder deelnemers die overlast ervaren zijn KLM (66%) en Schiphol (65%). Verder is weinig of geen vertrouwen is vaker gekozen door deelnemers die onder een vliegroute wonen dan deelnemers die niet onder een vliegroute wonen.

Deelnemers die tevreden zijn met hun invloed op besluiten hebben vaker volledig, veel of enig vertrouwen gekozen bij alle organisaties dan deelnemers die niet tevreden zijn. De deelnemers die tevreden zijn met hun invloed hebben het meeste vertrouwen in de eigen gemeente (83%) en de provincie Noord-Holland (81%). Deelnemers die niet tevreden zijn met hun invloed op besluiten hebben juist vaker weinig of geen vertrouwen ingevuld dan deelnemers die wel tevreden zijn. Het minste vertrouwen is er in Tweede Kamer (46%) en Schiphol (39%).

4. Overige resultaten

In dit hoofdstuk komen de overige resultaten aan bod met betrekking tot participatieprincipes en de ervaringen van deelnemers die hebben deelgenomen aan dit onderzoek.

Hoe hebben deelnemers het onderzoek ervaren?

Net zoals in andere raadplegingen, is ook in deze raadpleging aan de deelnemers gevraagd hoe zij het onderzoek waarden. Tabel 4-1 en Tabel 4-2 geven een overzicht van de antwoorden van respondenten met betrekking tot de waardering van het onderzoek.

Tabel 4-1: Resultaten van vragen over ervaringen van deelnemers (panel raadpleging)

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal of geen mening	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Ik heb voldoende informatie gekregen om een keuze te maken over de mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol.	8%	46%	38%	6%	1%
Ik vond het bij de mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol duidelijk wat er met elke taak werd bedoeld.	9%	49%	34%	7%	1%
Ik vind dit onderzoek een goede manier om mijn mening te kunnen geven over de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis.	18%	50%	28%	3%	1%
Ik vond de vragen die aan mij werden gesteld in dit onderzoek begrijpelijk.	20%	52%	23%	4%	1%
Ik vond dat ik al mijn meningen kon geven over hoe burgers betrokken moeten worden bij besluitvorming over Schiphol en hoe informatie moet worden gegeven.	18%	52%	27%	2%	1%

Tabel 4-2: Resultaten van vragen over ervaringen van deelnemers (open raadpleging)

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal of geen mening	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Ik heb voldoende informatie gekregen om een keuze te maken over de mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol.	5%	42%	40%	9%	4%
Ik vond het bij de mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol duidelijk wat er met elke taak werd bedoeld.	5%	52%	29%	11%	3%
Ik vind dit onderzoek een goede manier om mijn mening te kunnen geven over de Maatschappelijke Raad Schiphol en het Omgevingshuis.	20%	50%	25%	4%	1%
Ik vond de vragen die aan mij werden gesteld in dit onderzoek begrijpelijk.	19%	59%	15%	6%	1%
Ik vond dat ik al mijn meningen kon geven over hoe burgers betrokken moeten worden bij besluitvorming over Schiphol en hoe informatie moet worden gegeven.	13%	54%	24%	7%	3%

De eerste twee stellingen, die betrekking hebben tot voldoende informatie en de duidelijkheid, zijn direct na de keuzetaak over de Maatschappelijke Raad Schiphol gesteld. De overige drie stellingen over de waardering van het onderzoek zijn bevestigend na de beide keuzetaken en de bijbehorende verdiepende vragen.

Wat betreft alle vijf de stellingen kan worden gesteld dat een ruime meerderheid van alle respondenten het met de stellingen eens is. Hieruit blijkt dat het onderzoek positief wordt gewaardeerd door de deelnemers. Deelnemers hebben bij de stelling of de vragen die werden gesteld begrijpelijk zijn het meest mee eens of helemaal mee eens ingevuld (69%). Bij de stelling of de deelnemers voldoende informatie hebben gekregen om een keuze te maken, is het minst gekozen voor mee eens en helemaal mee eens van de vijf stellingen (53%). Opvallend is dat de leeftijdsgroepen 35-64 jaar en 65 plus vaker mee eens en helemaal hebben ingevuld op alle stellingen dan de leeftijdsgroep 18-34 jaar. Dit geldt echter niet voor de stelling over voldoende informatie om een keuze te maken. Bij deze stelling is het juist de groep deelnemers van 18-34 jaar die het meest mee eens of helemaal mee eens heeft ingevuld (57%). Als het gaat om de antwoordmogelijkheden mee oneens of helemaal mee oneens, zijn deze mogelijkheden bij alle stellingen het meest gekozen door deelnemers in de groep 18-34 jaar. Het hoogste percentage in deze categorie is slechts 12% bij de stelling over de duidelijkheid van de mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol.

5. Hoofresultaten en discussie

Resultaten

Wat is de participatiebehoefte van deelnemers?

We hebben eerst aan deelnemers gevraagd of zij ooit aan de overheid hun mening hebben laten weten over Schiphol, bijvoorbeeld via het deelnemen aan een onderzoek, via een bewonersorganisatie, via het tekenen van een petitie of via het indienen van een klacht of een zienswijze. Het is duidelijk dat bewoners die behoren tot ‘het stille midden’ hebben meegedaan aan het onderzoek: 76% van de deelnemers uit het internetpanel zegt nooit hun mening te hebben laten weten. In de open raadpleging is dit 47%. Het valt op dat 62% van de deelnemers uit het internetpanel die overlast zegt te ervaren van Schiphol nooit hun mening heeft laten weten en bij de open raadpleging is dit 34%. De meeste deelnemers uit het internetpanel (54%) zijn neutraal over de manier waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten over Schiphol. 24% van de deelnemers uit het panel is tevreden met de manier waarop zij invloed kunnen uitoefenen op besluiten en 15% is hier ontevreden over. Dit ligt heel anders in de open raadpleging. Hier is 60% ontevreden over de invloed die ze kunnen uitoefenen en slechts 9% is tevreden.

Hoe zouden deelnemers zelf betrokken willen worden bij besluitvorming over Schiphol? Meer dan 60% van de deelnemers van het internetpanel geeft aan regelmatig of vaak via een internetonderzoek hun mening te willen geven. Bij de open raadpleging ligt dit op 67%.³ 20-25% van de deelnemers geeft aan regelmatig of vaak deel te willen nemen aan bijeenkomsten waar zij hun mening kunnen geven over een onderwerp of waar een expert vertelt over een onderwerp. Het valt op dat jongeren meer behoefte zeggen te hebben om te participeren via bijeenkomsten in vergelijking tot ouderen. Mannen zijn meer geneigd om naar bijeenkomsten toe te gaan dan vrouwen. Deelnemers die de voorkeur geven aan online onderzoeken noemen als belangrijkste argumenten dat ook andere bewoners worden gehoord dan de mensen die een sterke opvatting krachtig in het openbaar kunnen verwoorden, ook vinden mensen online participatie efficiënter en toegankelijker. Een aantal deelnemers geeft aan niet mobiel genoeg te zijn om naar een fysieke bijeenkomst toe te gaan. Tot slot hebben verschillende deelnemers weinig vertrouwen in de goede intenties van de organisatoren van een bijeenkomst. Zij denken dat de bijeenkomsten vooral worden georganiseerd om hen op andere gedachten te brengen. Deelnemers die de voorkeur geven aan fysieke bijeenkomsten noemen als belangrijkste argument dat je tijdens een bijeenkomst nuttige informatie kan krijgen en ook geeft een deelnemer aan dat je meer invloed kan hebben als je vaak bij bijeenkomsten aanwezig bent.

Daarnaast hebben we de participatiebehoefte van bewoners onderzocht door hen de volgende stelling voor te leggen: “Stel dat er een voorstel is om een vliegroute aan te passen. De aanpassing zal effect hebben op hoeveel overlast u hebt van vliegtuigen. Wat zou u liever willen?” 30% geeft aan hier graag zelf hun mening over te geven aan mensen van de luchtvaartsector en de overheid; 40% geeft aan hun mening te willen geven bij een vertegenwoordiger van de bewonersorganisaties die hun mening, en de mening van andere bewoners, in de Maatschappelijke Raad Schiphol met de overheid en de luchtvaartsector beoordeelt; en 31% geeft aan geen behoefte te hebben om hun mening te geven. Jongeren en mensen die tevreden zijn met hun invloed op besluiten over Schiphol geven relatief vaak aan zelf

³ Het feit dat deelnemers relatief veel behoefte zeggen te hebben aan een internet onderzoek kan zijn beïnvloed door het feit dat deze raadpleging online is uitgevoerd. Wanneer de vragen zouden zijn gesteld tijdens een offline bijeenkomst, dan lijkt het logisch dat deze deelnemers meer geneigd zullen zijn om aan te geven dat ze graag via bijeenkomsten mee zouden willen doen.

hun mening te willen geven. Bij de open raadpleging wil 50% hun mening geven via een vertegenwoordiger, 42% wil zelf hun mening doorgeven en slechts 9% heeft geen behoefte om zijn of haar mening te geven.

Voorkeuren over taken Maatschappelijke Raad Schiphol

In Experiment 1 moesten deelnemers met een schuifje aangeven hoeveel aandacht de MRS volgens hen aan een taak moet besteden. Ze konden in totaal 60 punten verdelen en hoe verder zij het schuifje van een taak naar rechts zetten hoe meer punten ze adviseerden aan deze taak te besteden. Zoals gesteld zagen deelnemers aan Experiment 1 dat het inzetten op een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat dan bij een taak die weinig inspanning kost. Deelnemers aan Experiment 2 konden 20 punten verdelen over de acht mogelijke taken van de MRS zonder dat zij informatie kregen over het verschil in inspanning dat het zou kosten om een taak uit te voeren. Tabel 0-1 geeft weer hoe deelnemers het belang van de acht mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol beoordelen. Bij de ordening van de taken in de tabel hebben we de taken bovenaan gezet die het best scoorden in de twee Experimenten van de panelraadpleging en in de open raadpleging qua rangschikking. We hebben voor elk van de drie experimenten de taken gerangschikt van 1 tot 8. Tussen haakjes hebben we bij elke taak opgeschreven waar de taak stond in de rangschikking in de drie experimenten. Tabel 1 laat bijvoorbeeld zien dat de taak “meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen” het hoogst scoort in de twee panelexperimenten en in de open raadpleging. De taak “Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken scoort 6° in Experiment 1 en 5° in Experiment 2 en de open raadpleging. De score in Experiment 1 hebben we bepaald door de twee indicatoren die voortvloeien uit Experiment 1 even zwaar te wegen. Bij het bepalen van de totale ordening hebben we alle drie de Experimenten even zwaar gewogen.

Als we kijken naar de prioritering die bewoners hebben gegeven aan de taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol, dan zien we dat deelnemers aan de beide experimenten prioriteit geven aan vier taken: het meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen, een second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol, op verzoek van de overheid advies geven over de besluiten die de overheid wil nemen en het organiseren dat bewoners kunnen meedenken. De laatste taak scoort minder goed in de open raadpleging. Het geven van ongevraagde adviezen zien deelnemers uit het internetpanel als de minst belangrijke taak van de MRS. Deze taak scoort beter in de open raadpleging dan in de panelraadpleging.

Tabel 5-1: Resultaten voorkeuren over mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Experiment 1		Experiment 2	Open raadpleging
	In hoeverre moet de MRS inzetten op deze taak? (100% is maximaal)	Welk deel van de 60 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen (1 ^e , 1 ^e , 1 ^e)	37%	9.1	3.4	3.6
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol (3 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	32%	4.6	2.9	3.1
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen (4 ^e , 4 ^e , 3 ^e)	31%	7.7	2.5	3.0
Organiseren dat bewoners mogen meedenken (2 ^e , 2 ^e , 7 ^e)	32%	7.8	3.1	1.8*
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken (6 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	29%	4.3	2.3	1.9
Meedenken over onderzoeken (7 ^e , 5 ^e , 5 ^e)	28%	4.2	2.3	1.9
Zelf onderzoeken bedenken en laten uitvoeren (5 ^e , 7 ^e , 7 ^e)	24%	8.3	1.9	1.8
Ongevraagde adviezen geven (8 ^e , 8 ^e , 4 ^e)	21%	3.2	1.6	2.2**

*In de open raadpleging noemden we deze taak "organisatie op zich nemen als bewoners mogen meedenken."

** In de open raadpleging noemden we deze taak "op eigen initiatief adviezen geven."

Het valt op dat de onderbouwingen die deelnemers geven bij hun voorkeuren voor een bepaalde taak of taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol (MRS) samenvallen met de drie manieren waarop het betrekken van bewoners volgens de wetenschappelijke literatuur waarde kan toevoegen aan een besluitvormingsproces. Ten eerste kan bewonersparticipatie leiden tot betere besluiten (inhoudelijke reden). Bewoners kunnen kennis inbrengen waar experts niet van op de hoogte zijn. Door bewonersparticipatie is de kans kleiner dat de overheid een belangrijke dimensie over het hoofd ziet. Ten tweede bestaat er een normatieve reden voor bewonersparticipatie. Het is intrinsiek goed om in een democratie bewoners te betrekken bij overheidsbesluiten waar zij (ingrijpende) effecten van ondervinden. Volgens de normatieve reden wordt de democratie beter als bewoners het recht hebben op zorgvuldige participatie wanneer zij effecten ervaren van beleid. Ten derde is er een instrumentele reden voor bewonersparticipatie. Bewonersparticipatie is een middel om een ander doel te bereiken. Goede participatie kan leiden tot meer draagvlak, meer acceptatie, meer legitimiteit en een sterker vertrouwen in de overheid. Voor 1200 deelnemers (1000 deelnemers aan de panel raadpleging en alle deelnemers aan de open raadpleging) hebben we gekeken hoe vaak de drie typen argumenten werden genoemd. Tabel 0-2 geeft de resultaten weer en laat ook zien hoe vaak deelnemers aangeven dat ze de taak onder voorwaarden steunen en hoeveel deelnemers spontaan tegenargumenten noemen. Om een voorbeeld te geven: 1 deelnemer noemt een normatieve reden ter onderbouwing van de taak 'second opinion' en 62 deelnemers noemen een instrumentele reden.

Tabel 5-2: Het voorkomen van argumenten voor het kiezen van mogelijke taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol

	Normatieve redenen	Inhoudelijke redenen	Instrumentele redenen	Voorwaarden	Argumenten tegen
Meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen	53x	46x	4x	3x	0x
Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol	1x	29x	62x	2x	4x
Op verzoek van de overheid advies geven over besluiten die de overheid wil nemen	18x	22x	15x	5x	12x
Organiseren dat bewoners mogen meedenken	38x	23x	9x	5x	3x
Advies geven over hoe bewoners kunnen meedenken	25x	16x	6x	2x	6x
Zelf onderzoek bedenken en laten uitvoeren	6x	19x	27x	4x	15x
Meedenken over onderzoeken	14x	26x	18x	1x	4x
Ongevraagde adviezen geven	7x	26x	14x	4x	24x

Het valt op dat drie van de vier taken die door deelnemers worden geprioriteerd door zeer veel deelnemers worden onderbouwd met normatieve reden voor burgerparticipatie en nauwelijks met instrumentele redenen. Deelnemers vinden taken als ‘meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen’ dus intrinsiek belangrijk en zien dit soort taken niet als een middel om een ander doel (zoals ‘meer vertrouwen en draagvlak’) te bereiken. Bij het laten doen van een second opinion worden juist veel instrumentele redenen genoemd. Men ziet deze taak als een middel om vertrouwen in onderzoek te vergroten en om de onafhankelijkheid van informatie over omgevingseffecten te borgen. Inhoudelijke argumenten worden ongeveer even vaak genoemd in de onderbouwing van alle acht taken. Voor elke taak geldt dus dat een substantiële groep deelnemers denkt dat deze een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van besluitvorming. Een relatief grote groep deelnemers noemt tegenargumenten bij de taak ‘ongevraagde adviezen geven’. Deze negatieve deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat het beperkt mogelijk moet zijn om ongevraagde adviezen te geven, omdat dit zou kunnen leiden tot ongebreidelde situaties.

We hebben ook aan deelnemers gevraagd of zij vinden dat de MRS nog aanvullende taken op zich moet nemen. Veruit de grootste groep deelnemers geeft aan dat de MRS geen aanvullende taken op zich hoeft te nemen. Veel deelnemers zijn ervan overtuigd dat de MRS het al druk genoeg krijgt met de taken die in dit onderzoek staan vermeld. Als deelnemers aanvullende taken benoemen dan geven ze de volgende suggesties: ‘luisteren naar en praten met omwonenden van Schiphol; peilen en verzamelen van meningen van omwonenden; informeren van omwonenden.

We hebben de deelnemers gevraagd om voor een aantal partijen aan te geven hoe belangrijk het is dat deze partij onderdeel uitmaakt van de MRS. 79% van de deelnemers uit het internetpanel geeft aan het belangrijk te vinden dat bewoners die de belangen vertegenwoordigen van omwonenden die overlast ervaren van Schiphol vertegenwoordigd zijn. 77% vindt het belangrijk dat wetenschappers die expert zijn op het gebied van de effecten van Schiphol vertegenwoordigd zijn in de MRS. Daarna volgt ‘Bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol (bijvoorbeeld omdat ze er werken)’ met 66% en 63% vindt het belangrijk dat milieuorganisaties vertegenwoordigd zijn. Daarna volgen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met 62% en

vakbonden die werkgevers en werknemers vertegenwoordigen met 57%. Een opvallend resultaat is dat voor alle groepen die we expliciet hebben voorgelegd geldt dat minimaal 50% van de deelnemers uit het internetpanel van mening is dat deze groep moet worden vertegenwoordigd in de MRS. Voor de open raadpleging geldt dat alleen de vakbonden door minder dan de helft van de deelnemers wordt gezien als een belangrijke MRS-partij. In de open raadpleging is de rangschikking als volgt: 90% vindt het belangrijk dat bewoners die overlast ervaren in de MRS vertegenwoordigd zijn belangrijk; 86% vindt wetenschappers belangrijk; 61% milieuorganisaties; 61% ministerie van Infrastructuur en Waterstaat; 50% bewoners die de belangen vertegenwoordigen van mensen die voordelen ervaren van Schiphol en 38% de vakbonden.

Uit de open vragen blijkt ook dat deelnemers het erg belangrijk vinden dat groepen met verschillende belangen (mensen/partijen die voordeel en nadeel hebben van Schiphol) evenwichtig worden vertegenwoordigd in de MRS en dit verklaart waarom deelnemers voor verschillende partijen aangeven dat ze in de MRS moeten worden vertegenwoordigd. Ook op andere plekken in de raadpleging zien we de voorkeur voor gebalanceerde vertegenwoordiging terug. Bij de stellingen over participatieprincipes scoort bijvoorbeeld de stelling over gebalanceerde vertegenwoordiging het best. 76% van de deelnemers uit het internetpanel is het eens met de stelling “De groep bewoners die mag meedenken bij besluiten over Schiphol moet een goede afspiegeling vormen van de mensen die voordelen hebben van Schiphol en de mensen die overlast hebben van Schiphol”. Anderzijds is slechts 45% het eens met de stelling: “Bewoners die overlast hebben van Schiphol moeten meer te zeggen hebben bij besluiten over Schiphol dan bewoners die voordelen ervaren van Schiphol.” Ook voor bewoners die overlast ervaren van Schiphol geldt dat meer mensen het eens zijn met de eerste stelling dan met de tweede stelling (76% versus 59%). Ook bij de open raadpleging zijn meer deelnemers het eens met de eerste stelling (62%) dan met de tweede stelling (54%). Aan deelnemers is ook gevraagd van welke partijen zij vinden dat ze een plaats zouden moeten krijgen in de MRS naast de zes bovengenoemde groepen. Het valt op dat deelnemers vooral spontaan aangeven dat (vertegenwoordigers van) lokale overheden een plaats zouden moeten krijgen in de MRS.

Voorkeuren over taken Omgevingshuis

Deelnemers kregen verschillende taken voorgelegd die het Omgevingshuis zou kunnen vervullen. Daarbij kregen zij informatie over de inhoud van deze taken. Deelnemers aan Experiment 1 moesten per taak aangeven of het Omgevingshuis dit moest uitvoeren. Ze konden in totaal 10 punten verdelen en ze zagen dat het inzetten op een taak die veel inspanning kost ervoor zorgt dat het budget aan punten sneller opgaat dan bij een taak die weinig inspanning kost. Deelnemers aan Experiment 2 konden 20 punten verdelen over de mogelijke taken van het Omgevingshuis zonder dat zij informatie kregen over het verschil in inspanning dat het zou kosten om een taak uit te voeren. Tabel 0-3 geeft weer hoe deelnemers aan de panelraadpleging en de open raadpleging het belang van de negen mogelijke taken van het Omgevingshuis beoordelen. Deelnemers aan Experiment 1 hoefden niet alle punten te verdelen en het valt op dat de gemiddelde deelnemer 7,3 van de 10 punten verdeelt.

Tabel 5-3: Resultaten voorkeuren over mogelijke taken van het Omgevingshuis

	Experiment 1 (panel):		Experiment 2 (panel):	Open raadpleging
	Hoeveel procent van de deelnemers vindt dat het Omgevingshuis moet inzetten op deze taak?	Welk deel van de 10 'inspanningspunten' moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?	Welk deel van de 20 punten moet er aan de taak worden besteed?
Vragen beantwoorden van bewoners (1 ^e , 1 ^e , 5 ^e)	51%	1.3	3.5	2.4
Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe Schiphol of de overheid omgaat met klachten (2 ^e , 3 ^e , 2 ^e)	41%	1.4	2.9	3.6
Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving (2 ^e , 5 ^e , 1 ^e)	50%	0.8	2.1	3.7
Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken (4 ^e , 2 ^e , 3 ^e)	47%	0.7	3.2	2.7
Een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving (5 ^e , 6 ^e , 4 ^e)	44%	0.7	1.8	2.6
Informatie over wetten, regels en beleid (7 ^e , 4 ^e , 6 ^e)	38%	0.6	2.2	2.0
Een informatiecentrum in een gebouw (6 ^e , 7 ^e , 9 ^e)	26%	0.9	1.5	0.6
Een website met een overzicht van bewonersgroepen (8 ^e , 8 ^e , 7 ^e)	29%	0.4	1.3	1.2
Een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (9 ^e , 9 ^e , 8 ^e)	18%	0.5	1.2	0.8

Drie taken worden door de deelnemers uit het panel geprioriteerd: 1) vragen beantwoorden van bewoners; 2) er komt een onafhankelijke commissie hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten; 3) kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken. Dan zijn er drie taken die gemiddeld scoren in het panel: 1) Een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving; 2) een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving' en 3) Informatie over wetten regels en beleid'. In de open raadpleging scoren juist de website opties goed: informatie over het effect van Schiphol op de omgeving en wetenschappelijke kennis. Drie taken worden door relatief weinig deelnemers geadviseerd: een website met een overzicht van bewonersgroepen (27%), een informatiecentrum in een gebouw (23%) en een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten (18%) worden door relatief weinig deelnemers geadviseerd.

Als we kijken naar de onderbouwingen van deelnemers bij de drie taken die relatief vaak worden geadviseerd in het panel, dan zien we dat inclusiviteit en het bestaan van een plek waar je als bewoner op een goede manier terecht kan met vragen en klachten als belangrijke waarden terugkomen. Wat betreft inclusiviteit is het duidelijk dat veel deelnemers vinden dat het Omgevingshuis zich (ook) moet richten op de informatiebehoeften van bewoners die niet goed ingevoerd zijn en die moeite hebben om rapporten met een hoog taalniveau tot zich te nemen. Het beantwoorden van vragen en het overzichtelijk en begrijpelijk maken van kennis is een middel om inclusiviteit te realiseren. Daarbij vinden deelnemers het belangrijk dat je als bewoner 'terecht kan' bij een neutrale instantie (en gehoord wordt) als je vragen of klachten hebt. Het laagdrempelig beantwoorden van vragen wordt ervaren als een teken dat je als overheid bewoners serieus neemt, waardoor ze zich gehoord voelen. Dit kan vervolgens leiden tot meer vertrouwen en draagvlak. Als we kijken naar de taken van het Omgevingshuis die gemiddeld scoren in het panel en goed in de open raadpleging, dan zien we dat deze taken vooral gaan over het beter (online) ontsluiten van kennis. Deelnemers geven aan dat het handig is als deze kennis op één plek digitaal beschikbaar is. Het kan bewoners duidelijkheid geven.

De leeftijdsgroep 18-34 jaar heeft relatief vaak gekozen voor het overzichtelijk en begrijpelijk maken van kennis, het beantwoorden van vragen van bewoners en informatie over wetten en regels. De leeftijdsgroep 65 plus heeft juist relatief vaak gekozen voor een website met alle informatie over het effect van Schiphol op de omgeving. Deelnemers die overlast ervaren van Schiphol hebben relatief veel gekozen voor een website over de wetenschappelijke kennis en onderzoeken over het effect van vliegen op de leefomgeving en voor het instellen van een onafhankelijke commissie.

Tot slot geven verschillende deelnemers zowel bij taken van de MRS als het Omgevingshuis spontaan aan dat het belangrijk is dat ze efficiënt worden uitgevoerd. Deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat er niet een onbeperkt aantal ongevraagde adviezen per jaar moet worden gegeven of dat één bewoner niet een onbeperkt aantal vragen per jaar mag stellen, omdat dit ertoe kan leiden dat er te veel tijd en energie wordt gestoken in de belangen van één bewoner en er minder tijd is voor de belangen van andere bewoners.

Conclusies en implicaties

We concluderen dat vier taken van de Maatschappelijke Raad Schiphol populair zijn onder bewoners:

1. Het meedenken over de effecten van vliegverkeer op het dagelijks leven van mensen.
2. Het organiseren dat bewoners kunnen meedenken.
3. Op verzoek van de overheid advies geven over de besluiten die de overheid wil nemen.
4. Second opinion laten doen bij een onderzoek over de effecten van Schiphol.

Voor de eerste drie taken geldt dat deelnemers vooral normatieve redenen noemen voor burgerparticipatie ter onderbouwing van deze taken. De taken zijn volgens hen inherent belangrijk in een goed werkende democratie. De taken scoren ook goed op de inhoudelijke reden voor burgerparticipatie: inbreng van burgers kan ervoor zorgen dat de kwaliteit van beslissingen verbetert. Het laten doen van een second opinion bij een onderzoek over de effecten van Schiphol wordt door veel deelnemers onderbouwd met instrumentele redenen. Men ziet deze taak als een middel om vertrouwen in onderzoek te vergroten en om de controleerbaarheid van de overheid te vergroten. Een reden om de second opinion taak toe te voegen aan de MRS kan zijn dat deze taak veel meer dan de andere taken tegemoet komt aan de behoeften van de groep bewoners die instrumentele argumenten voor burgerparticipatie belangrijk achten. Het valt op dat de taken die deelnemers hoog prioriteren allen reactief van aard zijn. De leden van de MRS geven een advies over besluiten die de overheid wil nemen of ze doen een second opinion op een onderzoek. Proactieve taken zoals ongevraagd advies en zelf onderzoeken bedenken scoren minder goed. Onder deelnemers van de open raadpleging is deze taak wel relatief populair, maar ook daar scoort hij niet in de top drie.

Als we kijken naar de groepen die plaats moeten nemen in de MRS, dan zien we dat deelnemers het erg belangrijk vinden dat groepen met verschillende belangen (mensen/partijen die voordeel en nadeel hebben van Schiphol) evenwichtig worden vertegenwoordigd in de MRS. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden bij het inrichten van de MRS.

Kijkende naar de prioritering die deelnemers van het internetpanel aanbrengen rond de taken van het Omgevingshuis, dan zien we dat bewoners prioriteit geven aan taken die zorgen voor inclusiviteit (toegankelijkheid voor een grote groep mensen) en het bestaan van een plek waar je als bewoner op een goede manier terecht kan – en gehoord wordt – met vragen en klachten:

1. Kennis overzichtelijk en begrijpelijk maken;
2. Vragen beantwoorden van bewoners;
3. Er komt een onafhankelijke commissie. Hier kunnen bewoners terecht als ze niet tevreden zijn over hoe de overheid of Schiphol omgaat met klachten.

Deelnemers aan de open raadpleging geven vooral de voorkeur aan taken die gaan over het beter (online) ontsluiten van kennis. Het valt op dat sommige deelnemers aangeven niet te weten waar ze naartoe zouden moeten met vragen, waar we uit op kunnen maken dat deze deelnemers nog niet vertrouwd zijn met het Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (BAS). Het zou interessant kunnen zijn om in vervolgonderzoek te bestuderen hoeveel procent van de omwonenden rond Schiphol weten wat BAS is.

Het is opvallend dat verschillende deelnemers zowel bij taken van de MRS als het Omgevingshuis spontaan aangeven dat het belangrijk is dat ze efficiënt worden uitgevoerd. We hebben in dit onderzoek niet verder onderzocht welk percentage deelnemers dit een belangrijke waarde vindt die moet worden geborgd in het ontwerp van de MRS en het Omgevingshuis. Dit zou in verder onderzoek kunnen worden uitgezocht. Ook is het interessant om verder te onderzoeken hoe deze waarde eventueel zou kunnen worden geborgd. Hoe zou ervoor gezorgd kunnen worden dat taken efficiënt kunnen worden uitgevoerd en dat voorkomen wordt dat de MRS en het Omgevingshuis veel tijd moeten

steken in de vragen, klachten en input van een paar bewoners, waardoor er beperkt tijd is voor het behandelen van vragen, klachten en input van andere bewoners en in het voorzien in andere behoeften van deze bewoners zoals toegankelijke informatie.

Nadat we Experiment 2 hadden laten uitvoeren door het internetpanel analyseerden we de kwalitatieve data. Uit deze analyse leidden we af dat een beperkt aantal deelnemers de kern van twee beleidsopties niet goed had begrepen. Daarom pasten we de teksten aan van deze twee beleidsopties voor de open raadpleging. In de open raadpleging scoren deze beleidsopties anders dan in de raadpleging met het internetpanel. Het kan interessant om nog te onderzoeken met een nieuwe sample uit het internetpanel of deelnemers hetzelfde reageren op de aangepaste teksten.

Uit deze raadpleging volgt dat het voor bewoners belangrijk is dat zeven waarden geborgd worden in het ontwerp van de MRS en het Omgevingshuis: 1) bewoners kunnen meedenken als (voorgenomen) beleid hen raakt; 2) bewoners kunnen met hun input beleid verbeteren; 3) vergroten van vertrouwen/borgen onafhankelijkheid, 4) gebalanceerde vertegenwoordiging in de MRS; 5) bewoners kunnen ergens terecht als ze vragen en klachten hebben en worden serieus genomen; 6) kennis is toegankelijk/laagdrempelig; 7) evenredige verdeling van aandacht aan behoeften van verschillende burgers. Het is raadzaam om te controleren of deze waarden goed geborgd zijn in het ontwerp van de MRS, of te motiveren waarom hier niet voor is gekozen. Opgemerkt moet worden dat er ook spanning kan bestaan tussen verschillende waarden zoals tussen waarden 5 en 7. Om recht te doen aan waarden 7 moet er waarschijnlijk een limiet worden gesteld aan de aandacht die de overheid aan de behoeften van een burger of groep burgers kan besteden, maar dit kan ertoe leiden dat deze burger(s) zich niet serieus genomen voelt. Wel kunnen de waarden worden gebruikt in de beoordeling van het functioneren van de MRS en het Omgevingshuis.

Tot slot is een bijzonder resultaat van dit onderzoek dat jongeren in vergelijking met ouderen relatief vaak aangeven dat ze geneigd zijn om te participeren via bijeenkomsten. Dit terwijl uit onderzoek blijkt dat jongeren ondervertegenwoordigd zijn in offline participatietrajecten (Coenen, 2009). Het is interessant om te onderzoeken of het gat tussen intentie en gedrag kan worden gedicht door het format van bijeenkomsten en de onderwerpen die besproken worden meer aan te sluiten op de wensen van jongeren.

6. Referenties

Coenen F.H. (2009). *Public Participation and Better Environmental Decisions: The Promise and Limits of Participatory Processes for the Quality of Environmentally Related Decision-making*. Springer Science & Business Media.

Delgado A, Lein Kjølberg K, Wickson F. Public engagement coming of age: From theory to practice in STS encounters with nanotechnology. *Public Underst Sci*. 2011;20(6):826–45.

Fiorino, J D. Citizen participation and environmental risk: a survey of institutional mechanisms. *Science, Technology and Human Values*. 1990;15:226–243.

Geel, P. Van (2020). Schiphol vernieuw verbinden. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-da36fb08-45f1-46a6-a5c7-ec054ccdb920/1/pdf/bijlage-2-eindadvies-schiphol-vernieuwd-verbinden.pdf>

Geijsen, T., Vries, M. de, Maas, W., Tuit, C., Fillerup, L. & Mouter, N. (2022). *Coronabeleid op de lange termijn: Welke doelen en maatregelen vinden Nederlanders belangrijk?* <https://populytics.nl/wp-content/uploads/2022/04/Rapport-Coronabeleid-op-de-lange-termijn2.pdf>

Mouter, N., Koster, P.R., Dekker, T. (2021a). Contrasting the recommendations of Participatory Value Evaluation and Cost-Benefit Analysis in the context of urban mobility investments. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 144, 54-73.

Mouter, N., Shortall, R.M., Spruit, S.L. & Itten, A.V. (2021b). Including young people, cutting time and producing useful outcomes: Participatory value evaluation as a new practice of public participation in the Dutch energy transition. *Energy Research & Social Science*, 75.

Mouter, N., Koster, P.R., Dekker, T. (2021c). Participatory Value Evaluation for the evaluation of flood protection schemes. *Water Resourced and Economics*, 36.

Mouter, N., de Ruijter, A. de Wit, A., Lambooi, M., van Wijhe, M., van Exel, J., Kessels, R. 2022. “Please, you go first!” preferences for a COVID-19 vaccine among adults in the Netherlands. *Social Science & Medicine* 292 (114626).